

Hustaf von Segebader

I N S T R U K T I O N

för fältarbetet vid

R I K S S K O G S T A X E R I N G E N

År 1973

I N N E H Å L L

Sid

I. Allmänt

A. Orientering om taxeringens ändamål och historik

- 1. Ändamål AL 1
- 2. Historik AL 1

B. Taxeringens uppläggning - nuvarande utformning

- 1. Principer AL 3
- 2. Inventeringens huvudmoment AL 3
- 3. Områdesindelning AL 5

II. Tekniska anvisningar för fältarbetet

A. Allmänt

- 1. Lagsammansättning TA 1
- 2. Taxeringstrakterna TA 1
- 3. Sträckmätning TA 2
- 4. Markering i terrängen TA 4
- 5. Dataregistrering TA 5

B. Arealinventering

- 1. Allmänt AR 1
- 2. Delning av cirkelyta AR 2
- 3. Beskrivning AR 6

C. Förrådsinventering

- 1. Stamräkning SR 1
- 2. Torrträd SR 5
- 3. Provträd PT 1
- 4. Övrehöjdsträd PT 10

D. Återväxtinventering	
1. Allmänt	ÅV 1
2. Beskrivning av återväxtförhållanden	ÅV 1
3. Registrering (Återväxtkort 1)	ÅV 1
4. Inventering av huvudplantyta	ÅV 8
5. Registrering (Återväxtkort 2)	ÅV 11
E. Stubbinventering	
1. Allmänt	ST 1
2. Utläggning av stubbytor	ST 1
3. Bestämning av avverkningssäsong	ST 3
4. Beskrivning av stubbytor	ST 3
5. Stubbräkning	ST 8
6. Stubbprov	ST 10
F. Viltfoderinventering	
1. Allmänt	VF 1
2. Beskrivning	VF 2
G. Markinventering	
1. Allmänt	MA 1
2. Provtagning	MA 1
3. Markbeskrivning	MA 3
4. Terrängbeskrivning	MA 12
5. Gropkort	MA 16

Bilagor

Bilaga 1.	Definition av ägoslag
"	2. Definition av ägargrupper
"	3. Definition av huggningsklasser
"	4. Anvisningar för bonitetsklassificering
"	5. Stämplingsinstruktion
"	6a-c. Kvalitetsfordringar för olika sortiment

- Bilaga 7. Skillnader mellan vårtbjörk och glasbjörk
- " 8. Provytans avgränsning på sluttande mark
 - " 9. Höjdmätning med Suunto höjdmätare
 - " 10. Tillägg till brösthöjdsålder
 - " 11. Höjdbarometerns användning
 - " 12. Stansning och hantering av pennstanskort
 - " 13. Rött signalkort
 - " 14. Daglig rutinkontroll av pennstanskort och borrhärnor
 - " 15. Rättning av till lagen returnerade felaktiga pennstanskort
 - " 16. Bilinstruktion
 - " 17. Förfarande vid olycksfall
 - " 18. Administrativa föreskrifter för lagledare
 - " 19. Administrativa föreskrifter för förmän
 - " 20. Taxering av stubbtrakter
 - " 21. Övertidsersättning m m
 - " 22. Adresser vid Skogshögskolan

I. ALLMÄNT

A. ORIENTERING OM TAXERINGENS ÄNDAMÅL OCH HISTORIK

1. Ändamål

Riksskogstaxeringen skall ge fortlöpande underlag för planering och kontroll av skogens utnyttjande som naturresurs på regional nivå och på riksnivå. Redovisningen skall belysa aktuellt tillstånd, utförda åtgärder och ingrepp samt eljest inträffade förändringar.

Praktiskt innebär riksskogstaxeringen en uppskattning av skogstillgångarnas storlek och sammansättning, belägenhet och tekniska egenskaper, av tillväxt, återväxtförhållanden och de årliga avverkningarnas omfattning. Den ger vidare en arealredovisning beträffande olika ägoslag och i fråga om skogsmarken en närmare beskrivning av ståndortsfaktorer (mark och vegetation) samt driftstekniska faktorer.

I mån av behov kan förhållandevis lätt nya moment knytas till riksskogstaxeringen för att ge svar på nyuppkomna frågeställningar.

2. Historik

Riksskogstaxeringarna har pågått sedan 1923. Fyra fullständiga taxeringar har sedan dess slutförts, den första 1923-1929, den andra 1938-1952, den tredje 1953-1962 och den fjärde 1963-1972. Metoderna har under tiden fortlöpande byggts ut och förbättrats.

Från början utfördes taxeringen för ett län i taget och som en ren linjetaxering, där såväl arealredovisning som virkesförrådsuppskattning skedde inom ett 10 m brett taxeringsbälte.

Under andra riksskogstaxeringen prövades att förlägga den arbetskrävande uppskattningen av virkesförrådet till provytor, som utgjorde endast en liten del av taxeringsbältets areal. Detta gav gott resultat, och under den tredje och den fjärde taxeringen har virkesförrådsuppskattningen och huvuddelen av arealredovisningen utförts på cirkelformade provytor av enhetlig storlek (ca 140 m²). År 1953 genomfördes även en omläggning, som innebar att hela riket årligen övergås med en lågprocentig taxering.

Omläggningen till årsvis taxering av hela landet medgav också för första gången en tillfredsställande lösning på ett centralt problem, nämligen en registrering av den årliga avverkningen. Denna sker sedan dess genom en stubbinventering, som avser den sist avslutade avverknings-säsongen. Därutöver har det genom omläggningen blivit

möjligt, att bl a registrera tillväxtens årliga variationer i alla delar av landet och konstruera s k årsringsindexserier.

År 1973 utgör det första året i en femte riksskogstaxering. Denna är i sina huvuddrag uppbyggd enligt samma grunder som de två närmast föregående taxeringarna. En beskrivning av företagna ändringar finns redovisad i promemorian "Riksskogstaxeringen. Mål och metod". Denna promemoria innehåller även en mer preciserad redogörelse för taxeringens olika delmål m m än den som här kan ges.

B. TAXERINGENS UPPLÄGGNING - NUVARANDE UTFORMNING

1. Principer

Riksskogstaxeringen är en stickprovsinventering med stickproven systematiskt fördelade. Stickproven består av provytor med en yta av ca 315 m², placerade längs sidorna av sk taxeringstrakter. En sådan trakt är en arbetsenhet, avsedd att hinnas med på en arbetsdag. Den har formen av en kvadrat med en sidlängd, som för olika delar av landet varierar mellan 1000 och 1600 m. Trakterna är inlagda på bästa tillgängliga kartmaterial. Någon varaktig markering i terrängen förekommer ej. Utefter varje traktsida är tre till fem provytor utlagda på i förväg bestämda ställen. Dessutom utläggs på var 200:e meter särskilda provytor för registrering av det senaste årets avverkning, s k stubbinventeringsytor.

Stickprovstätheten varierar från söder till norr, så att medelavståndet mellan två trakter i ett femårstraktnät är knappt 5 km i sydligaste och ca 12 km i nordligaste Sverige. Dessutom innehåller en trakt i landets sydligaste del 20 provytor mot 12 i övriga delar. Det betyder att varje provyta i sydligaste Sverige svarar mot 1,5 km² och i nordligaste Sverige mot 10 km² landareal.

Taxeringens noggrannhet är så avpassad, att resultaten - i första hand virkesförrådet - efter ett femårigt omdrev skall kunna redovisas länsvis med tillfredsställande säkerhet. Resultaten är då i genomsnitt 2,5 år gamla femårsmedeltal. Man kan dock även erhålla resultat som mera har karaktär av momentbilder, om man antingen betraktar årsresultat för större områden eller framskriver årsresultaten ett i taget till en viss tidpunkt med ledning av registrerad tillväxt och avverkning. Speciellt den sistnämnda metoden är av stort värde när det gäller att studera förändringar.

2. Inventeringens huvudmoment

Arealinventering

Taxeringslagen flyttar sig från provyta till provyta med hjälp av kompass och mätlina. På både areal- och förrådsytor görs en arealinventering, som innefattar en noggrann beskrivning av ståndorts- och beståndsegenskaper. Arealinventeringen utgör sedan grund för olika arealbestämningar samt för totaluppgifter när det gäller t ex virkesförrådets och avverkningens storlek.

Förrådsinventering

Genom stamräkning, som utförs på samtliga förrådsytor, erhålls virkesförrådets storlek per ha. Tillsammans med uppgifter från arealinventeringen kan olika totaluppgifter

AL 4
(Viltfo-
derinv.
efter
sista
stycket)
Tillägg

Viltfoderinventering utförs ej vid något lag
år 1973.

sedan bestämmas. Ett viktigt delmoment utgör provträdsbeskrivningen varvid en bestämd kvot av träden på provytorna uttas som provträd. På dessa mäts volym- och tillväxtbestämmande faktorer och beskrivs vissa tekniska egenskaper.

Ett annat viktigt delmoment är bearbetningen på rummet av en för varje provträd insänd borrhärna. Därvid erhålls som resultat bl a diametertillväxten och de tidigare nämnda årsringsindexserierna.

Återväxtinventering

På kalmark och i plantskog utförs en beskrivning av återväxtförhållanden som omfattar plantförekomst, vidtagna förnyngsringåtgärder, uppkomstsätt m m.

Stubbinventering

Stubbinventeringen syftar till att bestämma den avverkning, som har skett under det sista förflutna avverkningsåret. Detta sker genom registrering av ifrågavarande stubbar. Gränsen mellan avverkningsåren utgörs därvid av vegetationsperiodens början, den i fält bäst konstaterbara gränsen.

För att avverkningarnas storlek och omfattning skall kunna registreras med tillräcklig precision finns förutom förråds-trakterna ett särskilt system av s k stubbtrakter med samma utseende och antal som dessa. På stubbtrakterna inventeras dock endast stubbprovytorna.

För de provytor, på vilka avverkning har skett, registreras bl a ägargrupp och huggningens art (gallring, slutavverkning osv).

Stubbinventeringen kompletteras av att vid förrådsinventeringen såväl stubbdiameter som brösthöjdsdiameter mäts på provträden.

Viltfoderinventering

Vid viltfoderinventeringen registreras åtkomlig mängd och betningsgraden för de träd- och buskarter som utgör hjortdjurens viktigaste vinterföda. Dessutom noteras antal spillningshögar av älg och inom renarnas vinterområden lavmattornas förslitningsgrad.

Inventeringen fastställer produktionsresurserna och ger en geografisk kartläggning av "överbetade" och förslitna områden. Fodermängd och utnyttjandegrad kan ställas mot övriga data från riksskogstaxeringen för undersökning av ev samband mellan skogligt tillstånd och hjortviltarternas näringsökologi.

Markinventering

På samtliga provytor på skogsmark sker en beskrivning av markegenskaper såsom jordart, jordmån, mekanisk sammansättning, hydrologiska förhållanden m m, kompletterad av en

AL 5 Markinventering utförs endast vid fem lag i
(Markinv. mellersta och södra Sverige år 1973. Någon
efter terrängbeskrivning utförs ej.
sista
stycket)
Tillägg

provtagning på humusskiktet och mineraljorden på vissa ytor samt av en terrängklassificering.

Markinventeringen syftar dels till att ge kunskap om förekomsten och fördelningen av olika jordar i skilda delar av landet, dels till att utröna eventuella samband mellan jordegenskaper och skogliga förhållanden.

3. Områdesindelning

Vid taxeringen indelas riket i fem regioner med varierande stickprovstäthet enligt följande:

Region 1	Norrbottnens och Västerbottens läns lappmarker.
" 2	Norrbottnens och Västerbottens läns kustland samt Jämtlands län.
" 3	Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs samt Värmlands län.
" 4	Stockholms, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands, Örebro, Skaraborgs, Älvsborgs, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Östergötlands län.
" 5	Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands samt Göteborgs och Bohus län.

II. TEKNISKA ANVISNINGAR FÖR FÄLTARBETET

A. ALLMÄNT

1. Lagsammansättning

Riksskogstaxeringens fältarbete utförs årligen av tretton till femton taxeringslag. Varje sådant lag leds av en lagledare, som är ansvarig för det utförda arbetet. Övrig personal består vanligtvis av en förman, tre hantlangare samt en markkartör.

Dessutom utförs kontrolltaxering av ett eller två "kontrolllag", som består av en lagledare, en förman och två hantlangare.

2. Taxeringstrakterna

Taxeringstrakterna är av två slag. Förrådstrakter och stubbtrakter, av samma antal och storlek.

Taxeringstrakten är en arbetsenhet avsedd att normalt hinnas med på en dag. Arbetet på en stubbtrakt omfattar normalt en halv arbetsdag för ett reducerat taxeringslag. Trakterna är kvadratiska och deras lägen är markerade på särskilda arbetskartor.

Varje trakt har ett fyrsiffrigt nummer, där regionen framgår av de två första siffrorna:

<u>Förrådstrakter</u>		<u>Stubbtrakter</u>	
<u>Reg</u>	<u>Traktnr</u>	<u>Reg</u>	<u>Traktnr</u>
1	1700 - 1999	1	3700 - 3999
2	1300 - 1699	2	3300 - 3699
3	0900 - 1299	3	2900 - 3299
4	0300 - 0899	4	2300 - 2899
5	0001 - 0299	5	2001 - 2299

Trakternas sidlängder varierar mellan olika regioner enligt följande:

Region 1 och 2,	1600 m
" 3,	1400 m
" 4,	1200 m
" 5,	1000 m

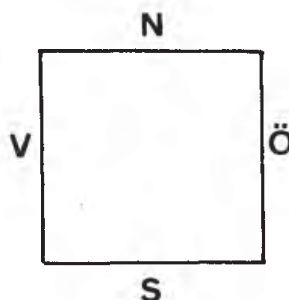
På varje traktsida är i region 1-4 tre och i region 5 fem förrådsprovytor utlagda, vilka betecknas med resp hundratalssiffra(or).

Inom samtliga regioner finns dessutom två arealprovytor på varje traktsida.

De olika traktsidorna benämns efter väderstrecket, t ex norra sidan (N), östra sidan (Ö) osv.

Exempel på identifiering:

Trakt nummer 1650, provyta 05 på östra sidan betecknas på följande sätt: 1650 Ö 05.

3. Sträckmätning

Traktsidan följs i terrängen med hjälp av kompass och markeras med en ca 70 m lång släplina, som kompassgångaren drar efter sig. Sträckmätningen sker utefter släplinan med ett 20 m-måttband och avser mått i horisontalplanet. Om måttbandet vid mätning i kuperad terräng hålls parallellt med markytan, skall därför följande tillägg till bandlängden göras:

Lutning m på 20 m	Tillägg m
2	0,1
3	0,2
4	0,4
5	0,6

Vid starkare lutning används lutningsmätare och tillägg till bandlängden görs enligt följande:

Lutning %	Tillägg ^{x)} m	Lutning %	Tillägg ^{x)} m
25	0,6	90	6,9
30	0,9	100	8,3
40	1,5	110	9,0
50	2,4	120	9,7
60	3,3	130	10,5
70	4,4	140	11,2
80	5,6	150	12,0

Inom varje traktsida sker mätningen löpande (från 0 till 1600 m i region 1, från 0 till 1400 m i region 3 osv), varvid avståndet utefter traktsidan alltid räknas medurs från ett trakthörn till nästa. Som regel sker också taxeringen medurs. I undantagsfall, då större arbetstekniska fördelar kan vinnas, får taxering ske moturs. Därvid skall sträckmåttsräkningen ske baklänges.

Ofta kan det vara fördelaktigt att börja taxeringsarbetet

^{x)} i bandets lutningsriktning

K

Om startpålslaget bestämts så att det faller inom 30 m före provyta skall starten framflyttas 10 m förbi provytan, som således därigenom blir taxerad som sista yta på trakten.

på trakten inne på en traktsida, exempelvis där en väg skär sidan. Om detta sker vid 750 och taxeringen sker medurs, börjar taxeringen på 750 och fortsätter till traktsidans slutpunkt (1600, 1400 etc). Resterande del av sidan börjar på 0 och slutar på 750. Taxeringen moturs börjar på 750 och går baklänges till 0. Resterande del börjar på traktsidans slutpunkt (1600, 1400 etc) och slutar på 750.

Startpunkten bestäms genom mätning eller syftning från fast punkt, som kan fixeras på kartan. Om startpunkten med ledning av arbetskartan ej kan fastställas noggrannare än på 100 m när (kartor i skala 1:50 000 och 1:100 000), skall startpunktens exakta sträckmått bestämmas med utgång från dagens datum enligt följande: På dagar med udda datum ökas och på dagar med jämnt datum minskas startpunktens 100 m-sträckmått på sätt som framgår av nedanstående tabell:

Sista siffran i dagens datum	Startpunktens sträckmått
0	+ 0 m
1	+ 05 m
2	- 10 m
3	+ 15 m
4	- 20 m
5	+ 25 m
6	- 30 m
7	+ 35 m
8	- 40 m
9	+ 45 m

Startpålens läge anges till närmaste 5 m på traktkortet (t ex N 155).

Om taxeringen börjar vid väg utgår mätningen från vägens mitt, likaså vid järnvägar, bäckar, åar och kraftledningsgator, dvs impediment med mera regelbunden bredd samt vid sådana sträckor över vatten, inägor och impediment som får kartmätas (se nedan).

Sträckor över vatten samt över större inägor och impediment får mätas på kartan med linjal.

Kring besädd åker vinklas på enklaste sätt.

Korrektion: Så ofta tillfälle ges skall lagledaren med hjälp av kartan kontrollera den på marken gångna linjens läge och riktning. Synes kompassgångaren systematiskt avvika från linjen på kartan, skall han beordras ändra kompassinställningen med hänsyn till detta fr o m nästa traktsida. Till ledning för sådan ändring meddelas, att en avvikelse av en nygrad motsvarar en avvikelse i sidled av 16 m på en sträcka av 1000 m.

Om traktsidans slutpunkt avviker väsentligt från sitt rätta läge enligt kartan, skall flyttning till ny startpunkt ske. Därvid skall på en vid slutpunkten utsatt sticka anges avstånd och riktning till nästa traktsidas startpunkt, exv: Korr 250 SSO. På samma sätt anges vid avslutad trakt avstånd och riktning till startpunkten, exv: Slp - Stp 120 NV.

Då dagens arbete är slut, skall detta anges på pålen (exv: 1345, N 1380, 73-06-17, kl 17.15 lag 5. Slut för dagen). Dessutom skall avstånd och riktning till slutpunkten anges vid startpunkten, dock ej då sträckan mellan slutpunkt och startpunkt kartmäts.

Om den på marken gångna linjen avviker väsentligt från linjen enligt kartan, skall den gångna linjen markeras på kartan med blyerts. Samtidigt bifogas ett rött signalkort med anmärkning därom.

Med "väsentlig" avvikelse menas i de här berörda fallen avvikelser på minst 100 m vid skala 1:10 000 och på minst 300 m vid skala 1:100 000.

4. Markering i terrängen

Taxeringslinjens läge i terrängen markeras exakt på var 100:e meter medelst härför avsedda stickor. För att möjliggöra kontrollinspektioner i fält, utsätts dessutom större orienteringspålar (barkade i övre änden) på lämpliga punkter utefter taxeringslinjen eller i dess närhet. Vid sidan om dessa pålar placeras en sticka med uppgift om traktens nummer, traktsidans beteckning, sträckmått, datum, klockslag och lagets nummer, exv: 1345, N 120, 73-06-17, kl 11.15, lag 5.

Dylika pålar skall sättas ut där dagens arbete på trakten börjar och slutar samt där bilvägar, större stigar, större inägor, sjöar, åar och myrar passerar.

Om laget under dagen flyttar för att påbörja annan trakt, skall vid slutpunkten på särskild sticka anges till vilken trakt laget flyttar samt datum och klockslag.

Alla stickor skall vändas så, att texten är synlig från det håll varifrån laget kommit. Vid väg sätts pålen vid den sida som sist passerades. Vid taxering moturs skrivs "moturs" på väg- och liknande lokaliseringstickor.

5. Dataregistrering

Pennstanskort. De vid taxeringen utförda mätningarna och bedömningarna registreras genom stansning av hålkort, s k pennstanskort. Följande typer av kort förekommer:

Delningskort	Återväxtkort 1 och 2
Arealkort	Viltfoderkort
Stamkort	Övrehöjdskort
Torrträdkort	Provträdkort
Markkort	Stubbarealkort
Gropkort	Stubbkort 1 och 2

Ang stansning och hantering av pennstanskort, se bilaga 12.

Ang rättning av till lagen returnerade felaktiga pennstanskort, se bilaga 15.

De på provträden uttagna borrhärnorna nedläggs i härför avsedda papphylsor. Hålkort och borrhärnor från färdigtaxerade trakter insänds till kontoret en gång i veckan.

Identifiering: Pennstanskort och hylsor identifieras med fyr-siffrigt traktnummer samt beteckning för traktsida, provyta och ev delyta. Därtill kan komma speciella identifikationer av provträdsnummer. - Traktnumret framgår av arbetskartan, där förrådstrakt markerats med svarta siffror och stubbtrakt med röda siffror.

Delade trakter: För att underlätta en maskinell kontroll av fältmaterialet, skall alla trakter beskrivas fullständigt, dvs samtliga provytor på trakten skall registreras. För trakter som är delade av länsdelsgräns, regionsgräns eller riksgräns gäller, att utanförliggande provytedelen registreras som "utanför län/länsdel" (se bilaga 1).

Om en trakt delas av läns- eller länsdelsgräns, men delarna tillhör samma region, betraktas delarna som två separata trakter med skilda traktnummer, skilda kort och skilda traktkuvert. För vardera trakten registreras utanför resp län/länsdel belägna ytor som ytor "utanför län/länsdel", så att varje trakt består av fyra fullständiga sidor.

Om en trakt som enligt kartan ligger helt inom samma län/länsdel vid taxeringen skär över läns- eller länsdelsgräns men delarna ligger inom samma region, betraktas likaså delarna som separata trakter, och samma förfaringssätt tillämpas som ovan. Eftersom traktnummer bara är förutsett för en enda trakt, måste dock län- eller länsdel tydligt och i klartext ges på rätt signalkort (se bilaga 13).

B. AREALINVENTERING

1. Allmänt

På varje traktsida utläggs två arealytor och tre - fem förrådsytor. Antal provytor per traktsida och de pålslag på vilka provytorna skall utläggas är följande:

Region	<u>Arealytor</u>		<u>Förrådsytor</u>	
	Ant.ytor	Pålslag	Ant.ytor	Pålslag
1 - 2	2	200, 1400	3	500, 1100, 1580
3	2	200, 1200	3	500, 900, 1380
4	2	200, 1000	3	400, 800, 1180
5	2	100, 900	5	200, 400, 600 800, 980

Provytorna identifieras på varje traktsida med påslagets hundrameterstal. Då påslaget slutar på 80 anges dock det närmaste högre hundrameterstalet. Provytornas radie är 10,0 m. Ytornas centrum markeras med särskild centrumsticka.

Arealinventering utförs på både arealytor och förrådsytor. Registrering görs på arealkortet. Vid delning av provyta används dessutom det särskilda delningskortet.

Minimistorlek av olika arealenheter

För att en viss arealenhet skall beskrivas separat fordras att den har en viss minimistorlek. Till ledning vid denna bedömning meddelas följande mått:

Skogsmark inom övrig mark o inägor: 0,25 ha (50 x 50 m)

Övrig mark o inägor inom skogsmark: 0,02 ha (10 x 20 m)

För skogsmark: Två typer av arealenheter förekommer, nämligen bestånd och beståndsdelar. Beståndet utgörs av en självständig åtgärdsenhet, vars åsatta huggningsklass skall gälla för hela beståndet. Inom detta kan förekomma beståndsdelar, vilka skiljer sig åt i fråga om exv bonitet, åldersklass, slutenhet eller trädslagssammansättning. Minimiarealen för ett bestånd bör vara större i norra Sverige och på låga boniteter än i södra Sverige och på höga boniteter.

Beståndsdelar skall beskrivas var för sig (se punkt 2 delning av cirkelyta). ~~da en eller flera av följande faktorer tydligt avviker från genomsnittet för beståndet.~~

1. ~~Bonitet~~

2. ~~Åldersklass~~

3. ~~Slutenhet~~

4. ~~Grundyta~~

5. ~~Trädskikt~~

Till ledning vid indelningen i beståndsdelar meddelas följande minimiarealer för de ovan nämnda faktorerna:

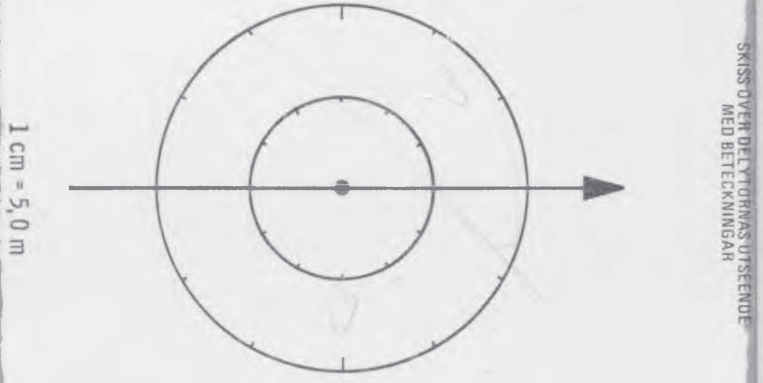
region 1 - 3 0,50 ha (70 x 70 m)
 region 4 - 5 0,25 ha (50 x 50 m)

Arealinventeringens moment och beskrivningsenheter

Moment	Beskrivningsenhet		
	Beståndet	"20 m-ytan"	10 m-ytan
Ägoslag	x		
Huggningsklass	x		
Huggningsförslag	x		
Beståndsstorlek	x		
Trädskikt		x	
Bonitet		x	
Åldersklass		x	
Beståndsform		x	
Stamfördelning		x	
Slutenhet		x	
Grundyta		x	
Gallringsstyrka		x	
Beståndsskador		x	
Marklutning		x	
Ägargrupp			x
Höjd över havet			x
Tidigare huggning			x
Vegetationsbeskrivn. (utom trädskikt)			x

För de faktorer som skall bestämmas på 20 m-ytan gäller att bestämningen inte avser del som ligger utanför eventuell tydlig gräns för resp faktor.

KOL	FRÅKT		SIDA	PAL	KORDA		SEG BR	AVST Y		AVST Z	KORDA		SEG BR	AVST Y		AVST Z	KOL SKALL	KOL SKALL
	1000	3000			0/	2/		MIN	UTOM		0/	1/		0/	2/			
0	0	0		0	0	0	NORMAL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	30	30
1	1	1	N	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	O	2	2	2		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	S	3	3	3		3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	V	4	4	4		4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5		5	5	5		5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6		6	6	6		6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7		7	7	7		7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8		8	8	8		8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9		9	9	9		9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9

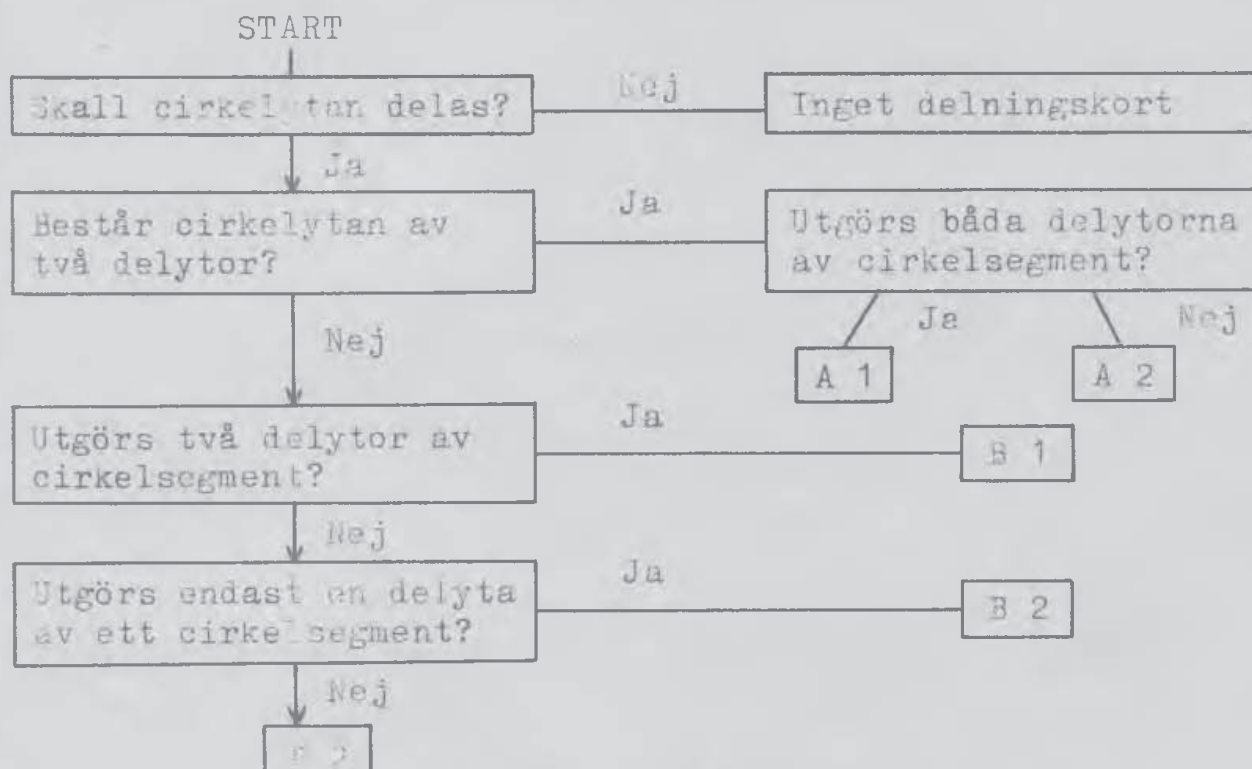

FELRÄTTNING	9	8	7	6	5	4	3	2	1	30	20
-------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----

2. Delning av cirkelyta (Delningskort 1973 - vit färg)

Om cirkelytan delas av gräns mellan ägoslag, ägargrupper, huggningsklasser, bonitet, åldersklasser, slutenhetsgrader eller trädskikt ("delad yta") betraktas delarna som skilda provytor, vilka beskrivs på skilda kort med beteckningen A, B eller C i kol 4. Se till att alla registreringar hänförs till rätt provytebeskrivning. Delningsgräns skall i terrängen markeras med tunna stickor (minst 2 st).

Till ledning vid stansningen av delningskortet finns fem typexempel beskrivna. Följande schema visar vilket alternativ, som är tillämpligt:

Delytebeteckning vid två- eller tredelade ytor:

	A	B	C
Alt 1	Skogsmark	Ej skogsmark	Restdel
Alt 2	Skogsmark: minsta delytan	Skogsmark: största delytan	"
Alt 3	Ej skogsmark minsta delytan	Ej skogsmark största delytan	"

Begrepp (se skiss)

Definitioner	A-kol	B-kol
Korda (x)	6o7	14o15
Normal (N)	8o9	16o17
Gränslinje (Y)	10o11	18o19
" (Z)	12o13	20o21
Segmentsbredd (S)	9	17 (Större än 10 m STÖ resp. MIN)
Punkten (P)	11	19 (INOM segmentet resp. UTOM)

P = skärningspkt m/n gränslinjer

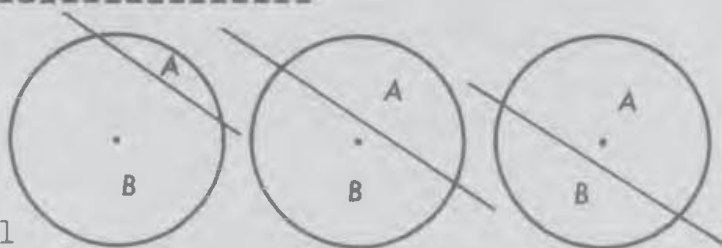
Samtliga avstånd mätes och registreras i närmaste hela dm. Delning görs endast då minsta delytan överstiger ca 10 m², vilket motsvarar en längd av normalen på 85 dm då delytan utgöres av ett cirkelsegment. Kordlängden och segmentsbredden registreras alltid vid delad yta. Normalens längd mätes och registreras då kordlängden överstiger 170 dm. Övriga registreringar framgår av de följande exemplen.

Delningsgränserna skall alltid ritas in på delningskortet tillsammans med delytebeteckningarna.

A. Cirkelytan består av två delytor

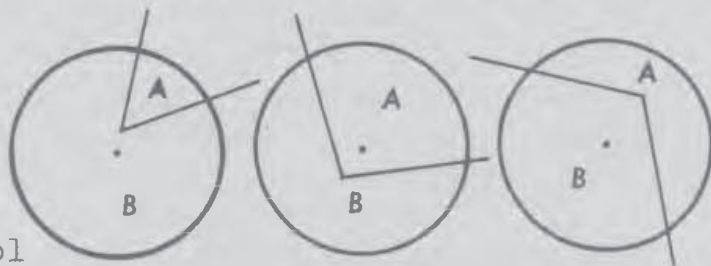
A 1. Delytorna utgöres av cirkelsegment (kol 6-9)

Tresiffriga stansningar anges med xxx

	A-kol				
Kordan (x)	6 o 7	xxx	xxx	xxx	xxx
Segm bredden (S)	9	MIN	MIN	MIN	STÖ
Normalen (N)	8 o 9	-	xx	xx	xx

A 2. Delytorna utgöres av trianglar + cirkelsegment ± triangel (kol 6-13)

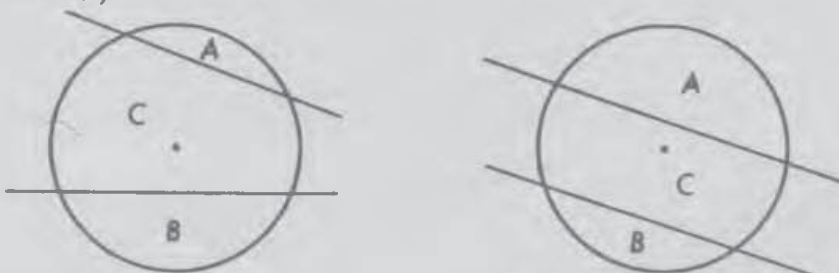

	A-kol				
Kordan (x)	6 o 7	xxx	xxx	xxx	xxx
Segm bredden (S)	9	MIN	MIN	MIN	STÖ
Normalen (N)	8 o 9	-	xx	xx	xx
Punkten (P)	11	UTOM	UTOM	UTOM	INOM
Gränslinjen (Y)	10 o 11	xxx	xxx	xxx	xxx
Gränslinjen (Z)	12 o 13	xxx	xxx	xxx	xxx

B. Cirkelytan består av tre delytor

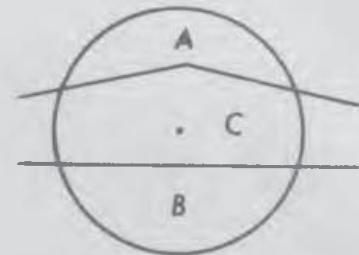
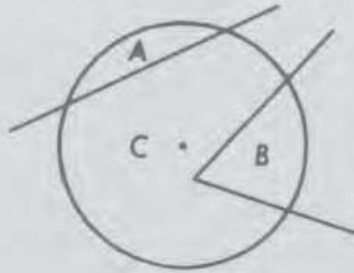
B 1. Två av delytorna utgöres av cirkelsegment (kol 6-9 och 14-17)

I de följande exemplen måste alltid den mellanliggande delytan betecknas med C.

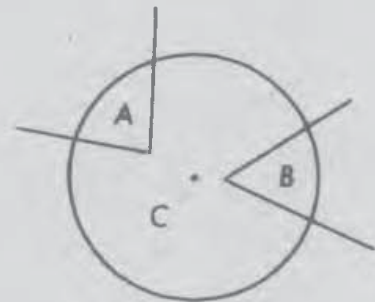
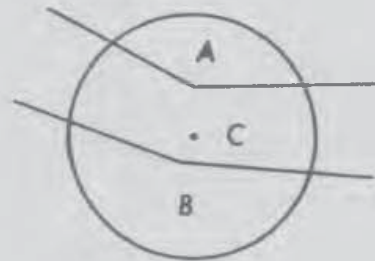
	A-kol		B-kol		A-kol		B-kol	
Kordan (x)	6o7	xxx	14o15	xxx	6o7	xxx	14o15	xxx
Segm bredden (S)	9	MIN	17	MIN	9	MIN	17	MIN
Normalen (N)	8o9	-	16o17	xx	8o9	xx	16o17	-

B 2. En av delytorna utgöres av cirkelsegment
(kol 6-9 och 14-21 eller kol 6-13 och 14-17)

	A-kol		B-kol		A-kol		B-kol	
Kordan (x)	607	xxx	14015	xxx	607	xxx	14015	xxx
Segm bredden (S)	9	MIN	17	MIN	9	MIN	17	MIN
Normalen (N)	809	-	16017	-	809	xx	16017	xx
Punkten (P)	11	-	19	UTOM	11	INOM	19	-
Gränslinjen (Y)	10011	-	18019	xxx	10011	xxx	18019	-
Gränslinjen (Z)	12013	-	20021	xxx	12013	xxx	20021	-

B 3. Övriga kombinationer (kol 6-21)

	A-kol		B-kol		A-kol		B-kol	
Kordan (x)	607	xxx	14015	xxx	607	xxx	14015	xxx
Segm bredden (S)	9	MIN	17	MIN	9	MIN	17	MIN
Normalen (N)	809	-	16017	xx	809	-	16017	-
Punkten (P)	11	UTOM	19	INOM	11	UTOM	19	UTOM
Gränslinjen (Y)	10011	xxx	18019	xxx	10011	xxx	18019	xxx
Gränslinjen (Z)	12013	xxx	20021	xxx	12013	xxx	20021	xxx

Om delningen i undantagsfall göres på annat sätt än som beskrivits ovan stansas endast identifikation samt kordlängd "000". Gränserna skall dock anges noggrant på skissen tillsammans med delytebeteckningarna för att möjliggöra arealbestämning i samband med bearbetningen.

SKOGEHOGSKOLAN AREALKORT 1973

KOL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	FELRÄTTNING							
0	0	0	0	C	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
1	1	1	1	N	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
2	2	2	2	Q	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
3	3	3	3	S	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
4	4	4	4	V	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	
5	5	5	5		5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
6	6	6	6		6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7		7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	
8	8	8	8		8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9		9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9

1

3. Beskrivning

(arealkort 1973 - ofärgat med blå rand)

Beskrivningens omfattning

Normalt stansas ett arealkort per provyta/delyta. Flera i följd liggande provytor på en och samma traktsida får stansas på samma kort om ingen stamräkning utförs på dessa ytor och beskrivningen är likalydande för alla. I sådana fall anges i kol 5 påslaget för den första ytan och i kol 6 påslaget för den sista ytan.

Beskrivningens omfattning rättar sig efter ägoslaget enl följande:

<u>Ägoslag</u>	<u>Ident.</u>	<u>Beskrivning</u>
Skogsmark	"	Fullständig beskrivning
Myr	"	Ägoslag Ägargrupp Höjd ö h <u>Veg beskr</u>
Berg	}	" " " "
Diverse		
Fjällbarrskog		
Fjäll		
Vägar		
o järnvägar	}	" " "OB"
Inägor		
Naturreservat		
Sötvatten	}	
Utanför län		

Identifikation (kol 1-7)

Omfattar traktnummer, traktsida, påslag/samt ev delyta och dess storleksordning. *(se ovan)*

Storleksordningen anges på följande sätt:

Vid tvådelade ytor stansas för största delytan "STÖ" och för minsta delytan "MST" i kol 7. Ev stansas "LIKA" för båda delytorna.

Vid tredelade ytor stansas dessutom "MI" för den delyta som i storlek ligger mellan den största och minsta delytan. Ev stansas "LIKA" för två av delytorna eller för alla tre.

Ägoslag (kol 8)

Följande ägoslag urskiljs

Skogsmark (SKM)

Övrig mark med underavdelningarna

Myr (MYR)

Berg (BERG)

Diverse (DIV)

Fjällbarrskog (FJSK)

Fjäll (FJÄ)

Vägar o järnvägar (VÄG)

Inägor (INÄ)

Nationalparker, reservat,
vissa skjutfält m m (NRS)
(endast landarealen)

Sötvatten (SÖT)

Utanför län/länsdel (UFLÄN)

Ägoslagens definition framgår av bilaga 1. Större områden hänförliga till ägoslaget NRS är utmärkta på kartan, mindre områden endast i terrängen (skyltar, målning).

Ägargrupp (kol 9)

Skogsmark och övrig mark fördelas på följande ägargrupper:

Kronan (KRO)

Ecklesiastika ägare (ECK)

Övriga allmänna ägare (ÖA)

Aktiebolag (AB)

Privata ägare (PRIV)

För ägoslagen Vägar och järnvägar, Inägor, NRS, Sötvatten, Utanför län/länsdel skall alltid ägargrupp "Obestämd" (OB) anges.

Ägargruppernas definition och utmärkning på kartan framgår av bilaga 2.

Överensstämmer ej rågångens läge eller ägareförhållandena med vad som angivits på kartan, skall rågångens rätta läge resp rätt ägargrupp markeras på kartan (med blyerts, ej kulspetspenna). Rött signalkort bifogas.

Råder tveksamhet beträffande ägare, bör förhållandet om möjligt utredas på orten.

Höjd över havet (kol 10)

Bestäms genom barometeravläsning (se bilaga 11) och anges i 50 m-klasser.

Observera att höjd över havet som är 50-99 m stansas "0" och "50".

Trädskikt (kol 11)

Bestämningen sker på 20 m-ytan.

I bestånd med en medelhöjd av 5 m och däröver uppskattas de olika trädslagens andel av grundytan och avrundas till närmaste tiondel. Därvid bortses från eventuellt förekommande överståndare, fröträd och underväxt.

I bestånd med en medelhöjd under 5 m bedöms de olika trädslagens andel av arealen efter en tänkt röjning.

I flerskiktade bestånd bedöms det skikt som bestämt huggningsklass och åldersklass.

Vid slutenhet 0,0 anges trädskikt "KAL".

I övrigt tillämpas följande indelning:

Tallskog: Tall uppgår till minst 7/10 av grundytan.
(TALL)

Granskog: Gran uppgår till minst 7/10 av grundytan.
(GRAN)

Barrskog: Tall och gran tillsammans uppgår till
(BARR) 7/10 av grundytan.

Främmande barrträd:
(FRÄ) Främmande barrträd uppgår till 7/10 av grundytan.

Blandskog med övervägande barr:
(-4/10) Lövinblandningen utgör 3/10 - 4/10 av grundytan.

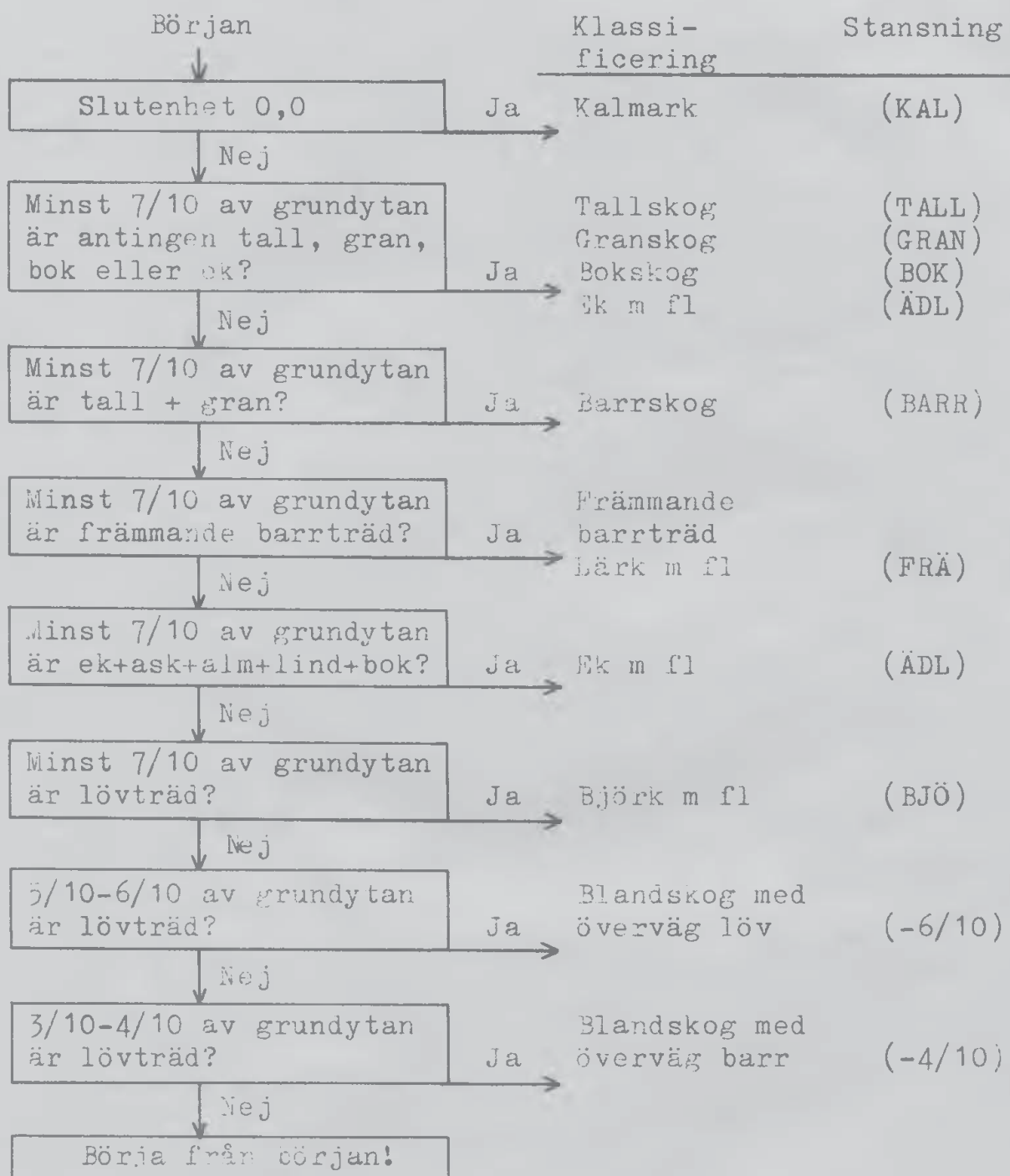
Blandskog med övervägande löv:
(-6/10) Lövinblandningen utgör 5/10 - 6/10 av grundytan.

Björk m fl: Lövskog uppgår till minst 7/10 av grundytan (ordinär lövskog-björk, asp m fl - dominerar vanligen; ädla lövträd upptar mindre än 7/10 av grundytan).
(BJÖ)

Bokskog: Bok uppgår till minst 7/10 av grundytan.
(BOK) (Obs att avenbok räknas som "övrigt löv".)

Ek och övriga ädla lövträd:
(ÄDL) Ädla lövträd (ek, ask, alm, lind samt "bok <7/10") uppgår till minst 7/10 av grundytan.

Vid bedömningen används följande examinationsschema:

F d inäga? (kol 12 överst)

För skogsmark (kal eller trädbevuxen) anges om marken tidigare nyttjats som inägojord eller ej - stansas "FD INÄ" resp "EJ". F d inägor bevuxna med skog äldre än 20 år hänförs dock till gruppen EJ.

Ang definition av inägojord, se bilaga 1.

Bonitet (Jonson-bonitet) (kol 12)

Bestäms på 20 m-ytan. Anvisningar för boniteringen, se bilaga 4.

Åldersklass (kol 13)

Bestäms på 20 m-ytan.

Vid enskiktade bestånd med flera åldersklasser bedöms volymvägd medelålder. Vid två- eller flerskiktade bestånd anges den ålder som svarar mot huggningsklassen. Fröträd och överståndare skall ej ingå i åldersbestämningen.

Åldern anges i följande klasser:

Ålder	Åldersklass	
< 3 år	0	(0)
3 - 10 år	I a	(I och a)
11 - 20 år	I b	(I och b)
21 - 30 år	II a	(II o a)
31 - 40 år	II b	(II o b)
41 - 50 år	III a	(III o a)
51 - 60 år	III b	(III o b)
61 - 70 år	IV a	(IV o a)
71 - 80 år	IV b	(IV o b)
81 - 90 år	V a	(V o a)
91 - 100 år	V b	(V o b)
101 - 120 år	VI	(VI)
121 - 140 år	VII	(VII)
141 - 160 år	VIII	(VIII)
161 år och mera	IX+	(IX+)

Vid slutenhet 0,0 sätts åldersklass 0.

Åldersbedömningen baseras antingen på antalet årsringar vid brösthöjd, ökat med det antal år som normalt beräknas åtgå för en planta att uppnå brösthöjd (se bilaga 10) eller - då man i yngre bestånd kan räkna årsskotten ända nerifrån - på antalet årsskott, ökat med 2-3 år för plantålder.

Huggningsklass (kol 14)

Bedömningen avser det bestånd som provytan tillhör och redovisas i huggningsklasserna A - E, med följande underindelning:

- A1 - A3
- B1 - B3
- C1 - C2
- D1 - D4
- E

Beträffande huggningsklassernas definition, se bilaga 3.

Stamfördelning (kol 15 överst)

Jämnheten bedöms för de härskande, medhärskande och behärskade trädens fördelning inom 20 m-ytan.

Observationen skall avse beståndets absoluta tillstånd med avseende på stamfördelningens jämnhet - och inte dess relativa tillstånd i förhållande till andra bestånd i området.

Stamfördelningens jämnhet anges i tre klasser:

Jämn	(JMN)
Något ojämn	(NOJ)
Gruppställd	(GST)

För kalmark/anges "JMN".

Till ledning vid bedömningen ges följande beskrivning av klasserna:

- Jämn stamfördelning erhålls i planterade bestånd, där plantavgången varit liten och där självsådd inte medfört nämnvärd gruppbildning, samt i regel efter röjning i sådder och i naturliga föryngringar utan större luckor och med måttlig åldersspridning. Liknande resultat kan också erhållas efter gallring(ar) i bestånd med mera ojämnt uppkomstsätt.
- Något ojämn stamfördelning anges för bestånd där stamfördelningen varken är påtagligt jämn eller påtagligt ojämn eller gruppställd.
- Gruppställdhet erhålls i bestånd som är ojämnt uppkomna antingen p g a lång föryngringsfas (stor åldersspridning) eller genom ojämna markförhållanden och i vilka grupper ej har upplösts medelst röjning eller gallring. Stark ojämnhet eller gruppställdhet kan också orsakas av kalamiteter eller (olämpligt utförda) huggningar.

Normalt ökar stamfördelningens jämnhet med åldern genom huggningsingrepp och självgallring. Av den anledningen spelar beståndets uppkomstsätt en med stigande ålder allt mindre roll för jämnheten.

Kalamiteter (snöbrott, stormfällning, rötangrepp o d) förstärker oftast karaktären av ojämnhet, likaså kan vissa huggningsingrepp (t ex plockhuggning) ha den effekten.

Bestandsform (kol 15)

Beskriver beståndets höjds-skiktning och åldersspridning samt om det finns fröträd och överståndare eller ej:

<u>H skiktning</u>	<u>Å klasser</u>		<u>Frötr och öv</u>		<u>stansas</u>
En Två Fler	En	Flera	Utan	Med	
X	X		X		"1EU"
X	X			X	1EM
X		X	X		1FU
X		X		X	1FM
X	X				2E
X		X			2F
	X	X			3E
	X	X			3F

Stamfördelningens jämnhet anges i tre klasser:

Jämn	(JMN)
Något ojämn	(NOJ)
Gruppställd	(GST)

För kalmark/anges "JMN".

Till ledning vid bedömningen ges följande beskrivning av klasserna:

- Jämn stamfördelning erhålls i planterade bestånd, där plantavgången varit liten och där självsådd inte medfört nämnvärd grupp bildning, samt i regel efter röjning i sådder och i naturliga föryngringar utan större luckor och med måttlig åldersspridning. Liknande resultat kan också erhållas efter gallring(ar) i bestånd med mera ojämnt uppkomstsätt.
- Något ojämn stamfördelning anges för bestånd där stamfördelningen varken är påtagligt jämn eller påtagligt ojämn eller gruppställd.
- Gruppställdhet erhålls i bestånd som är ojämnt uppkomna antingen p g a lång föryngringsfas (stor åldersspridning) eller genom ojämna markförhållanden och i vilka grupper ej har upplösts medelst röjning eller gallring. Stark ojämnhet eller gruppställdhet kan också orsakas av kalamiteter eller (olämpligt utförda) huggningar.

Normalt ökar stamfördelningens jämnhet med åldern genom huggningsingrepp och självgallring. Av den anledningen spelar beståndets uppkomstsätt en med stigande ålder allt mindre roll för jämnheten.

Kalamiteter (snöbrott, stormfällning, rötangrepp o d) förstärker oftast karaktären av ojämnhet, likaså kan vissa huggningsingrepp (t ex plockhuggning) ha den effekten.

Bestandsform (kol 15)

Beskriver beståndets höjds skiktning och åldersspridning samt om det finns fröträd och överståndare eller ej:

<u>H skiktning</u>	<u>Å klasser</u>		<u>Frötr och öv</u>		<u>stansas</u>
En Två Fler	En	Flera	Utan	Med	
X	X		X		"1EU"
X	X			X	1EM
X		X	X		1FU
X		X		X	1FM
X	X				2E
X		X			2F
	X	X			3E
	X	X			3F

Ett bestånd anses enskiktat, då höjdvariationen ej är av större betydelse för beståndets framtida behandling. I enskiktade bestånd och ~~på kalmark~~ anges "med frötr el öv", om det finns minst 15 fröträd eller överståndare per ha, i annat fall anges "utan".

I två- eller flerskiktade bestånd måste varje skikt för sig ha en slutenhet av minst 0,3.

Flera åldersklasser redovisas för enskiktade bestånd då huvudskiktet består av flera åldersklasser som vardera håller minst 20 % av beståndsvolymen; för två- och flerskiktade bestånd då de olika huvudskikten tillhör olika åldersklasser, vardera hållande minst 20 % av beståndsvolymen eller oberoende av detta volymskriterium om slutenheten i underskiktet bedöms såsom "arealslutenhet" (se nedan). - Med åldersklass avses i detta sammanhang 20-åriga klasser.

Slutenhetsgrad (kol 16)

Bedöms på 20 m-ytan. I bestånd med en medelhöjd av 5 m och däröver anges massaslutenhet enligt "Hjälptabell vid relationsmätning" med ingång efter grundyta och medelhöjd. Vid en medelhöjd under 5 m bedöms arealslutenhet. Vid full slutenhet anges slutenhetsgrad 1,0 och vid lägre grader tiondelar därav (0,9 , 0,8 osv).

Slutenhetsgrad 1,0 för plantskog anses föreligga, om antalet huvudplantor efter tänkt röjning bedöms tillräckligt för att på sikt helt utnyttja markens produktionsförmåga. I planterade bestånd med jämnare fördelning av plantorna åtgår därför mindre antal plantor för slutenhet 1,0 än i självsådda bestånd.

Om beståndsutvecklingen genom överslutenhet är hämmad, anges 1+.

Tidigare huggningar (kol 17)

Bedömningen avser om provytan/delytan har berörts av avverkning under de två senaste femårsperioderna eller ej:

Huggning inom år 0 - 5	(1)
" " " 6 - 10	(2)
Ingen huggning	(EJ)

Med "år" avses här "avverkningsssäsong" (se Stubbinventering; år 0 motsvarar alltså "innevarande säsong").

Om huggning skett i båda femårsperioderna, registreras endast den senaste.

Följande huggningsarter anges:

Röjning (RÖJ) - huggning, vanligen av beståndsvårdande karaktär, där uttaget huvudsakligen utgjorts av träd under 10 cm i brösthöjd. Hit räknas även plantröjning.

Gallring (GAL) - huggning, vanligen av beståndsvårdande karaktär, där uttaget huvudsakligen utgjorts av träd över 10 cm i brösthöjd.

Slutavverkning (SLU) - huggning som sänker slutenheten under 0,3.

Avverkning av enbart fröträd eller överståndare (ÖF)

Diversehuggning (DIV) - tillvaratagande av enstaka vindfällan och torskadade träd samt huggning av icke skogsskötselmässig art, såsom huggning för väg, kraftledningsgata och vid åkerkant samt huggning av enstaka träd för diverse ändamål.

Huggning av stormfällda träd, som inte kan anses vara "enstaka", hänförs till den huggningsart som ingreppet närmast svarar emot (exv gallring eller slutavverkning).

Hyggesrensning (HYR) - huggning av föryngringsfrämjande karaktär på kalmark av vid slutavverkning lämnade "mindervärdiga" träd, eller huggning av motsvarande karaktär utförd före slutavverkning.

Tillåtna kombinationer:

(RÖJ-ÖF), (ÖF-HYR) och (SLU-HYR)

Endast en av huggningsarterna eller kombinationerna får stansas. Vid andra kombinationer stansas den huggningsart som givit största volymen.

Kemisk röjning och kemisk hyggesrensning räknas ej som huggning.

Förstagallring och gallringsstyrka (kol 18)

Dessa observationer skall tillsammans med uppgifter från stamräkning och stubbinventering ge ett mått på stamantalet per hektar i nygallrade och nyröjda bestånd samt på i praktiken tillämpade gallringsstyrkor.

Registrering utförs på de provytor på skogsmark som vid stubbinventeringen "skall inventeras" och för vilka huggningsarten (på stubbkort 1) angetts till röjning eller gallring. - I andra fall görs ingen registrering.

Förstagallring? - Om avverkningen bedöms som förstagallring (huggning har ej utförts tidigare eller huvudsakligen gett röjningsvirke) stansas "JA". I annat fall (beståndet har gallrats tidigare eller den aktuella huggningen är en röjning) stansas "NEJ".

Gallringsstyrka. - Styrkan i den aktuella röjningen eller gallringen anges såsom svag (SVG), normal (NOR) eller stark (STK) efter förrättningsmannens subjektiva bedömning.

Beståndsskador m m (kol 19)

Bedömningen avser 20 m-ytan, varvid sådana skador registreras som leder till att beståndets nuvarande eller förväntade avkastning ej anses bli tillfredsställande, jämfört med för området normala bestånd. Endast en (den viktigaste) av de angivna skadorna registreras enligt följande:

Inga skador	(EJ)
Stormfällning	(STORM)
Snöbrott	(SNÖ)
Skador av högvilt	(VILT)
" " märgborre	(MÄRGBORR)
" " barkborre	(BARKBORR)
Rotröta	(RÖTA)
Cruménula	(CRUM)
Övriga skador	(ÖVR)

Huggningsförslag/period (kol 20)

Behov av huggning: Huggning beräknas för huggningsklass A utgöra avverkning av fröträd och överståndare, för B utgöra röjning eller plantröjning, för C, D1, D2 och D4 gallring samt för D3 och E slutavverkning.

Eventuella fröträd eller överståndare inräknas i huggningsförslaget.

Huggningsbehovet anges enligt följande:

	a	b	c
Reg 1 - 3	Inom 10 år	10 - 20 år	Efter 20 år
" 4 - 5	" 5 år	5 - 10 år	" 10 år

Huggningsperiod "a" förutsätter vid gallring att utfallet vid den föreslagna huggningen inte blir för litet. Vid tveksamhet mellan huggningsperiod "a" och "b" kan en provstämpling vara vägledande. (Vid period "a" skall provstämpling utföras och registreras, men får förekomma även vid period "b".)

Slutavverkningsmogna bestånd i D3 hänförs - med hänsyn till hur angeläget det från produktionssynpunkt bedöms vara att beståndet avvecklas och ersätts med ett nytt - till endera period "a" eller period "b", medan vid inventeringstillfället ej avverkningsmogena D3-skog hänförs till period "c".

Slutavverkningsbestånd i E hänförs alltid till period "a".

Marklutning (kol 20, 21)

Registreringen skall avse markens lutningsförhållanden i stort, varvid alltså bortses från lokala svackor och groppar. Lutningsgraden anges i följande klasser med kodbeteckningar:

0:20 - 1:20	(-1)	4:20 - 7:20	(-7)
1:20 - 2:20	(-2)	7:20 - 10:20	(-10)
2:20 - 4:20	(-4)	10:20 -	(10+)

Beståndsskador m m (kol 19)

Bedömningen avser 20 m-ytan, varvid sådana skador registreras som leder till att beståndets nuvarande eller förväntade avkastning ej anses bli tillfredsställande, jämfört med för området normala bestånd. Endast en (den viktigaste) av de angivna skadorna registreras enligt följande:

Inga skador	(EJ)
Stormfällning	(STORM)
Snöbrott	(SNÖ)
Skador av högvilt	(VILT)
" " märgborre	(MÄRGBORR)
" " barkborre	(BARKBORR)
Rotröta	(RÖTA)
Cruménula	(CRUM)
Övriga skador	(ÖVR)

Huggningsförslag/period (kol 20)

Behov av huggning: Huggning beräknas för huggningsklass A utgöra avverkning av fröträd och överståndare, för B utgöra röjning eller plantröjning, för C, D1, D2 och D4 gallring samt för D3 och E slutavverkning.

Eventuella fröträd eller överståndare inräknas i huggningsförslaget.

Huggningsbehovet anges enligt följande:

	a	b	c
Reg 1 - 3	Inom 10 år	10 - 20 år	Efter 20 år
" 4 - 5	" 5 år	5 - 10 år	" 10 år

Huggningsperiod "a" förutsätter vid gallring att utfallet vid den föreslagna huggningen inte blir för litet. Vid tveksamhet mellan huggningsperiod "a" och "b" kan en provstämpling vara vägledande. (Vid period "a" skall provstämpling utföras och registreras, men får förekomma även vid period "b".)

Slutavverkningsmogna bestånd i D3 hänförs - med hänsyn till hur angeläget det från produktionssynpunkt bedöms vara att beståndet avvecklas och ersätts med ett nytt - till endera period "a" eller period "b", medan vid inventeringstillfället ej avverkningsmogena D3-skog hänförs till period "c".

Slutavverkningsbestånd i E hänförs alltid till period "a".

Marklutning (kol 20, 21)

Registreringen skall avse markens lutningsförhållanden i stort, varvid alltså bortses från lokala svackor och groppar. Lutningsgraden anges i följande klasser med kodbeteckningar:

0:20 - 1:20	(-1)	4:20 - 7:20	(-7)
1:20 - 2:20	(-2)	7:20 - 10:20	(-10)
2:20 - 4:20	(-4)	10:20 -	(10+)

För lutningsklassen 0:20 - 1:20 anges ingen riktning, medan för övriga klasser lutningsriktningen anges efter väderstrecket ("N" etc, överst i kolumnen).

Grundyta per hektar (kol 22 och 23, övre delen)

Allmänt

Med grundyta avses arean av ett tvärsnitt genom en träd-stam 1,3 m över marken; med grundyta per hektar summan av dylika areor för samtliga träd inom ett visst område och uttryckt att gälla för en areal av ett hektar.

Grundytan per hektar används ofta som beståndsbeskrivande faktor vid beslut om beståndsbehandlingen, framförallt för att avgöra om ett bestånd bör gallras eller inte.

Grundytan anges i närmaste hela m^2 .

Mättningsförfarande

Observationen skall avse provytan/delytan och dess närmaste omgivning, dock endast det bestånd inom vilket provytan/delytan är belägen.

Mätning sker med relaskop genom räkning av alla träd, vars diameter i brösthöjd från observationspunkten syns större än relaskopets öppning. Gränsfallen (diametern syns lika stor som relaskopets öppning) räknas som halva träd. Antalet inräknade träd är lika med grundytan uttryckt i m^2 per hektar.

Skynd sikt. - Då sikten är skynd, måste ett träds diameter och avståndet mellan dess centrum och observationspunkten mätas, för att man skall kunna avgöra om trädet skall räknas eller ej. Därvid gäller att relaskopets öppning motsvarar 2 cm per meters avstånd. Ett träd, vars centrum ligger 10 m från observationspunkten, räknas således om dess diameter är minst 20 cm.

Lutande terräng. - Det i riksskogstaxeringen använda relaskopet förutsätter att observatörens öga och de observerade trädens brösthöjd befinner sig i samma vågplan. I annat fall underskattas den areal på vilken träden räknas in. Vid jämn lutning kan felet korrigeras genom att det inräknade trädantalet multipliceras med följande korrektionsfaktorer:

Lutning	Faktor	Lutning	Faktor
0:20 - 2:20	1,00	7:20	1,06
3:20	1,01	8:20	1,08
4:20	1,02	9:20	1,10
5:20	1,03	10:20	1,12
6:20	1,04		

Då lutningen är ojämn och vid större lutning än 10:20 mäts avstånd till träden i horisontalplanet och diametern på samma sätt som vid skydd sikt.

Observationspunkter. - Punkterna från vilka grundytan mäts skall väljas så, att resultatet blir representativt för ytan och dess närmaste omgivning. Detta gäller såväl observationspunkternas antal som deras lokalisering.

Som allmän regel gäller att antalet mätningar måste bero på beståndets jämnhet. I ojämna bestånd kan tre mätningar vara ett rimligt antal, medan man i mycket jämna bestånd någon gång kan nöja sig med en mätning.

I fråga om observationspunkternas lokalisering gäller som riktlinje, om inga särskilda skäl (exv beståndsgräns) talar för annat:

En mätning - provytecentrum

Två mätningar - två diametralt motsatta punkter på 10 m-ytans periferi

Tre mätningar - tre punkter på 10 m-ytans periferi, vilka bildar en liksidig triangel

Observationspunkterna skall i princip utläggas så att "relaskopytan" vid den maximala tr addediameter man rimligen kan förvänta sig i beståndet, ej delas av beståndsgräns. Som undantag från denna huvudregel tillåts "halva relaskopytor", för vilka trädantalet fördubblas vid beräkning av grundytan per hektar. I så fall gäller att ythalvan ej får delas av beståndsgräns. Linjen som avgränsar ythalvan måste markeras på något sätt, t ex med snitsel eller med släp-linan. Korrektionsfaktorerna vid lutande terräng gäller även för halva ytor.

Beståndsstorlek (kol 23)

Storleken anges för det bestånd där provytan/delytan ligger och registreras i följande klasser:

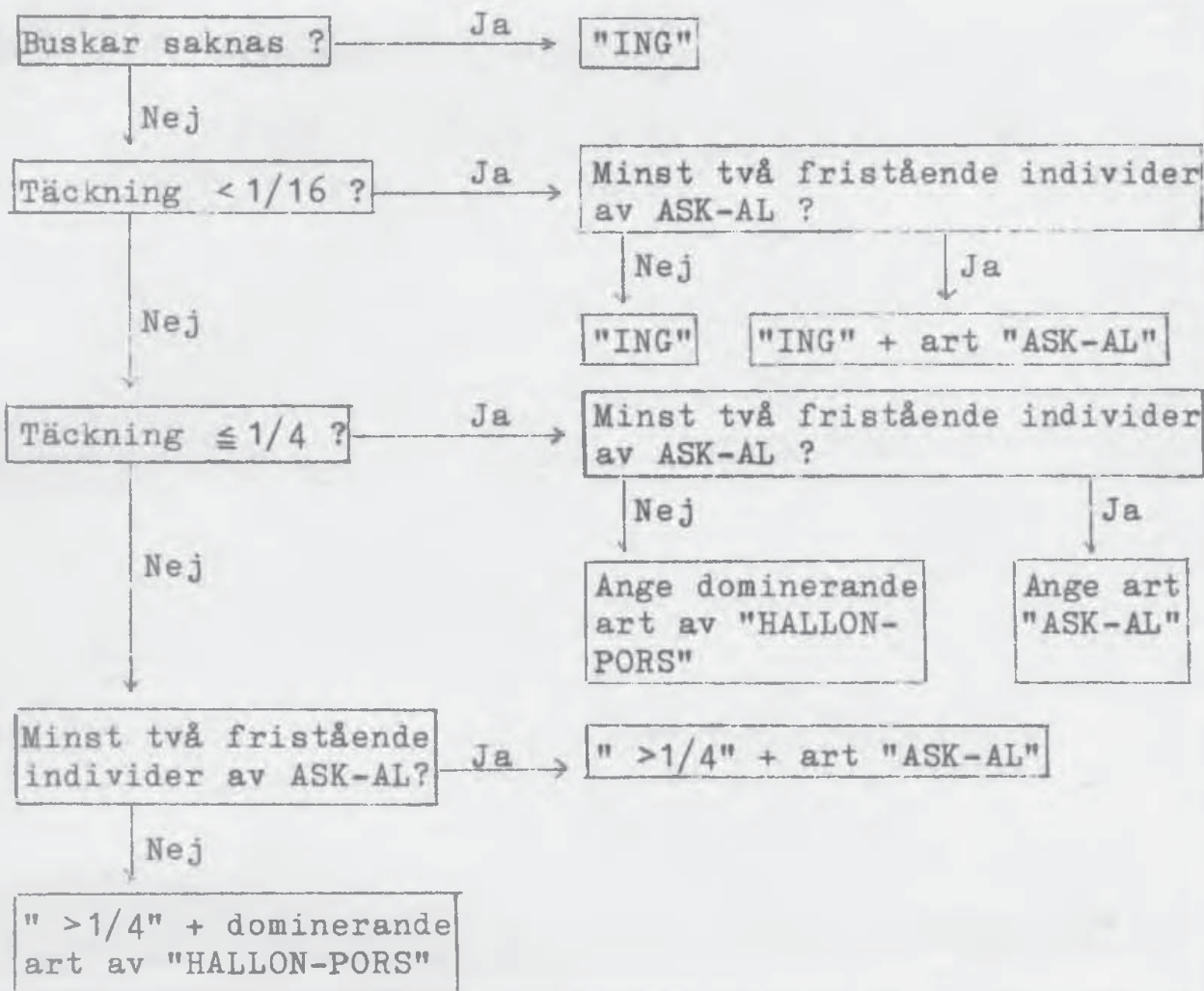
< 1/2 ha	(< 1/2)
1/2 - 1 ha	(-1)
1 - 2 ha	(-2)
2 - 4 ha	(-4)
4+ ha	(4+)

Observera att storleken anges för hela beståndet och ej för ev beståndsdel (jfr Arealinventering, minimistorlek av olika arealenheter).

Buskskikt (kol 24-25)

Till buskskiktet hör alla nedan uppräknade arter ~~som~~ saknar genomgående huvudstam samt dessutom av dessa arter de individer som är ^{om de} lägre än 1,3 m. Enen och hasseln räknas här alltid som buskar oavsett förekomst av huvudstam.

Examinationsplan för buskskiktet

Se även separat examinationsplan.

Om nedan uppräknade buskar saknas eller tillsammans täcker $1/16$ (ca 20 m²) av ytan stansas "ING".

Är den totala täckningen mellan $1/16$ och $1/4$ (20-75 m²) stansas endast koderna enligt nedan och om täckningen är $>1/4$ stansas " $>1/4$ ".

Vid angivande av art (sker beskrivningen i ordning uppifrån varvid minst 2 från varandra helt skilda buskindivider av arten skall växa inom ytan (dock tillämpas ackumuleringsregeln så att t ex 1 tibast + 1 hägg ger koden ~~+~~ **HÄGG**). Av de sist uppräknade arterna, hallon - pors, anges den dominerande arten.

	kol 24	kol 25	
Ask	ASK		ANGE I ORDNING UPPIFRÅN
Tibast	TIBA		
Vildkornell + Benved + Hagtorn + Fläder	VKBV HTFL		
Hassel + Måbär + Olvon	HASS MÅOL		
Hägg	HÄGG		
Al (båda arterna)	AL		

Hallon	HALL		
Slån + Björnbär + Rosenbuskar	SLÅN BJRO		
Rönn	RÖNN		
En	EN		ANGE DOMINANT
Brakved		BRAK	
Viden+Dvärgbjörk		VIDE	
Pors		PORS	

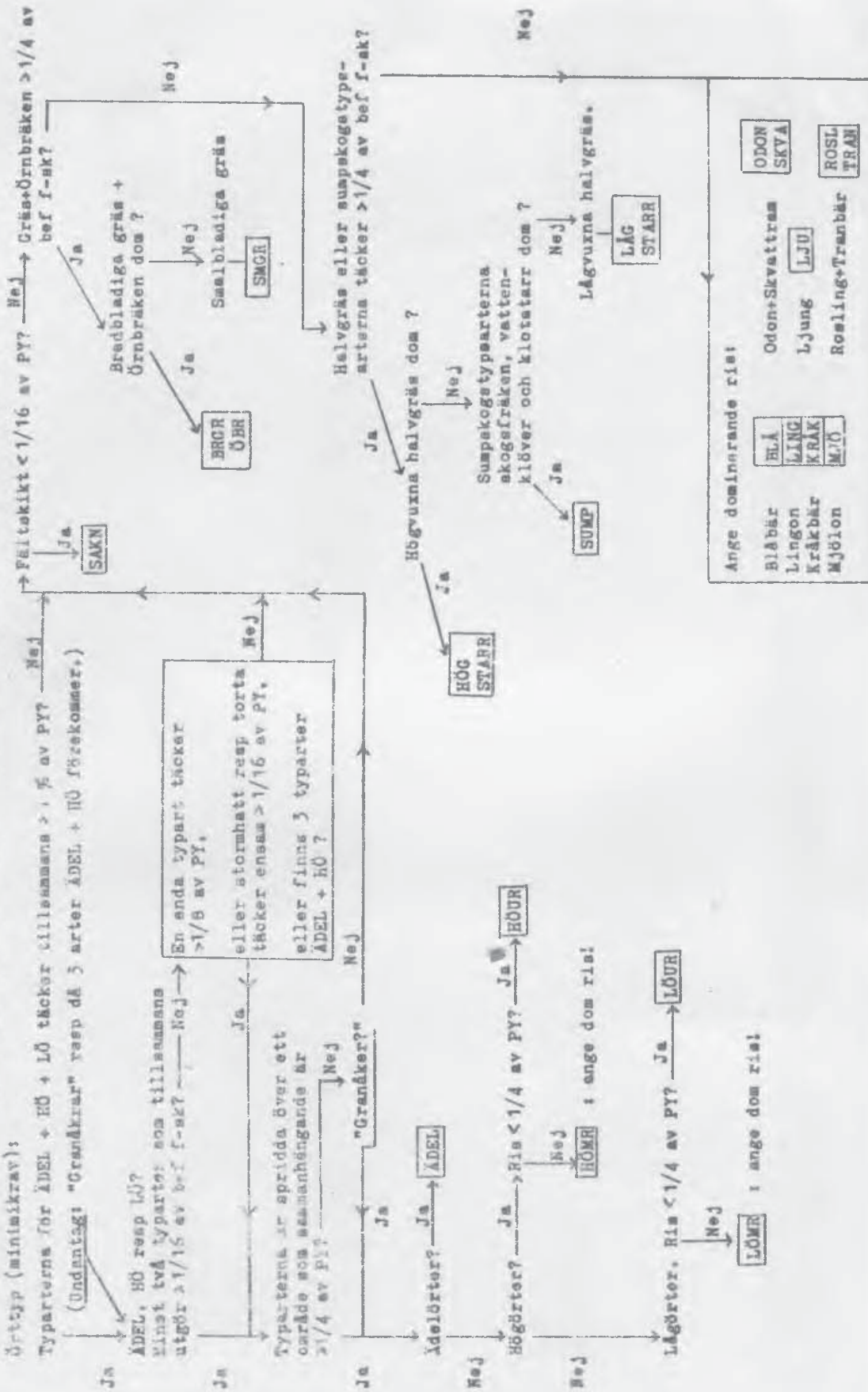
Fältskikt (kol 25-26)

Vegetationen på fläckar av avvikande natur t ex stigar, välganter, stenar, stubbar, trädbaser och markerade gropar (körskador), skall ej ingå i beskrivningen. Detta gäller vid all bedömning av såväl arternas som hela fältskiktets täckning på provytan/delprovytan.

Beskrivningen sker i ordning ädelörter, högorter, lågorter, gräs och ris på sådant sätt, att om en typ beskrivs såsom ädelörtstyp, all övrig beskrivning utesluts. Härvid tillämpas ackumuleringsregeln så att angivna dominanter och i artlistorna uppräknade typer tillmätas indikatorvärde även för närmast följande fältskiktstyper. Denna princip tillämpas då en eller flera typer ej uppfyllt kravet på täckning eller artantal för avgränsning av den fältskiktstyp som de i första hand karakteriserar. Exempelvis om en representant för högvuxna ormbunkar uppträder som enda högorrtsindikator så medtages denna art och dess täckning

Exemplarionsplan för bestämning av fältetiketttyp (instruktion sid AR 17 - AR 21)

PY = provyta silt delprovyta. Bef f-sk = befintligt fältetikett. Dom = dominerar resp dominerande.

Desutom anges dominerande ris i kol 26.

tillsammans med förekommande "låga örter" vid den fortsatta bedömningen av fältskiktstyp.

Vid gränsfall mellan olika fältskiktstyper skall hänsyn tagas till vegetationens sammansättning utanför provytan.

Örttyper: ADEL, HÖMR, HÖUR, LÖMR, LÖUR (kol 25)

De i artförteckningarna uppräknade ädel-, hög- och lågörterna har tillsammans en täckning $>1\%$ av provytan/delprovytan (1%-regeln). Gäller ej tätplanterade granbestånd där ett fåtal växtindivider får ligga till grund för vegetationsklassificeringen. Gäller ej heller då minst tre olika arter förekommer av ädel- och högörter.

Vid klassning av ädel-, hög- och lågörttyperna (ÄDEL, HÖ resp LÖ) fordras minst två typer (se artförteckning), som tillsammans har en täckning $>1/16$ av befintligt fältskikt. Viktiga undantag härifrån anges nedan i punkterna 1-3.

1. Växtplatsen får klassas som örttyp endast om arterna är någorlunda spridda över ytan (= de befintliga typerna skall växa över ett område som sammanhängande är större än $1/4$ av provytan/delprovytan). Undantag från denna regel får endast göras i tätplanterade granbestånd ("granåkrar"), där fältskiktsvegetationen under någon enstaka lucka i kron-taket får vara utslagsgivande (här gäller ej 1%-regeln).
2. Vid bestämning av örttyperna kan förekomst av endast en typart bli utslagsgivande om arten ifråga täcker $1/8$ eller mer av provytan/delprovytan. Högörterna stormhatt och torta är utslagsgivande som enda art om täckningen är $>1/16$.
3. Vid förekomst av minst tre typer blir dessa utslagsgivande vid bestämning av ädel- och högörttyp (ej lågörttyp) även om arternas sammanlagda täckningsgrad härvid ej uppnår $1/16$ av befintligt fältskikt (här gäller ej 1%-regeln).

Högörttypen och lågörttypen uppdelas med hänsyn till förekomst av ris i två underavdelningar, "utan ris" (HÖUR resp LÖUR) och "med ris" (HÖMR resp LÖMR). Då risens sammanlagda täckning understiger $1/4$ av provytan/delprovytan klassas "utan ris" (UR). Är risens täckning $1/4$ eller däröver klassas "med ris" (MR). /

Som ädelörter (ÄDEL) räknas:

Gulsippa (Anemone ranunculoides)
 Gulplister (Lamium galeobdolon)
 Skogsbingel (Mercurialis perennis)
 Kirskål (Aegopodium podagraria)

Myskmadra (*Galium odoratum*)
 Sårläka (*Sanicula europaea*)
 Trolldruva (*Actaea spicata*)
 Tandrot (*Dentaria Cardamine bulbifera*)
 Ramsök (*Allium ursinum*)
 Lundstjärnblomma (*Stellaria nemorum*)
 Buskstjärnblomma (*Stellaria Holostea*)
 Tvåblad (*Listera ovata*)

Som högorter (HÖ) räknas:

Högvuxna ormbunkar (utom Örnbräken)
 Stormhatt (*Aconitum*)
 Torta (*Lactuca alpina*)
 Skogssallat (*Lactuca muralis*)
 Älgört (*Filipendula ulmaria*)
 Brännässla (*Urtica dioeca*)
 Stinksyska (*Stachys silvatica*)
 Smörboll (*Trollius*)
 Rödblåra (*Melandrium rubrum*)
 Ängssyra (*Rumex acetosa*)
 Ormbär (*Paris quadrifolia*)
 Strätta (*Angelica silvestris*)
 Kärrfibbla (*Crepis paludosa*)
 Brudborste (*Cirsium heterophyllum*)
 Kärrtistel (*Cirsium palustre*)

samt inom region 1-3

Midssommarblomster (*Geranium silvaticum*)

Som lågörter (LÖ) räknas:

Blåsippa (*Anemone hepatica*)
 Vitsippa (*Anemone nemorosa*)
 Harsyra (*Oxalis acetosella*)
 Vårärt (*Lathyrus vernus*)
 Humleblomster (*Geum rivale*)
 Svalört (*Ranunculus Ficaria*)
 Lungört (*Pulmonaria officinalis*)
 Nunneört (*Corydalis-arterna*)
 Vårlök (*Gagea-arterna*)
 Dagghåpa (*Alchemilla-arter*) (1) ✓
 Ekbräken (*Lastrea dryopteris*) (1)
 Hultbräken (*Lastrea phegopteris*) (1)
 Ekorrhär (*Maianthemum bifolium*) (1)
 Stenbär (*Rubus saxatilis*) (1)
 Smultron (*Fragaria vesca*) (1 + 2)
 Gullviva (*Primula veris*) (1 + 2)
 Veronica-arter (1 + 2)
 Viol-arter (utom ängsviol, styvmorsviol och åkerviol) (1 + 2)
 låga smörblommor (släktet *Ranunculus*) (1 + 2)

samt inom region 4 och 5

Midssommarblomster (*Geranium silvaticum*)

På torvmark dessutom:

Björnbrodd (*Tofieldia pusilla*)
 Blodrot (*Potentilla erecta*)
 Orchidéer
 Slätterblomma (*Parnassia palustris*)
 Dvärglumner (*Selaginella selaginoides*)
 Kärrfräken (*Equisetum palustris*)

- (1) om arten förekommer som enda karaktärsväxt hänföres ej ytan till lågörttyp, även om täckningen är $\geq 1/8$ av provytan/delprovytan.
- (2) har ej indikatorvärde om tydlig kulturpåverkan föreligger.

FÄLTSKIKT SAKNAS: SAKN (kol 26)

Finns ej örter i erforderlig omfattning bedöms fältskiktets totala täckning. Understiger denna $1/16$ av provytan/delprovytan stansas "SAKN".

GRÄSTYPER + SUMP: BRGR + ÖBR, SMGR, HÖG STARR, SUMP (kol 25)
LÅG STARR (kol 26)

Om fältskiktets totala täckning utgör $1/16$ eller mera av provytan/delprovytan (och växtplatsen ej är av örttyp) så bedömes först om gräsen + örnbräken tillsammans utgör mer än $1/4$ av det befintliga fältskiktet. Härvid urskiljes två huvudgrupper, bredbladiga gräs + örnbräken (BRGR + ÖBR), bland gräsen återfinns då bl a hässlebrodd (*Milium effusum*), bergslok (*Melica nutans*), gröe-arter (släktet *Poa*), rörarter (släktet *Calamagrostis*) eller tuvåtel (*Deschampsia caespitosa*), samt smalbladiga gräs (SMGR) med kruståtel (*Deschampsia flexuosa*) och fårsvingel (*Festuca ovina*) som typexempel.

Om gräsen ej når erforderlig täckning bedömes om halvgräsen tillsammans utgör mer än $1/4$ av befintligt fältskikt (oftast på glest eller ej trädbevuxen myr). Härvid skiljes på "högvuxna halvgräs" (HÖG STARR) (=över knähöjd) + strängstarr (*Carex chordorrhiza*) samt "lågvuxna halvgräs" (LÅG STARR) utom strängstarr. Typexempel på lågvuxna halvgräs är tuvull (*Eriophorum vaginatum*) och tuvsäv (*Trichophorum coespitosum*). Dominerar gruppen "högvuxna halvgräs" registreras detta, men om så ej är fallet bedömes först om skogsfräken (*Equisetum silvaticum*), vattenklöver (*Menyanthes trifoliata*) och klotstarr (*Carex globularis*) har en sammanlagd täckning som är $>1/4$ av befintligt fältskikt (SUMP). Denna "sumpskogstyp" uppträder oftast i slutna bestånd och står i rangordning mellan "högvuxna halvgräs" och "lågvuxna halvgräs". Om arterna i sumpskogstypen ej når erforderlig täckning provas alltså ånyo "lågvuxna halvgräs".

RISTYPER: BLÅBÄR (BLÅ), LINGON (LING), KRÅKBÄR (KRÅK), MJÖLON (MJÖ), ODON + SKVATTTRAM (ODON SKVA), LJUNG (LJU) och ROSLING + TRANBÄR (ROSL TRAN) (kol 26)

Om täckningen av gräs, halvgräs eller av sumpskogstypens arter ej uppgår till $1/4$ av befintligt fältskikt eller om arterna ifråga saknas övergår man till att bedöma andelar av de ris som bildar fältskikt. Härvid anges det ris som dominerar av Blåbär, Lingon, Kråkbär, Mjölön, Odon + Skvatttram, Ljung eller Rosling + Tranbär. Bedömningen sker i ovan nämnd ordning, ~~men även~~ så att om t ex blåbär och lingon tillsammans dominerar över ljung registreras typen som Lingon.

Bottensskikt (kol 26-27)

Bottensskiktet klassas efter olika schema beroende på om växtplatsen är FASTMARK eller TORVMARK (stansa "FAST" resp "TORV" i kol 26 (se sid 24).

Obs! Oavsett FASTMARK eller TORVMARK stansas koderna för bottensskiktet i samma kol. (27)

Generellt gäller: Vegetationen på fläckar av avvikande natur t ex stigar, vägkanter, stenar, stubbar, trädbaser och markerade gropar (körskador) skall ej ingå i beskrivningen. Detta gäller vid all bedömning av såväl arternas som hela bottensskiktets täckning på provytan/delprovytan. Vid gränfall mellan olika bottensskiktstyper skall hänsyn tas till vegetationens sammansättning utanför provytan.

Definition: Bottensskikt "SAKNAS" = bottensskikt saknas helt eller förekommer inom högst två fläckar som tillsammans har en täckning som är $< 1/8$ av provytan/delprovytan.

Bottensskikt på FASTMARK (kol 27; kol 26 = FAST)

För att underlätta tillämpningen av nedanstående schema, se examinationsplan på nästa sida.

Bottensskikt		Täckning $\leq 1/8^x$			Täckning $> 1/8^x$										
KOD:	SAKNAS	Sumpmossor	Friskmossor	Lavar	SAKNAS			Finns men $\leq 1/8^x$		$\geq 1/8$ men $\leq 1/2^x$		$> 1/2^x$			
					Övervägande	Övervägande	Övervägande	Om övervägande: Kod 3	Om övervägande: Kod 6	> 1/8	< 1/8				
0		-	-	Övervägande	-	-	Övervägande	-	Övervägande	-	Övervägande				
		Övervägande	Övervägande	Övervägande	< 1/4	$\geq 1/4$	Övervägande	< 1/4	$\geq 1/4$	Övervägande	< 1/4	$\geq 1/4$			
		11/1	11/2	11/3	1	2	0/2 xx	4	5	0/5 xx	7	8	0/8 xx	9	0/9

^xGränsvärden för bottensskiktets och sumpmossornas täckning avser andelar av "hela provytan/delprovytan" exkl. fläckar av avvikande natur.

Gränsvärdena för friskmossornas och lavarnas täckning avser andelar av befintligt bottensskikt (sumpmossor + friskmossor + lavar).

^{xx}Koden gäller även för de fall då lavarnas täckning är lika med friskmossornas.

Bottenskikt på FASTMARK (kol 27)

Examinationsplan för beskrivning av bottenskiktets sammansättning: Bottenskiktet indelas i tre grupper - lavar, friskmossor och sumpmossor - som indikerar olika ståndortsförhållanden.

Gränsvärdena för täckningen avser andelar av "hela provytan/delytan" exkl. fläckar av avvikande natur	Gränsvärdena för täckningen avser andelar av det befintliga bottenskiktet (= lavar + friskmossor + sumpmossor). Överväger: Ifrågavarande grupp intar största andelen av det befintliga bottenskiktet.	Stans
Bottenskikt saknas?	Ja	0
Nej		
Bottenskiktets täckning är $\leq 1/8$ av provytan?	Ja	11/3
Nej	Sumpmossor överväger? Ja	
	Nej	
	Lavar överväger? Ja	11/1
	Nej	
	Friskmossor överväger? Ja	11/2
	Nej	
	? Vid tveksamhet mellan två grupper välj den översta	
Bottenskiktets täckning är $> 1/8$ av provytan?		
Studera först sumpmossornas förekomst och följ sedan schemats forts.		
Sumpmossor saknas?	Ja	1
Nej	Lavar överväger? Ja	
	Nej	
	Friskmossor överväger? Ja	2
	Nej	
	Lavar $< 1/4$? Ja	
	Nej	
	Lavar $\geq 1/4$	0/2
	Lavar = friskmossor	
Sumpmossor finns men täckningen är $< 1/8$ av provytan?	Ja	3
Högre täckningsgrad	Sumpmossor överväger? Ja	
	Nej	
	Lavar överväger? Ja	4
	Nej	
	Friskmossor överväger? Ja	5
	Nej	
	Lavar $< 1/4$? Ja	
	Nej	
	Lavar $\geq 1/4$	0/5
	Lavar = friskmossor	
Sumpmossornas täckning $\leq 1/8$ men $\geq 1/2$ av provytan	Ja	6
Högre täckningsgrad	Sumpmossor överväger? Ja	
	Nej	
	Lavar överväger? Ja	7
	Nej	
	Friskmossor överväger? Ja	8
	Nej	
	Lavar $< 1/4$? Ja	
	Nej	
	Lavar $\geq 1/4$	0/8
	Lavar = friskmossor	
Sumpmossornas täckning är $> 1/2$ av provytan	Ja	9
	Lavar och friskmossor tillsammans $> 1/8$? Ja	
	Nej	
	Lavar och friskmossor tillsammans $< 1/8$	0/9

Definitioner: (gäller endast för bottenskikt på FASTMARK).

"Övervägande" = har den högsta täckningen av de tre grupperna (sumpmossor, friskmossor resp lavar).

"Sumpmossor SAKNAS" = sumpmossor saknas helt eller förekommer inom högst två fläckar som tillsammans har en täckning som är $<1\%$ av provytan/delprovytan.

Som sumpmossor räknas: Sphagnum-arter, "brunmoss-arter", Mnium-arter/och Polytrichum commune. (Den sistnämnda arten dock endast om den inom den odelade provytan bildar minst en fläck som är $\geq 1 \text{ m}^2$. Om så är fallet medräknas alla individer av arten vid bedömning av sumpmossornas täckning inom provytan/delprovytan).

Bottenskikt på TORVMARK (kol 27; kol 26 = TORV)

Nedan beskrives olika bottenskiktstyper.

Bestämningen sker i den ordning som grupperna beskrives nedan. Se efterföljande examinationsschema.

Grupp.

- G 1. "Brunmossor", ofta bruna, brungula, brungröna arter främst tillhörande släktena Drepanocladus, Scorpidium, Paludella. På samma växtplats som dessa påträffas också vanligen arter tillhörande släktet Mnium med stora, tunna ljusgröna blad.
- G 2. Vanlig (stor) björnmossa (Polytrichum commune) skall utgöra $>1/8$ av befintligt bottenskikt. Förekommer ofta i sumpskog.
- G 3. Den sammanlagda täckningen av andra björnmossor (P. gracile och P. strictum) skall utgöra $>1/8$ av befintligt bottenskikt. Uppträda ofta på dränerade "fattiga" myrar.
- G 4. Husmossa (Hylocomium splendens), väggmossa (Pleurozium schreberi), kvastmossor (Dicranum-arter) och reffelmossa (Aulacomnium palustre) har en sammanlagd täckning som är $>1/8$ av befintligt bottenskikt.
- G 5-6. Vitmossor (Sphagnum-arter) dominerar ($>1/2$ av befintligt bottenskikt). Vid bedömningen tas hänsyn till förekomsten av arten Sphagnum fuscum.

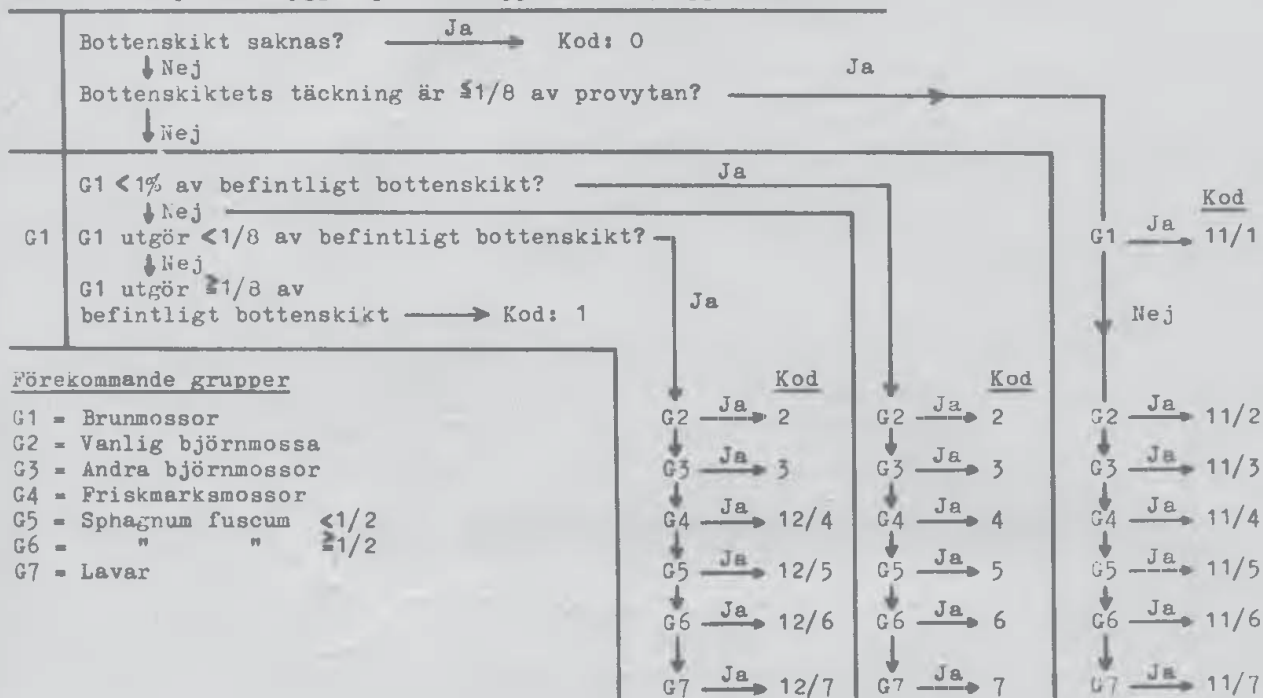
Brun mossor
 G 5. Sphagnum fuscum saknas eller är ej starkt framträdande utan i regel blandad med andra vitmossearter. Kan då vara svår att urskilja. Utgör $<1/2$ av befintligt bottenskikt.

G 6. Sphagnum fuscum starkt framträdande (dominerande), sammanhängande tuvor. Utgör $\geq 1/2$ av befintligt bottenskikt.

G 7. Lavar dominerar ($>1/2$) i bottenskiktet.

Bottenskikt på TORVMARK (kol 27)

Examinationsplanen bygger på ovan uppställda grupperna G1 - G7

Fastmark - torvmark (kol 26 och 28)

Kod FAST På hela ytan eller inom någon del av provytan (delprovytan) förekommer mineraljord eller håll inom 30 cm:s djup från markytan.

Kod TORV Över hela provytan (delprovytan) förekommer endast torvjord (knasterfri vid tuggprov) vars mäktighet överstiger 30 cm. Block kan förekomma i torven. (I tveksamma fall gör 13 stickprov med spade. Om mineraljord eller håll då påträffas i någon punkt inom 30 cm:s djup stansas FAST.

Om FAST i kol 26 stansas i A-delen i kol 28:

A	Kod FHEL	Hela provytan ^{/delytan} ligger på fastmark (tangeras ej heller av torvmark som är >1/2 ha).
	Kod FHEL > 1/2	Hela provytan ^{/delytan} ligger på fastmark men tangerar en torvmark som är >1/2 ha.
	Kod FDOM	Om torvmark >1/2 ha täcker mindre än hälften av provytan ^{/delytan} .
	Kod TDOM	Om torvmark >1/2 ha täcker mer än hälften av provytan ^{/delytan} .

Om TORV i kol 26 stansas i B-delen i kol 28:

B	< 1/2	Sammanhängande torvmarksareal	< 1/2 ha
	- 2	"	" 1/2 - 2 ha
	- 5	"	" 2 - 5 ha
	- 10	"	" 5 - 10 ha
	> 10	"	" > 10 ha

Representativitet av fält- och bottenskikt (kol 28)

Om beskrivningen av provytan är representativ för 20 m-ytan stansas "GOD". I annat fall stansas delvis avvikande "DELV AVV" eller avvikande "AVV".

~~torvmarksområdet synes vara homogent).~~

Alt den vegetationsbeskrivning som sker för fastmarksprovytan är i stort representativ för det bestånd som provytan är belägen i (så långt man ser).

~~Delvis avvikande:~~ Torvmarksområdet utanför torvmarksprovytan synes skifta i sin karaktär men huvuddelen överensstämmer med den för provytan beskrivna.

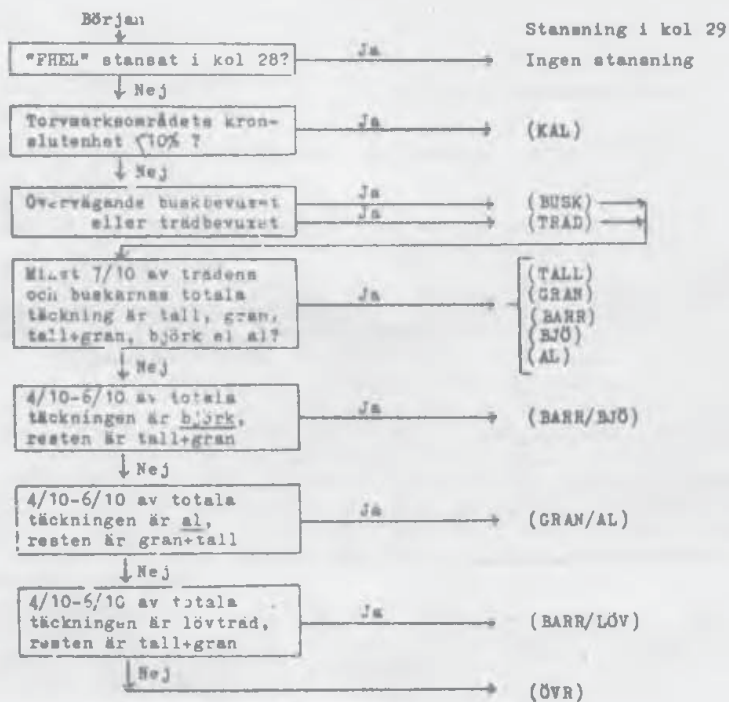
Alt beståndet som fastmarksprovytan är belägen i synes skifta i sin karaktär men huvuddelen av beståndet har en vegetationsammansättning som överensstämmer med provytans.

Avvikande:
Kod AVV

Torvmarksområdet utanför avviker i sin huvuddel från den som beskrivits för torvmarksprovytan.

Alt vegetationen på den beskrivna fastmarksprovytan avviker markant från vad som kan sägas vara representativt för det ifrågavarande beståndet (dvs den vegetationstyp som dominerar i beståndet).

Torvmarksområdets träd- och buskvegetation (kol 29)
Bedömningen avser 20 m-ytan.

Kod
TALL
GRAN

BARR

BJÖ
AL
BARR/BJÖ
GRAN/AL

BARR/LÖV
ÖVR

Antal provträd och antal kort (kol 31-32)

I kol 31 och 32 anges alltid det antal provträd resp areal- och stamkort som tillhör:

- hel provyta
- delyta (A, B eller C)
- grupp av provytor, stansade på ett enda arealkort.

Finns inga provträd stansas alltså "0" i kol 31. Har stamräkning ej skett (dvs stamkort saknas) stansas alltså "1" i kol 32.

På ägoslag undantagna från stamräkning (fjäll, tomt, allé o d) stansas alltid "EJ KLAV" och "1" i kol 32.

Rättning vid felstansning (FELRÄTTNING) (kol 33-36)

I "FELRÄTTNING" finns möjligheter till rättning av max två kolumner.

188

SKOLEHÖRSKOLAN STAMKORT 1973

KOL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	KOL 12/ 10 VARD			
0	0	0	C	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12/ 10 VARD		
1	1	1	N	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11/ 20			
2000			B	1	1	2	2	UTOM	UTOM	2	2	UTOM	2	UTOM	2	2	UTOM	2	UTOM	2	UTOM	2	UTOM	2	UTOM	2	UTOM	2	UTOM	2	UTOM	2	UTOM	2	UTOM	11/ 20		
1800			A	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
1000				0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	2	2	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		
	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		
	5	5		5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	
	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	
	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9

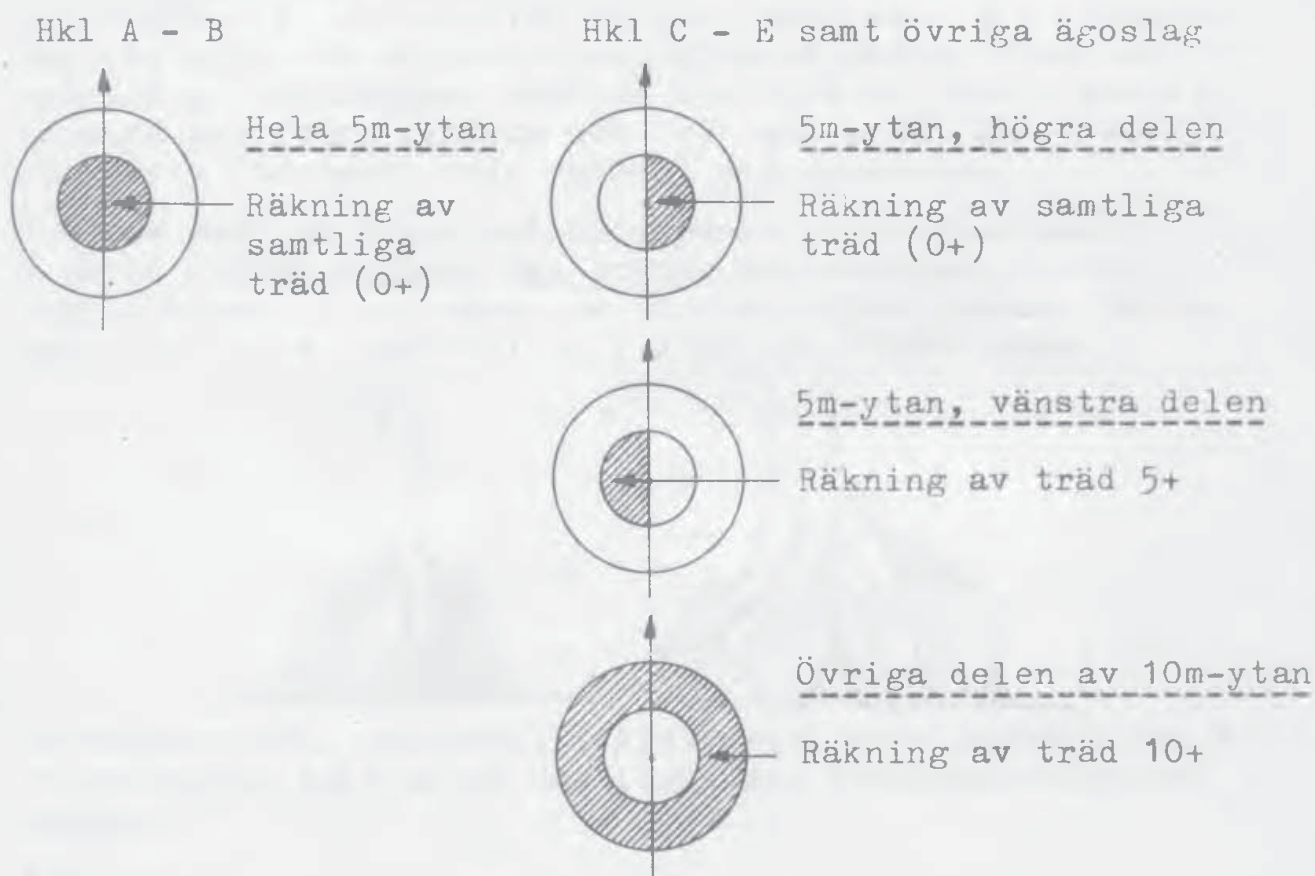
C. FÖRRÅDSINVENTERING

1. Stamräkning (stamkort 1973 - ofärgat med två blå ränder)

Allmänt

Stamräkning utförs på varje ^{förråds-}provyta/delyta. Från räkning utesluts dock träd på ägoslagen fjäll och NRS, inom tomt, trädgård och park samt alléträd, vårdträd och "naturskyddade" träd.

Den del av provytan/delytan inom vilken träd skall räknas beror på dels beståndets huggningsklass och ägoslag, dels de enskilda trädens brösthöjdsdiameter enligt nedanstående figur:

Uppräkningen av träden får ske först sedan den ordinarie centrumstickan fixerats i marken. Mätpinne får alltså ej tjäna som centrummarkering.

Samtliga träd som uppnått brösthöjd (1,3 m) medräknas, dock ej arter som vanligen är buskformade, t ex en, vissa sälgarter och hassel (undantag Öland, där hassel > 5 cm hänförs till övriga lövträd). Ej heller rönn < 2 cm registreras. Av stubbskott < 2 cm medräknas endast ett skott från samma stubbe.

Träd med dubbelstam registreras som två träd om delningen är belägen nedanför brösthöjd.

Torrträd, vindfällen, av snötryck e d kraftigt nedböjda träd liksom brutna, ringbarkade och kemiskt bekämpade träd som bedöms ej överleva registreras ej om de är mindre än 5 cm. - Torrträd registreras endast om de av en mans handkraft inte kunnat brytas av eller dras omkull. För brutna träd som bedöms ej överleva gäller därutöver - om den avbrutna delen ej finns kvar eller ej ger brännved - att den kvarstående delen registreras endast om den innehåller minst halva den ursprungliga trädvolymen (motsv ca 1/3 av den ursprungliga trädhöjden). - Vindfällen, varmed avses sådana träd som är liggande eller upphängda i andra träd eller på stenar, registreras endast om de bedöms åtminstone kunna ge brännved.

Bestämning av brösthöjd

Brösthöjden är belägen 130 cm över markytan, d v s humuslagrets eller då sådant saknas mineraljordens övre begränsning. Brösthöjden mäts på den sida av trädet som är närmast provytans centrum och från den punkt där trädets mantelyta (bortsett från rotben) skär markytan.

I vissa fall då denna skärningspunkt är svårbestäm, t ex på dikade marker, där träden har onormala rotben (styltrötter) eller växer på stubbar eller stenar, bedöms markytans nivå från fall till fall. Se figur nedan.

På brutna träd, som skall registreras, mäts brösthöjden i förekommande fall ut på den liggande, avbrutna delen av stammen.

Kantträd

Beträffande kantträd gäller följande bestämmelser:

Till höger om släplinan, tas alla träd med som till någon del träffas av resp ytas begränsningslinje. - Till vänster om linan medtas endast träd som faller helt inom ytan.

Ytans begränsningslinje bestäms i det vågplan, som på plan mark bestäms av centrumstickans höjd, d v s ca 0,5 m. Angående ytans avgränsning på sluttande mark, se bilaga 8. (Observera att därvid stånggändan i många fall måste "lodas in" över centrumstickan.)

Vad som här har sagts gäller även för lutande träd. På vindfällda träd skall mätstället för klavningen (1,3 m från

rotvalvet) noga utmätas. Om övre punkten av detta mätställe ligger inom aktuell ytdel skall trädet medräknas.

Klavning

Träden klavas vid brösthöjd och redovisas i fallande mått i 1 cm-klasser. Träd under 4 cm dock i 2 cm-klasser. Klavning av träden skall avse en diameter närmast sammanfallande med provytans radie. Trädslag, diameterklass samt ev "inom" eller "utom" skall ropas högt och tydligt av klavföraren och ropet upprepas av den som stansar (t ex TALL, 20, INOM).

Om trädet vid brösthöjd har abnorm ojämnhet, flyttas mätstället så att ett mera representativt mått erhålles.

Samtidigt som träden klavas och registreras förses de med färgmärke vid brösthöjd: två märken på träd i dkl 2-, ettärke i övriga diameterklasser. SPEC-träd märks dessutom med ett tydligt vågrätt streck under färgmärket.

Provstämpling

På provytor i hkl B2 - D2 och D4 som hänförts till huggningsperiod "a" skall i samband med stamräkningen en s k provstämpling utföras. Stämplingen skall endast avse träd i diameterklass 4- och däröver.

Beträffande de allmänna riktlinjerna för stämplingens utförande hänvisas till särskild instruktion (se bilaga 5).

"Stämplade" träd märks med två färgmärken ca 30 cm från marken.

För att visa, i vad mån hänsyn till kringliggande bestånd påverkat den på provytan utförda stämplingen, skall även träd belägna närmast intill provytan stämplas och märkas med ett färgmärke, dock utan att redovisas på kortet.

Registrering

Identifikation (kol 1-5)

Kort nr (kol 6)

Stamkortet på provytan/delytan numreras i löpande följd.

Räknade träd/stammar (kol 7-9, 10-12, ... 31-33)

Registrering sker i "fält" omfattande tre kolumner. Beroende på diameterklassen utnyttjas ett sådant fält på två olika sätt:

Dkl 0- och 2-

I ett fält registreras trädslagsvis antalet på provytan/delytan räknade träd i dkl 0- resp 2-.

Diametern och trädslaget anges i vänstra kolumnen och antalet stammar i de två följande kolumnerna. Ex 4 st tall 0-stansas: "0" och "TALL" i kol 7 och "04" i kol 8-9. (Över-

stansning "INOM" eller "UTOM" anges ej för dessa diameterklasser.)

Dkl 4+

I ett fält registreras ett enda träd.

I den vänstra kolumnen anges trädslaget och om trädet provstämplats ("STÄ" - gäller även torrträd och vindfällen). I de två följande kolumnerna anges diametern (i hela cm) samt i den vänstra av dessa om trädet står inom eller utom 5 m-ytan ("INOM" resp "UTOM").

Alla uppgifter i ett trekolumnersfält kan raderas genom att "FEL" stansas i den högra kolumnen.

Trädslag (kol 7, 10, 13, ... 31)

För de olika trädslagen gäller följande kodbeteckningar:

Tall (inkl lärk och främmande tallarter)		(TALL)
Gran (samtl picea- och abiesarter, douglasgran m fl)		(GRAN)
Björk		(BJÖ)
Subalpin björk	stansas (BJÖ) <u>och</u>	(SPEC)
Asp		(ASP)
Klibbal		(AL)
Gråal	stansas (AL) <u>och</u>	(SPEC)
Alm, ask, lind	" (ÖVR) <u>och</u>	(SPEC)
Övrigt löv		(ÖVR)
Bok (ej avenbok)		(BOK)
Ek		(EK)

För torra träd och vindfällen samt av snötryck eller kraftigt nedböjda träd stansas "SPEC", liksom vid toppbrott, stambrott, ringbarkning eller kemisk bekämpning som bedöms medföra att trädet ej kan överleva. (För träd som bedöms ej kunna överleva av annan orsak anges trädslag i vanlig ordning)

Diameterklass (kol 8-9, 11-12 ... 32-33)

Brösthöjdsdiametern anges i cm (fallande mått).

Rättning vid felstansning (FELRÄTTNING, kol 35-36)

Möjlighet finns till rättning av en kolumn.

Helt träd kan raderas ut på kortet genom att stanса "FEL" i kol 9, 12, 15 ... 33.

2. Torrträd och vindfällen (torrträdkort 1973 - ofärgat)

Allmänt

Syftet med detta moment är dels att få en bättre beskrivning av torra och vindfällda träd, dels att få reda på storleken av den årliga naturliga avgången.

På provytor på skogsmark skall alla träd som vid stamräkningen getts beteckningen "SPEC" registreras på torrträdkort. På varje kort kan maximalt fyra träd stansas. - Om sådana träd saknas, stansas inget kort.

Torrträdkort medräknas ej i "antal kort" på arealkortet.

Registrering

Kortet identifieras i kol 1-5.

Kort nr (kol 6)

Torrträdkorten på provytan/delytan numreras i löpande följd.

Trädslag (kol 7, 14, 21, 28)

Samma beteckningar som för råa träd på stamkortet används.

Diameterklass (kol 8-9, 15-16, 22-23, 29-30)

Anges på samma sätt som vid stamräkningen.

Trädklass (kol 10, 17, 24, 31; nedre delen)

Samma klassindelning som för provträden används (se PT 3). Dock skall fröträd och övriga överståndare redovisas var för sig ("FRÖ" resp "Ö"). - Trädklassen avser förhållandena vid trädets död/skadetillfälle. För liggande och brutna träd eller då lång tid förflutit från trädets död kan bedömningen vara omöjlig att göra; i sådana fall stansas "EJ BED".

Torrt eller rått (kol 10, 17, 24, 31; övre delen)

Träd med åtminstone någon gren med gröna barr eller löv (levande knoppar) anges som råa, liksom nyligen brutna träd på vilka barken ej torkat. Övriga träd hänförs till torra.

För träd med stambrott gäller att, om brottet skett ovanför en tredjedel av trädhöjden, den kvarstående delen bedöms, i annat fall den avbrutna delen.

Säsong (kol 11, 18, 25, 32; nedre delen)

Avser den sannolika tidpunkten för trädets död/skada. Nedanstående säsongindelning används. Tidpunkten för knoppsprickningen utgör gräns mellan säsongerna.

Säsong 0	våren 1973 -	(innevarande)
" 1	våren 1972 - 1973	(föregående)
" 2-3	våren 1970 - 1972	(tidigare)
" 4+	före våren 1970	(tidigare)

Stående, lutande eller liggande (kol 11, 18, 25, 32; övre delen)

Avser förhållandena vid inventeringstillfället. Till lutande träd hänförs fritt stående, men kraftigt lutande träd, liksom vindfällna upphängda i andra träd eller på stenar. Genom snötryck o d kraftigt nedböjda träd hänförs till den kategori som bäst beskriver trädets tillstånd. Träd med stambrott klassas som stående, om brottet skett ovanför en tredjedel av trädhöjden, i annat fall som liggande.

Orsak (kol 12, 19, 26, 33)

Endast den viktigaste sannolika primära orsaken anges. Om orsaken är svår att fastställa stansas "EJ BED".

Följande orsaker urskiljes:

Trängsel	(TRÄNGSEL)
Torka (vattenbrist)	(TORK)
Svamp (Peridermium, Cruménula m fl, ej rotröta)	(SVAMP)
Barkborre (åtta- och sextandade på gran; anges endast om angreppet bedöms vara primärt eller starkt bidragande till trädets död)	(BARKBORR)
Stambrott genom vind eller snö	
1. Träd som brutits nedanför en tredjedel av trädhöjden	(BROTT -1/3)
2. Träd som brutits ovanför en tredjedel av trädhöjden	(BROTT 1/3+)
Vindfällning	(VIND)
Snötryck (varaktigt nedböjt av snö)	(SNÖBÖJD)
Mekanisk åverkan (i samband med avverkning, vägbygge o d)	(MEK)
Kemisk bekämpning	(KEM)
Övriga orsaker	(ÖVR)

Vindfällning, stambrott och mekanisk skada anges endast om trädet bedöms ha varit levande vid skadetillfället; om det bedöms ha varit dött anges annan orsak.

Träd som fällts eller brutits genom påfällning av annat vindfällt träd hänförs till "vindfällning" eller "stambrott". Rötskadat träd som vindfällts eller brutits hänförs till "vindfällning" resp "stambrott".

Träd som skadats genom påfällning vid avverkning hänförs till "mekanisk åverkan".

Rättning vid felstansning (FELRÄTTNING, kol 35-36)

Möjlighet finns till rättning av en kolumn.

Helt träd kan raderas ut på kortet genom att stansa "FEL" i kol 13, 20, 27 resp 34.

3. Provträd (provträdiskort 1973 - rött)

Allmänt

På provytor där stamräkning sker, uttas en bestämd kvot av träden som provträd. På dessa mäts faktorer för bestämning av bl a volym och tillväxt samt beskrivs vissa tekniska egenskaper. Från varje provträd tas en borrhärna, som insänds till kontoret för mätning av årsringar.

Träd som vid stamräkningen registreras som "SPEC" samt träd klenare än 5 cm tas dock ej ut som provträd.

Provträdiskvot

Som provträd uttas samtliga träd inom en cirkelyta med nedan angiven radie i meter och med samma centrum som provytan.

Region	Diameterklass , cm							
	5-	10-	15-	20-	25-	30-	35-	40+
1	1,5	3	4	5	6	7	10	10
2 och 3	1,5	3	4	5	5	6	7	10
4 och 5	1,5	3	4	4	5	5	6	10

För gränsträd tillämpas samma regler som vid stamräkningen.

I de fall stamräkning utförs endast på en yta med 5 m radie, skall dock provträdsuttagning ske också utanför 5 m-ytan enligt ovan.

Provträden förses med "provträdslapp" (vit).

Registrering

Ett träd registeras per kort. Kortet identifieras i kol 1-5. I kol 6 anges provträdsnummer i löpande följd inom provytan/delytan.

Bestämning av brösthöjd samt mätning av höjd och krongräns-höjd skall utgå från markytans nivå på den sida av trädet som är närmast provytans centrum (jfr Stamräkning).

SKOGSHÖGSKOLAN

Institutionen för skogstaxering
104 05 STOCKHOLM 50

PROVTRÄD

N Ö S V A B C

Påslag.....| | |

Träd nr| | | Diam kl cm

Trädslag ...| | |

Stö Min

Diam brh ..| | | mm

Diam stu...| | | mm

Dubbel bark| | | mm

Höjd| / | | dm

Krongräns..| / | | dm

Åkl.....| | |

Typ $-1/3$ $-2/3$ $2/3+$

Trädklass ..| | |

Stä Ostä

Prim Sek Ind Skad

Skador.....| | |

Kvalitet Vrak

Lump.....| | | m

Mav.....| | | m Kval. utv.

O/S| | | m Mav V O/S

V| | | m

Kott| | |

Nf. skott

Gamla | | | Nya..| | |

9 "GLASBJÖ" (kol 7) och
"ÖUR" (kol 8) ✓

Trädslag (kol 7-8)

De olika trädslagen specificeras på följande sätt:

kol 7		kol 8	
Tall	(TALL)	Ask	(ASK)
Gran	(GRAN)	Alm	(ALM)
Vårtbjörk	(VÅRTBJÖ)	Lind	(LIN)
Glasbjörk	(GLASBJÖ)	Lönn	(LÖN)
Ek	(EK)	Sälg	(SÄL)
Bok	(BOK)	Rönn	(RÖN)
Avenbok	(AVB)	Bergtall	(BT)
Klibbal	(KAL)	Ädelgran	(ÄG)
Gråal	(GAL)	Lärk	(LÄR)
Asp	(ASP)	Övriga lövträd	(ÖVR)

"Tall" inkluderar alla främmande tallarter utom bergtall.

Med "gran" avses enbart inhemsk gran (*Picea abies*).

Främmande *Picea*-arter, *Abies*-arter, douglasgran m fl förs till "ädelgran".

Fjällbjörk ^{stansas} ~~förs till "glasbjörk"~~. - Angående skillnader mellan björkarterna, se bilaga 7.

Brösthöjdsdiameter (kol 9-11)

Mäts i mm (fallande mått) på bark vid brösthöjd och i riktning mot provytans centrum. På grova träd, vars diameter ej kan mätas med klaven, mäts omkretsen och diametern erhålls genom att omkretsmåttet divideras med 3,14 eller multipliceras med 0,32.

Om trädet vid brösthöjd har abnorm ojämnhet, flyttas mätstället så att ett mera representativt mått erhålls.

Om diametern i mm är större eller mindre än den "ropade" diameterklassen, stansas "STÖ" resp "MIN". Diameterklassen på stamkortet skall ej ändras.

Stubbdiameter (kol 12-14)

Diameter på bark i stubbhöjd anges i mm (fallande mått). Mätningen avser lägsta diameter (lågkantsmätning) och utförs vid det ställe på stammen, där ett sågskär normalt skulle ligga.

För provträd ingående i dubbelstammigt träd med delning nedan brösthöjd anges stubbdiameter "000". - Om delningen är belägen i nära anslutning till normal stubbhöjd anges dock stubbdiameter i vanlig ordning.

Dubbel barktjocklek (kol 15-16)

Mäts i närmaste hela mm vid brösthöjd. Två mätningar görs, nämligen från och mot provytans centrum. Summan av de två måtten anges.

Trädhöjd (kol 17-18)

Avser avståndet (längs stammen) från markytan till trädets topp (inkl årets toppskott). Höjden anges alltid i dm och med följande mätnoggrannhet:

Träd under	5 m	närmaste	dm
Träd mellan	5 och 15 m	"	halva meter
Träd över	15 m	"	hela "

För brutna träd utan ersättningsstopp skall tillägg göras för den avbrutna delens sannolika längd (inkl höjdtillväxt från skadetillfället); för brutna träd med ersättningsstopp görs inget höjdtillägg.

Mätningen sker med SUUNTO höjdmättningsinstrument eller vid låga höjder direkt med stängen. Beträffande höjdmätning av lutande träd, se bilaga 9.

Krongränshöjd (kol 19-20)

Avser avståndet (längs stammen) från markytan till fästpunkten för den nedersta gröna grenen. Ensam gren som är isolerad från den samlade gröna kronan av minst tre döda grenvarv betraktas ej som krongräs. Vid bestämning av krongränsen bortses från vanskott. Vid dubbelstam (delning ovan brösthöjd) mäts krongränsen på den högsta delstammen.

Krongränshöjden mäts och anges på samma sätt som trädhöjden (dvs krongräs under 5 m anges på närmaste dm etc).

Åldersklass (kol 21)

På skogsmark. - Provträdets individuella ålder anges i åldersklasser (se Arealinventering) och oavsett vilken åldersklass som redovisats på arealkortet.

För rötskadade träd med ofullständiga borrhärdar samt för lövträd av hårdare träslag, som ej kan borraras till märg, anges bedömd åldersklass.

På ej skogsmark. - För alla provträd stansas "ÖU".

Typ av lövträd (kol 22, övre delen)

För ek och bok i diameterklass 15+ anges längden av den genomgående huvudstammen i tre klasser:

Under $1/3$ av trädhöjden		(-1/3)
$1/3 - 2/3$ "	"	(-2/3)
över $2/3$ "	"	(2/3+)

Trädklass (kol 22, nedre delen)

Trädklassen beskriver den ställning träden intar i resp trädgrupp. Denna uppgift är av värde bl a vid tillväxtstudier, eftersom träd i olika trädklasser oftast har olika

stor tillväxt. Följande indelning tillämpas:

Fristående	(FRI)
Härskande	(HÄ)
Medhärskande	(MHÄ)
Behärskade	(BHÄ)
Undertryckta	(UNDTRY)
Underväxt	(UV)
Överståndare och fröträd	(Ö)

På ej skogsmark stansas alltid "Ö".

- Fristående träd utgörs av enstaka träd i luckor o d som tillhör huvudbeståndet.
- Härskande träd är de högsta och i regel de grövsta i den trädgruppen de tillhör.
- Medhärskande träd är något lägre, har svagare utbildad krona och är ofta klenare än de härskande.
- Behärskade träd är kortare än de medhärskande, har ofta kortare toppskott och i regel liten (deformerad) krona.
- Undertryckta träd är väsentligt kortare och klenare än övriga träd i gruppen.

Om trädens inbördes ställning i gruppen ej är tillräcklig för klassificering, kan deras höjder dessutom vara vägledande enligt följande:

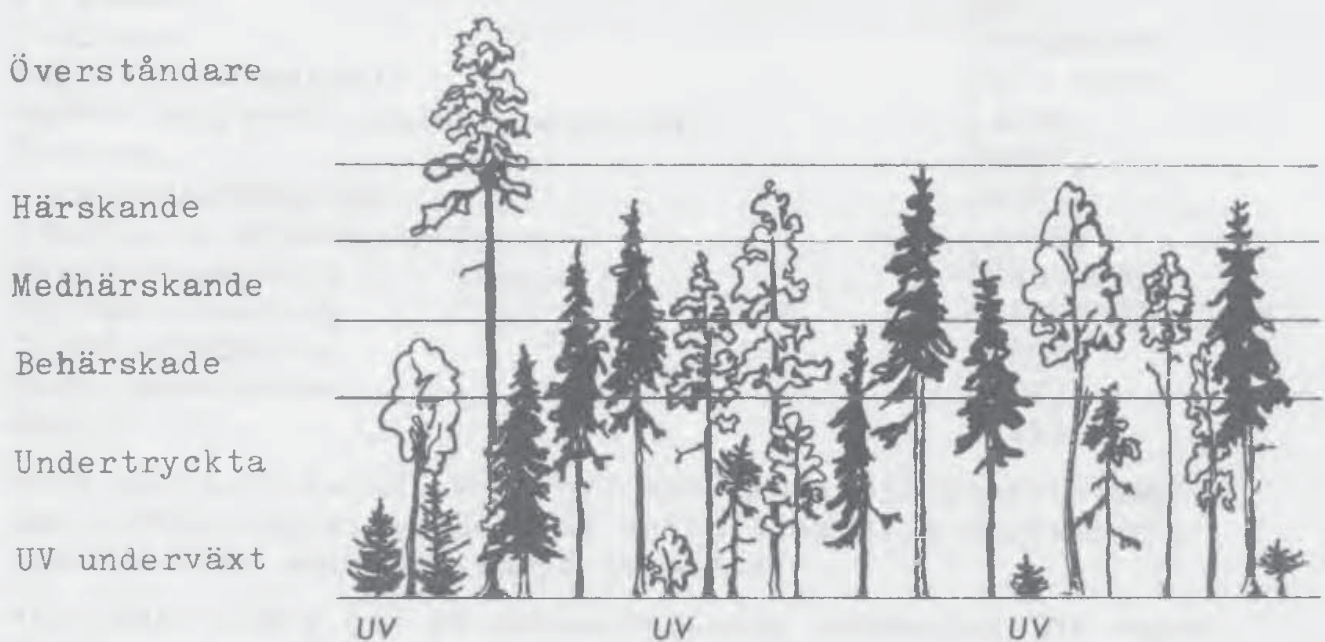
Härskande	> 5/6	av de högsta trädens höjd
Medhärskande	4/6 - 5/6	" " " " "
Behärskade	3/6 - 4/6	" " " " "
Undertryckta	< 3/6	" " " " "

Med underväxt avses träd, väsentligt yngre och lägre än huvudbeståndet.

Med överståndare och fröträd avses träd, väsentligt äldre och vanligen högre än huvudbeståndet och som förekommer i så litet antal, att de ej bildar ett eget skikt (slutlighet < 0,3).

Alla träd i hkl A betraktas sålunda som överståndare eller fröträd.

Schematisk framställning av trädklassindelning

Provstämpling (kol 23, övre delen)

Har trädet blivit stämplat vid provstämplingen, ange "STÄ", i annat fall "OSTÄ".

Huvudstam/bistam (kol 23, nedre delen)

För provträd i huggningsklass C1 - D4 skall bedömas hur angeläget det är att trädet i fråga lämnas kvar resp tas bort vid en omedelbart eller under de närmaste åren utförd gallring. Bedömningen, som skall göras oavsett om beståndet föreslagits till gallring eller ej, skall grundas på en enligt förrättningsmannens uppfattning "normal" gallringsstyrka. Den skall så långt möjligt ansluta sig till ev provstämpling.

Varje träd hänförs till en av följande fyra kategorier:

Till huvudstammar hänförs de träd som bör ställas kvar vid gallringen. De som i första hand skall lämnas kvar anges som primära huvudstammar, övriga som sekundära. Stansas "PRIM" resp "SEK".

Med indifferent bistammar avses sådana träd som antingen kan ställas kvar eller tas bort, utan att detta nämnvärt inverkar på beståndets fortsatta utveckling. Stansas "INDIF".

Med "skadliga" bistammar avses dels träd som bör gallras bort för att bereda ökat utrymme åt huvudstammarna, dels träd som bör tas bort på grund av skador. Stansas "SKAD".

Skador (kol 24)

Skada anges endast då det aktuella gagnvirkesutbytet eller trädets framtida utveckling nämnvärt påverkas. Endast en (den viktigaste) av nedan angivna skador registreras.

Ej skadat	(EJ)
Torrtopp	(TORRTOPP)
Toppbrott/stambrott	(T/S BROT)
Dubbeltopp/stam (endast barrträd)	(DUBT)
Rotröta	(RRÖT)
Peridermiumangrepp	(PERI)
Åverkan av större djur	(DJUR)
Märgborreangrepp (<i>i kronan</i>)	(MÄRGBORR)
Barkborreangrepp	(BARKBORR)
Cruménulaangrepp	(CRUM)
Mekaniska skador	(MEK)
Övrigt	(ÖVR)

Träd med dubbelstam: Delning ovan brösthöjd registreras som dubbeltopp/stam. Delning nedan brösthöjd registreras som två träd utan angivande av skada.

"Rotröta" utgör här en sammanfattande benämning för samtliga rötor, som konstateras vid eller under brösthöjd.

Om peridermiumangrepp lett till att toppen torkat, anges torrtopp.

Märgborreangrepp anges endast då trädets krona påtagligt skadats och trädet inte har några andra nämnvärda, tillväxtnedsättande skador. Om angreppet sannolikt pågått endast under taxeringsåret och året före, anges trädet ej som märgborreskadat. Likaså bortses från skador orsakade av angrepp som ligger många år tillbaka, om trädet visar tydliga tecken på återhämtning.

Med mekaniska skador avses skador uppkomna i samband med avverkning, vägbygge o d.

Virkeskvalitet (kol 25-28)

Avser träd i diameterklass 10+. Vid dubbelstam/topp (delning ovan brösthöjd) bedöms endast den "bättre" delstammen.

Trädets kvalitet bedöms enbart med avseende på kvistar, röta, krökar o d. (Priserna på olika sortiment får således ej påverka bedömningen.)

Bedömningen avser vad som i längd räknat, efter ev lumpning, kan utvinnas av följande sortiment:

<u>Barrträd</u>	<u>Lövträd</u>
O/S timmer el bättre	A-kvalitet el bättre (O/S)
Halvkvinta och kvinta timmer	B-kvalitet (V)
Massaved	Massaved (MAV)

Minimidimension för de olika sortimenten framgår nedan, kvalitetsfordringarna återges i bilaga 6.

Beskrivningen görs på följande sätt:

Längden till övre gränsen för en kvalitet räknas alltid från stubbhöjd och anges i närmaste hela meter.

Timmersortimenten förutsätts uppträda i trädet i ordning o/s - V, nedifrån räknat. Lumpning i rotändan av ett träd registreras på kortet, se nedan. Ur timmerträd får apteras massaved (minimilängd 3 m) nedanför timmerdelen, eventuellt i kombination med lumpning.

"Bästa kvalitet" avgör om trädet skall beskrivas som timmerträd, massavedsträd eller vrakträd.

Timmerträd: (1) Bästa kvalitet o/s: Längd till o/s-gräns (lövträd: A-gräns) stansas i kol 27, längd till V-gräns (B-gräns) i kol 28. Skillnaden mellan "längd till V-gräns" och "längd till o/s-gräns" behöver inte uppgå till hel stocklängd; om gränserna sammanfaller stansas samma längd i kol 27 och 28.

Då lumpning gjorts i rotändan, stansas lumpad längd i kol 25, i annat fall "0". Då massaved apterats nedanför timmerdelen, stansas längd till massavedsgräns i kol 26, i annat fall "0". Då både lumpning och aptering av massaved gjorts nedanför timmerdelen, måste på kortet alltid anges ett lägre värde för gräns för lumpat stycke än för massavedsgränsen, även om så inte skulle vara fallet för trädet ifråga. - Längd av massaved ovanför timmerdelen anges ej.

(2) Bästa kvalitet V: Stansa "0" i kol 27 och längd till V-gräns i kol 28. I övrigt, se fall (1).

Massavedsträd: Längd till massavedsgräns stansas i kol 26 och "0" i kol 27 och 28. Vid lumpning i rotändan stansas lumpad längd i kol 25, i annat fall "0".

Vrakträd: "VRAK" stansas i kol 25. Ingen stansning görs i kol 26, 27 och 28.

Lumpning av högst 1 meter får göras på annat ställe än vid roten, om hel stock (bit) fås ut både nedanför och ovanför det lumpade stycket. Sådan lumpning kan ej registreras på kortet, men motsvarande avdrag görs för berörda sortiment. En kvalitet får dras förbi en tvär krök eller annan skada, som tvingar till kapning, endast om hel stock av samma kvalitet fås ut ovanför skadan.

Trädslag som ej ger gagnvirke, bl a sälg, hägg och rönn, anges som "vrakträd" - enligt ovan.

Minimidimension (längd x toppdiameter under bark):

	Barr	Löv
Sågtimmer	3,5 m x 12,5 cm	1,8 m x 25 cm - ek, ask, alm, lind och bok
		2,5 m x 15 cm - björk, klubb- al och asp
Massaved	3,0 m x 7,5 cm	3,0 m x 7,5 cm - björk, al, asp, bok och ek

Kvalitetsutveckling (kol 29)

Avser ~~Aräd~~ i diameterklass 10- t o m 19-. Ange den sannolika bästa virkeskvalitet - o/s, V eller massaved -, som kan utvinnas ur trädet, när det uppnått 20 cm på bark i brösthöjd. Minimidimensioner och kvalitetsfordringar är desamma som vid beskrivning av nuvarande virkeskvalitet. - Om trädet bedöms ej ge gagnvirke vid denna tidpunkt, görs ingen stansning.

Kottförekomst (kol 30)

På skogsmark: Anges för provträd av tall och gran från lägst 10 cm i brösthöjd i åldersklass III och äldre. Registreringen avser kottar mogna under instundande höst och vinter. På gran räknas under våren och försommaren honblommorna. Räkningen utförs med kikare på den halva av kronan som är bäst synlig. Därvid måste observeras att kottar på den bortre kronhalvan inte får medräknas. Antalet kottar på halva kronan anges i nedanstående klasser:

0 - 10	kottar	(-10)
10 - 50	"	(-50)
50 - 100	"	(-100)
100 - 200	"	(-200)
200 - 400	"	(-400)
över 400	"	(400+)

När observationsbetingelserna är så dåliga att säkerheten äventyras, t ex vid dåliga ljusförhållanden, dåligt utvuxna kottar (tall före den 1 juli), skymd krona och svårighet att skilja årets kottar från tidigare års, skall ingen räkning utföras; stansas "EJ BED".

För småträd och träd i åkl I-II av tall och gran samt för lövträd görs ingen stansning i kol 30.

På ej skogsmark: Ingen stansning.

Nedfallna tallskott (kol 31-32)

Avsikten är att genom räkning av nedfallna tallskott få en uppfattning om mörghorreskadornas intensitet och regionala utbredning.

Skotträkningen, som endast utförs på skogsmark, tillgår på

följande sätt:

- (1) Det provträd av tall som står närmast provytecentrum utväljs - dock ej överståndare. På delade provytor utförs sålunda skotträkning endast på en delyta.
- (2) Från stammen av detta träd utläggs (med stängen och "sticka") en yta om 1 x 3 m i längsriktning från provytecentrum - dock mot provytecentrum om trädet står mindre än 3 m från provytans periferi.
- (3) Inom denna yta räknas:
 - (a) Antalet skott nedfallna 1972, "gamla skott", barren i regel bruna, men kan också vara gröna - dock är i så fall veden missfärgad i anslutning till brottstället och insektsgången i skottet. Fram till början av juli dominerar dessa skott.
 - (b) Antalet skott nedfallna 1973, "nya skott", barren i regel gröna, men kan också vara gulbruna. Veden i anslutning till brottställe och gång är ljus. Fr o m juli ökar dessa skott i antal.

Skott utan barr räknas inte.

Rörande "kantskott" gäller att skottet skall räknas om brottstället är inom ytan, annars inte.

Registrering. Antalet skott anges i följande klasser:

0	(0)
1 - 5	(-5)
6 - 10	(-10)
11 - 15	(-15)
16 - 20	(-20)
21 - 30	(-30)
31 - 40	(-40)
41 - 50	(-50)
51 - 70	(-70)
71+	(71+)

"Gamla skott" stansas i kol 31

"Nya skott" " " " 32

För andra provträd än det utvalda "märghorreträdet" sker ingen stansning i kol 31-32.

Rättning vid felstansning (FELRÄTTNING, kol 33-36)

Möjligheter finns till rättning av max två kolumner.

ÖVREHÖJDSKORT 1973

SKOGSHÖGSKOLAN

KOL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	KOL SKALL					
																																	10 VARA	10 VARA				
TRÄKT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	30	20			
1000 SKOGS	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	30	20	
A																																						
B																																						
ALING	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
OH	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
TRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
DIAM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
BROTT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
HÖJD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
ALDER	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
MAH	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
TRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
DIAM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
BROTT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
HÖJD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
ALDER	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
MAH	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
TRAD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
DIAM	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
BROTT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
HÖJD	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ALDER	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MAH	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KOL SKALL	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	
VARA	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
FELRÄTTNING	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	

SIBM 52817 P

4. Övrehöjdsträd

(övrehöjdskort 1973 - ofärgat med röd rand)

Allmänt

Registrering av övrehöjdsträd, öh-träd, görs på ^{areal- och försäds-} skogsmarksprovytor i huggningsklass B3 - E.

Uttagning av öh-träd sker oavsett trädslag. Dock bortses från överståndare och "SPEC-träd" samt från träd klenare än 7 cm vid brösthöjd.

Antalet öh-träd skall vara följande:

Hel provyta. - De två grövsta träden på provytan (10 m-ytan)

Delad provyta. - På varje delyta uttas öh-träd enligt nedan.

Provytedelens areal av hela provytan	Antal öh-träd
1/10 - 2/10 (normalen > 40 dm)	Inget
3/10 - 7/10 (" ≤ 40 dm)	Det grövsta
8/10 - 9/10 (" > 40 dm)	De två grövsta

Då två öh-träd skall tas ut på provytan/delytan, krävs att båda skall hålla minst 7 cm. Om så ej är fallet, uttas inget öh-träd.

Om vid tre delytor delningen är sådan att uttagsregeln ger tre öh-träd för provytan, slopas trädet för den minsta delytan.

De uttagna träden förses med "övrehöjdsträdslapp" (röd) och numreras. Därvid bibehåller öh-träd som samtidigt är provträd sitt provträdsnummer, medan övriga öh-träd numreras "ÖH 1" resp "ÖH 2" - ny serie och tillägg A, B eller C för delyta.

Registrering

För varje provyta/delyta i huggningsklass B3 - E stansas ett övrehöjdskort.

Identifiering (kol 1-5)

Om inga öh-träd tagits ut på provytan/delytan stansas "ING ÖH" i kol 6.

Öh-trädets läge (kol 6, 15 och 24, övre delen)

Om trädet står inom 5 m-ytan stansas "INOM", i annat fall "UTOM". - Rörande gränsträd för "inom" resp "utom" gäller samma regler som vid stamräkningen.

SKOGSHÖGSKOLAN

Institutionen för skogstaxering
104 05 STOCKHOLM 50

ÖVREHÖJDSTRÄD

N Ö S V A B C

Påslag|_|_|

Inom Utom

Trädslag

Provträd

Ej Nr.|_|_|

Diam brh|_|_| cm Brott

Höjd|_|_| / |_|_| dm

Ålder|_|_| / |_|_| år

Mark 0 + -

Träd 0 + -

Trädslag (kol 6, 15 och 24)

Trädslaget specificeras på följande sätt:

Tall (inkl lärk och främmande tallarter)	(TALL)
Gran (samtl Picea- och Abiesarter, douglasgran m fl)	(GRAN)
Björk	(BJÖ)
Asp	(ASP)
Al	(AL)
Övriga lövträd	(ÖVR)
Bok (ej avenbok)	(BOK)
Ek	(EK)

Trädnummer (kol 7, 16 och 25)

För öh-träd som även är provträd stansas provträdsnumret.
För öh-träd som ej är provträd stansas "EJ" och öh-trädsnumret.

Diameter (kol 8-9, 17-18 och 26-27)

Brösthöjdsdiametern anges i cm (fallande mått).

Höjd (kol 10-11, 19-20 och 28-29)

Trädhöjden anges i dm. (Observera att hundratalssiffran alltid skall stansas.)

För brutet träd utan ersättningstopp skall tillägg göras för den avbrutna delens sannolika längd (inkl höjdtillväxt från skadetillfället) och stansas "BROTT" i kol 9, 18 resp 27. För brutet träd med ersättningstopp görs inget sådant tillägg men stansas "BROTT".

Beträffande mätnoggrannhet, se PT 3.

Ålder (kol 12-13, 21-22 och 30-31)

Trädets brösthöjdsålder anges. (Observera att hundratalssiffran alltid skall stansas.) - För träd där åldern ej kan räknas p g a exv röta stansas "0/" och "00".

Avvikande markförhållanden och trädhöjd (kol 14, 23 och 32)

Vid bearbetning av det insamlade materialet av öh-träd kan det vara önskvärt att särskilja provytor där markförhållandena är påtagligt heterogena och provytor i bestånd som av andra anledningar inte är lämpade för en strikt övrehöjdsbonitering. Dessutom kan det vara motiverat att urskilja öh-träd med vissa skador som påverkat trädets höjd. För att möjliggöra detta skall för varje öh-träd göras två registreringar i kol 14, 23 resp 32.

Markförhållanden (under rubriken MARK)

Om marken i trädets närmaste omgivning bedöms från produktionssynpunkt vara ungefär lika med genomsnittet på provytan/delytan som helhet, stansas "0". Om marken i trädets närmaste omgivning är påtagligt bättre stansas "+", om den är påtagligt sämre stansas "-".

Som riktmärke anges att med närmaste omgivning normalt avses en yta lika med fyra gånger kronprojektionens storlek, dvs motsvarande dubbla kronradien. För träd nära provytans periferi gäller att också den del av trädets närmaste omgivning som faller utanför provytan skall beaktas.

Bedömningen avser varje öh-träd för sig, varför två träd på en provyta kan få olika beskrivning i detta avseende.

Exempel på sådana avvikelser är följande:

- 1) På en provyta i hållmarksterräng står öh-trädet på en fläck med djupare jord, som från produktionssynpunkt är påtagligt bättre än genomsnittet av provytan. I detta fall stansas "+".
- 2) På en provyta belägen på våt mark står öh-trädet på en torrare del, som bedöms ha påtagligt högre produktionsförmåga. Också i detta fall stansas "+".

Det bör påpekas att öh-träd endast i undantagsfall kan ha en närmaste omgivning där marken är påtagligt sämre än på provytan som helhet.

Missvisande höjd hos trädet (under rubriken TRÄD)

Här anges om övre höjden på provytan eller ett enskilt öh-träds höjd väsentligt påverkats enligt någon av punkterna a, b eller c nedan.

- a) Det finns säkra tecken på eller stark misstanke om att markförhållandena under beståndets livstid ändrats genom sådana åtgärder som dikning, vägbygge etc eller genom försumpning, så att öh-trädets höjdutveckling väsentligt påverkats. Om trädets höjd indikerar för hög produktionsförmåga stansas "+" och för låg produktionsförmåga "-". För att fastställa en sådan påverkan kan årsringsutvecklingen vara till viss ledning.
- b) Om övre höjden på provytan bedöms ha sänkts genom ingrepp i beståndet, t ex dimensionshuggning eller genom vindfällning stansas "-".
- c) Om ett enskilt öh-träds höjdutveckling hämmats genom skada stansas "-". Exempel på skador är torrtopp samt toppbrott som ligger så långt tillbaka i tiden att ett höjdtillägg inte kan göras med rimlig grad av säkerhet. Positiv effekt kan ej förekomma.

Om inga inflytanden enligt punkterna a - c föreligger stansas "0".

För att kunna fastställa inflytanden enligt punkterna a och b kan det vara nödvändigt att studera också förhållandena utanför provytan. Dock skall "+" eller "-" anges endast om själva provytan berörts.

Sida

PT 14
(nytt av-
snitt)
Tillägg

5. Borrkärnor

På samtliga provträd/öh-träd tas en borrkärna ut i brösthöjd. Kärnan skall svara mot trädets stamradie. På träd klenare än 15 cm skall borrkärnan träffa märgen. På grövre träd får märgen inte missas med mer än 2 cm, vilket kan kontrolleras med hjälp av rodoidskiva.

Borrning skall ske i provyteradiens riktning och som regel från provytecentrum. För att få borrkärnorna så raka och hela som möjligt, är det av vikt att borren, särskilt vid borrnings början, förs stadigt och jämnt utan ryckningar i sidled. Borrstöd skall därför användas.

Borrkärnan bör ej vara väsentligt längre än stamradien, då detta vållar olägenhet vid bearbetningen.

Kvist i borrkärnan får ej förekomma.

Barken bör medfölja borrkärnan. Har barken lossnat, får borrkärnan insändas endast om det är säkert, att ingen årsring följt med. Sista årsringens ändyta skall då markerats med en ring.

Borrkärnor som brutits av, men som i övrigt är felfria, får insändas sedan brottets ändytor markerats med kryss.

All markering på borrkärnorna sker med anilinpenna.

Borrkärnor från starkt rötskadade träd eller hårda lövträd, från vilka fullständiga borrkärnor ej kan erhållas, insänds även.

Borrkärnorna läggs en och en i härför avsedda papphylsor. På hylsorna anges fullständig identifiering samt provträdets/öh-trädets trädslag och diameterklass.

Ang daglig rutinkontroll av borrkärnor, se bilaga 14.

Rättning vid felstansning (FELRÄTTNING, kol 33-36)

Möjlighet finns till rättning av max två kolumner.

Vidare kan helt träd raderas på kortet genom att stansa "FEL" i kol 14, 23 resp 32.

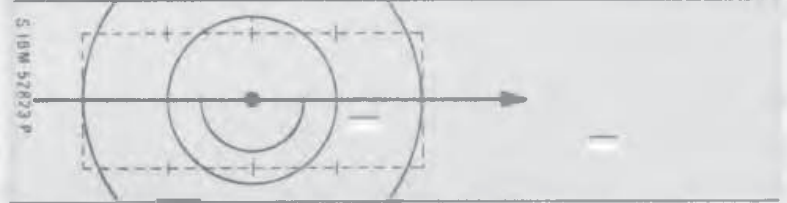
Borrkärnor

På öh-träd som ej är provträd tas en borrkärna på motsvarande sätt som för provträden.

På borrkärnshylsan, som insänds till kontoret tillsammans med traktens övriga hylsor, skall trädnumret tydligt anges som "ÖH 1" eller "ÖH 2".

ÅTERVÄXTKORT 1

KOL	SKOGSHÖGSKOLAN			TRAKT		1000 3000		2000	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	9	9	9	9	9	9	9	9	9
2	9	9	9	9	9	9	9	9	9
3	9	9	9	9	9	9	9	9	9
4	9	9	9	9	9	9	9	9	9
5	9	9	9	9	9	9	9	9	9
6	9	9	9	9	9	9	9	9	9
7	9	9	9	9	9	9	9	9	9
8	9	9	9	9	9	9	9	9	9
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
10	9	9	9	9	9	9	9	9	9
11	9	9	9	9	9	9	9	9	9
12	9	9	9	9	9	9	9	9	9
13	9	9	9	9	9	9	9	9	9
14	9	9	9	9	9	9	9	9	9
15	9	9	9	9	9	9	9	9	9
16	9	9	9	9	9	9	9	9	9
17	9	9	9	9	9	9	9	9	9
18	9	9	9	9	9	9	9	9	9
19	9	9	9	9	9	9	9	9	9
20	9	9	9	9	9	9	9	9	9
21	9	9	9	9	9	9	9	9	9
22	9	9	9	9	9	9	9	9	9
23	9	9	9	9	9	9	9	9	9
24	9	9	9	9	9	9	9	9	9
25	9	9	9	9	9	9	9	9	9
26	9	9	9	9	9	9	9	9	9
27	9	9	9	9	9	9	9	9	9
28	9	9	9	9	9	9	9	9	9
29	9	9	9	9	9	9	9	9	9
30	9	9	9	9	9	9	9	9	9
31	9	9	9	9	9	9	9	9	9
32	9	9	9	9	9	9	9	9	9

D. ÅTERVÄXTINVENTERING

1. Allmänt

På varje förrådsprovyta/delyta inom hkl A1 - A3 och B1 sker en särskild inventering av återväxtförhållanden. Denna består av två moment: beskrivning av återväxtförhållanden samt inventering av huvudplantyta.

2. Beskrivning av återväxtförhållanden

Följande faktorer skall beskrivas:

1. Föryngringsareal
2. Åtgärdsenhetens storlek
3. Hyggesålder
4. Anläggningsförband
5. Antal plantor/ha som fordras för full slutenhet
6. Bedömt antal plantor/ha
7. Uppkomstsätt
8. Vidtagna föryngringsåtgärder och tidpunkt för utförandet
9. Förslag till åtgärder inom kommande treårsperiod

Dessutom räknas trädslagsvis totalt antal plantor (utan uppdelning i huvud- och biplantor) på en halvcirkelyta. Ytan har samma centrum som den ordinarie provytan (A i fig ÅV 9). Den är belägen till höger om släplinan och har 3 m radie. Ytans areal är $14,13 \text{ m}^2$.

Med plantor avses alla trädindivider av lägst 1 dm och högst 30 dm, med huvudplantor de plantor som kvarlämnas efter en tänkt plantröjning.

~~av buskar~~ ^{Rönn} medräknas endast ~~trän~~ ² ~~> 2,5~~ cm. Betr stubbskott, se SR 1.

3. Registrering av återväxtförhållanden (återväxtkort 1, laxrött)

Identifikation (kol 1-5)

Samma som på arealkortet.

Föryngringsareal (kol 6)

Storleken anges av det sammanhängande område med hkl A eller B1 resp hkl A och B1 till vilket åtgärdsenheten i fråga hör (se nedan).

Följande klassindelning tillämpas:

	1/2 ha	(-1/2)		4 - 6 ha	(-6)
1/2 - 1	"	(-1)	.	6 - 10 "	(-10)
1 - 2	"	(-2)		10 - 20 "	(-20)
2 - 4	"	(-4)		mer än 20 "	(20+)

Åtgärdsenhet (kol 7)

Storleken anges av den areal till vilken återväxtytan hör och som är enhetlig beträffande hyggesålder, uppkomstsätt, föryngringsåtgärder och åtgärdsförslag.

Samma klassindelning som för föryngringsarealen.

F d inäga (kol 8 överst)

Om skogsmarken tidigare utnyttjats som inägojord stansas "FD INÄ", annars stansas "EJ".

Hyggesålder (kol 8)

Avser det antal år som förflutit från slutavverkningen av det tidigare beståndet, eller vid f d inäga sedan brukningen upphörde. - Uppgiften sätts med ledning av stubbar, ris, plantor, ev fröträds och överståndares utseende och diametertillväxt, vegetationens utseende m m.

Klassindelning:

Innevarande år	(0)
Föregående år	(1)
2 år	(2)
3- 5 år	(-5)
6-10 år	(-10)
11-15 år	(-15)
16-20 år	(-20)
Mer än 20 år	(20+)

Skogsodlingsförband (kol 9)

Där föryngringsåtgärden varit plantering eller sådd tas på provytan eller dess omgivning fyra till fem representativa mått på använt förband. Mått tas såväl inom som mellan plantrader. Omräkning sker till kvadratförband. Medelvärde avrundas till närmaste dm. Vid sådd mäts från såddfläckens mitt. Det ursprungliga förbandet anges även när hjälpplantering skett. - Då skogsodling ej utförts eller då förbandet inte kan mätas stansas "10" och "30".

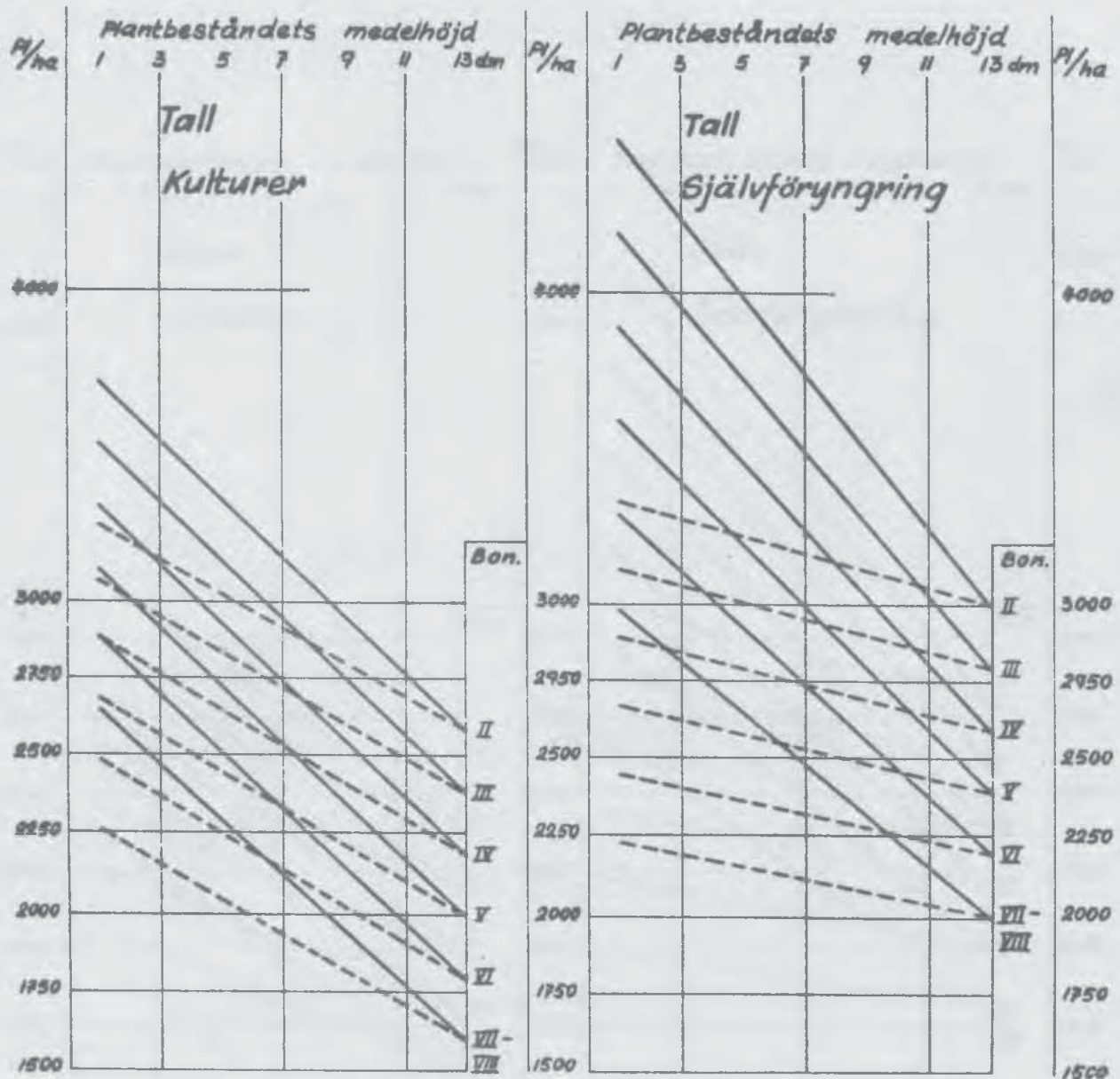
Plantantal för full slutenhet ("100-full"; kol 10)

För den aktuella lokalen i det just aktuella stadiet bedöms (i hundratal) hur många huvudplantor per hektar som behövs för att beståndet skulle kunna anses som fullslutet.

Vid bedömningen kan man utgå från hur många plantor som borde planteras på en motsvarande kalmare. Se försök till riktvärden i efterföljande diagram.

Klassindelning:

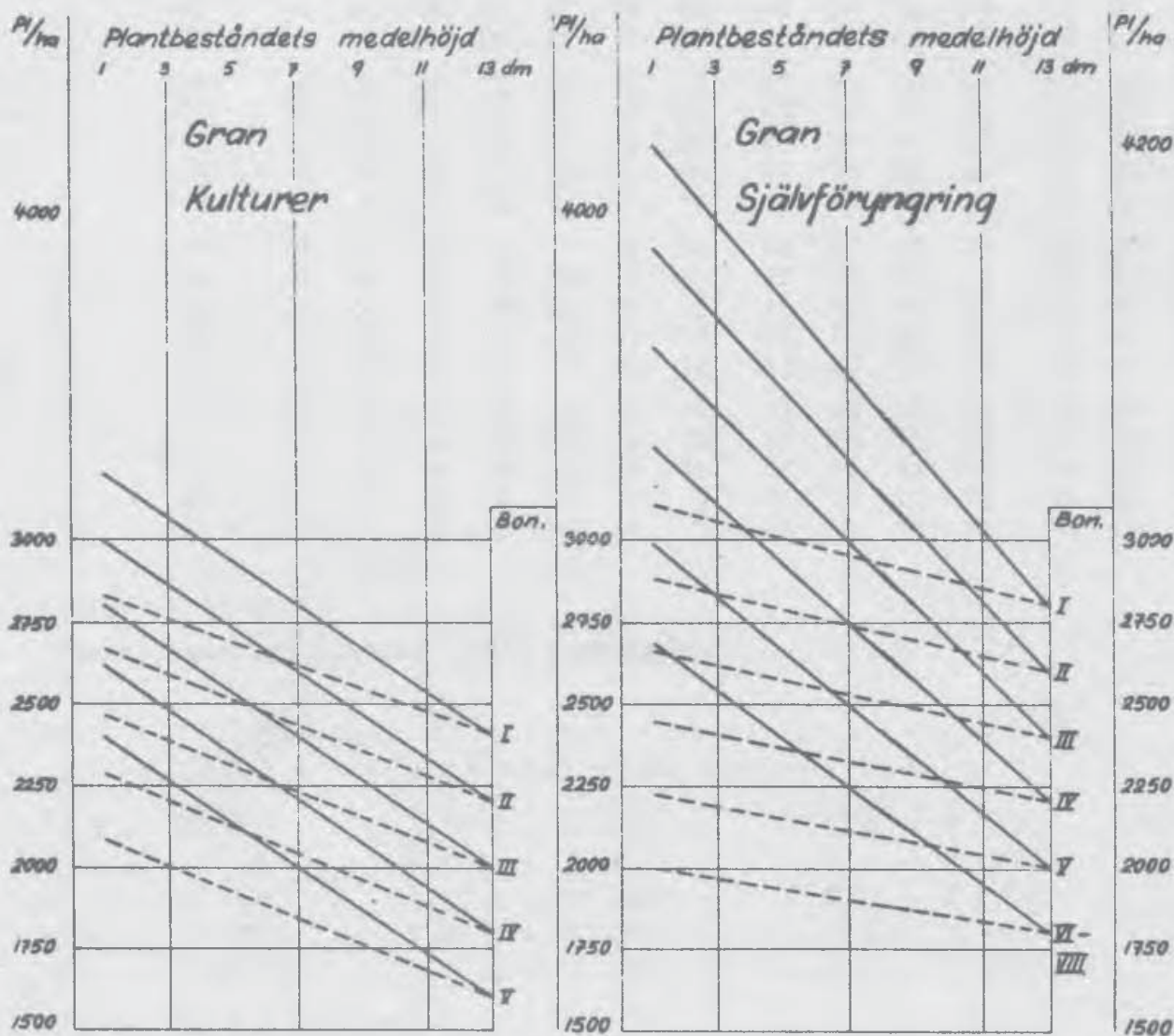
upp till 1000 pl/ha	(-10)	2250-2500 pl/ha	(-25)
1000-1250 "	(-12,5)	2500-2750 "	(-27,5)
1250-1500 "	(-15)	2750-3000 "	(-30)
1500-1750 "	(17,5)	3000-4000 "	(-40)
1750-2000 "	(-20)	4000-5000 "	(-50)
2000-2250 "	(-22,5)	5000 el fler"	(60+)

Riktvärden för erforderligt antal huvudplantor per hektar vid full slutenhets (1,0) - tall

Heldragen linje = svåra föröryngringsförhållanden

Streckad " = lätta " "

Riktvärden för erforderligt antal huvudplantor per hektar vid full slutenhet (1,0) - gran

Heldragen linje = svåra föringningsförhållanden

Streckad " = lätta " "

Aktuellt plantantal ("100-bed"; kol 11)

Med ledning av antalet huvudplantor på huvudplantytan ~~och dess omgivning~~, bedöms antalet huvudplantor per hektar. Se nedanstående hjälptabeller.

Tabell utvisande pl/ha i 100-tal

Längd (8 m bredd)	Faktor ^{x)}	Antal inräknade plantor														
		2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	
2	625	13	25	38	50	63	75	88	100							
3	416	8	16	25	33	42	50	58	67	75	83	92	100			
4	312	6	13	19	25	31	37	44	50	56	62	69	75	81	87	
5	250	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	
6	208	4	8	13	17	21	25	29	33	37	42	46	50	54	58	
7	179	4	7	11	14	18	22	25	29	32	36	39	43	46	50	
8	156	3	6	9	13	16	19	22	25	28	31	34	37	41	44	
9	139	3	6	8	11	14	17	20	22	25	28	31	33	36	39	
10	125	3	5	8	10	13	15	18	20	23	25	28	30	33	35	
11	114	2	5	7	9	11	14	16	18	21	23	25	27	30	32	
12	104	2	4	6	8	10	13	15	17	19	21	23	25	27	29	
13	96	2	4	6	8	10	12	13	15	17	19	21	23	25	27	
14	89	2	4	5	7	9	11	13	14	16	18	20	21	23	25	
15	83	2	3	5	7	8	10	12	13	15	17	18	20	22	23	
16	78	2	3	5	6	8	9	11	13	14	16	17	19	20	22	
17	74	2	3	4	6	7	9	10	12	13	15	16	18	19	21	
18	69	1	3	4	6	7	8	10	11	12	14	15	17	18	19	
19	66	1	3	4	5	7	8	9	11	12	13	15	16	17	18	
20	63	1	3	3	5	6	8	9	10	11	13	14	15	16	18	

x)

Faktor · ant inv plantor = ant plantor/ha

Antal plantor per hektar vid olika kvadratförband

1,0 m = 10 000	1,5 m = 4 400	2,0 m = 2 500
1,1 m = 8 300	1,6 m = 3 900	2,1 m = 2 300
1,2 m = 6 900	1,7 m = 3 500	2,2 m = 2 100
1,3 m = 5 900	1,8 m = 3 100	2,3 m = 1 900
1,4 m = 5 100	1,9 m = 2 800	2,4 m = 1 700

Uppkomstsätt (kol 12)

I hkl B1 skall uppkomstsättet anges som ettdera av följande alternativ:

Självför- Självföryngring har uppkommit, utan att någon
yngring: speciell åtgärd för att underlätta detta (jfr
(SI) nedan) har vidtagits.

¶ Vad beträffar självfryngring avses
huvudplantornas genomsnittliga ålder.

¶ och lövröjning v

Självför-
yngning II
(SIIF) Självföryngning har uppkommit som resultat av en fröträdsställning (minst 10-15 träd per hektar) med eller utan annan kompletterande åtgärd.

Självför-
yngning II
(SIIK) Självföryngning har uppkommit genom kantför-
yngning, varvid hyggets form och storlek synes ha avpassats med hänsyn till föryngning av hela hygget med hjälp av träd i grannbestånden.
Vid ändamålsenlig kombination av fröträdsställning och kantföryngning stansas "SIIF".

Bestånds-
föryngning
(BEST) Självföryngning som huvudsakligen uppkommit före slutavverkningen av det tidigare beståndet, t ex föryngning under skärm. Tallhedsföryngning genom dvärgplanter registreras som beståndsföryngning, liksom granföryngning under björk och tall.

Sådd
(SÅ)

Plantering
(PL)

I hkl A samt i hkl B1, då svårigheter föreligger att ange uppkomstsättet, stansas "EJ BED".

Vidtagna föryngringsåtgärder (kol 13-19)

Om plantering, hjälpplantering eller sådd utförts anges det trädslag som därvid nyttjats.

För de föryngringsåtgärder som vidtagits anges den tidsperiod under vilken resp åtgärd utförts. Registreringen skall avse kalenderår enl följande exempel på periodindelning:

<u>Intervall 0-20+</u>		<u>Intervall 0-10+</u>	
Innevarande år	(0)	Inom 5 år	(-5)
Föregående år	(1)	6-9 år	(-9)
2 år	(2)	10 år el mer	(10+)
3-5 år	(-5)		
6-10 år	(-10)		
11-15 år	(-15)		
16-20 år	(-20)		
Mer än 20 år	(20+)		

Följande tidsintervall tillämpas för de olika åtgärderna:

Hyggesrensning	(HY, 0-20+)	Plantering	(PL, 0-20+)
Markberedning	(MA, 0-10+)	Hjälpplantering	(HP, 0- 5+)
Hyggesplöjning	(PLO, 0-10+)	Sådd	(SÅ, 0-20+)
Bränning	(BR, 0-10+)	Självföryngning	(SJF, 1-20+)
Plantröjning	(PR, 0- 2+)	Fröträdsställning	(FR, 1-10+)

[

- (1)

Varför funkar inte
MA + PL ?

Lagled. Nilsson

⊕ Ang tillätns slätskombinationer,
se bilaga 15:3.

Kemisk hyggesrensning stansas "KEM och HY".

Fläckvis markberedning skall skiljas från kontinuerlig, t ex harvning. Stansas "FLÄ~~CK~~ och MA" resp "KONT och MA". Hyggesplöjning registreras dock separat, "PLO".

Observera att flera åtgärder kan anges i kombination, t ex "BR9" och "PL5". - Har ingen åtgärd vidtagits stansas "ING".

Om det är svårt att avgöra om någon åtgärd alls vidtagits, stansas "EJ KON".

Åtgärdsförslag (kol 20)

Åtgärder som bör utföras senast under närmast kommande treårsperiod registreras:

Hjälplantering	(HP)
Plantröjning	(PR)
Markberedning	(MA)
Andra icke specificerade åtgärder (t ex dikn, bränning)	(ANN)
Ingen åtgärd är aktuell inom perioden	(ING)
Gräsröjning	(GRR)
Hyggesrensning	(HY)
" och avverkning av fröträd	(HY/FR)
Avverkning av fröträd	(FR)
Lövröjning	(LÖVR)
Plantering	(PL)

Observera att stansningen "ANN" resp "ING" inte får kombineras med andra åtgärder. *e*

Totalt antal plantor (kol 21-29)

Om minst en tiondel av den tidigare nämnda halvcirkelytan (3 m radie) tillhör hkl A eller B1 skall inventering av totalt antal plantor utföras. Totala antalet plantor och medelhöjden registreras trädslagsvis (även på kalmarek). Medelhöjden anges i dm.

Upp t o m 19 plantor per trädslag anges det exakta antalet. Ex: 10 st stansas "1/ och 0", 14 st stansas "1/ och 4" osv.

Fr o m 20 plantor anges antalet i hela tiotal. Klassbottenindelning används. Ex: 30-39 stansas "10x och 3", 90 plantor och däröver stansas "10x och 9".

Om plantor saknas för något eller några trädslag stansas "0" i antalskolumnen.

För inventerade ytor stansas "INV" i kol 29 och "EJ INV" för ej inventerade ytor. - Om hela halvcirkelytan inventerats stansas "HEL", annars anges hur många tiondelar (1-9) som inventerats.

Vid "ej inventerat" skall kol 21-28 vara blanka.

Antal kort (kol 32)

Sammanlagda antalet återväxkort 1 och 2 för provytan/delytan anges.

Felrättning (kol 33-36)

Det finns möjlighet att rätta två kolumner.

hela

S IBM 52824 P

TRAKT	PAKORT	FEL	X	Y	HOG	FEL	X	Y	HOG	FEL	X	Y	HOG	FEL	X	Y	HOG	FEL	X	Y	HOG	FEL	X	Y	HOG	KOL SKALL							
1000 3000	0/ 1/	10	HOG	10	10	10	HOG	10	10	10	HOG	10	10	10	HOG	10	10	10	HOG	10	10	10	HOG	10	10	10	VARA						
2000	B 1/ 2/	20	VAN	20	20	VAN	20	20	20	VAN	20	20	20	VAN	20	20	20	VAN	20	20	20	20	20	20	20	20	10						
0	0	0			30																												
1	1	1				1	1	1	1																								
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2							
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3							
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4							
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5							
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6							
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7							
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8							
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9							
KOL 1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34

ATERVAXTKORT 2 SKGSHGSKOLAN

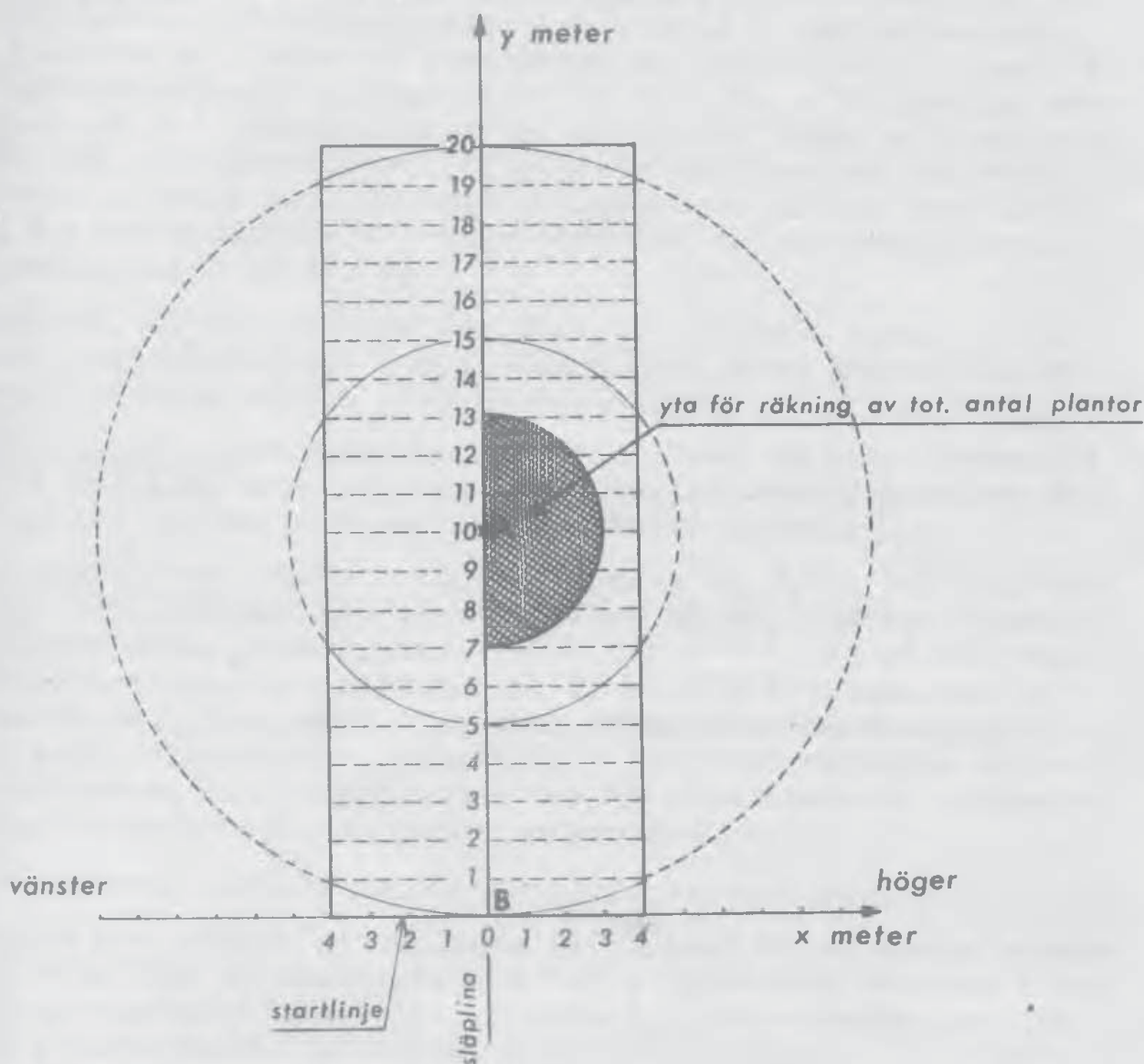
4. Inventering av huvudplantyta

Inventeringen utförs inom en rektangulär yta som är 8 m bred (4 m på vardera sidan om släplinan). Detta sker med utgångspunkt från en tänkt plantröjning. - Ytan börjar i släplinans första skärningspunkt med 10 m-ytan (B i fig). Den sträcker sig sedan framåt i släplinans riktning det antal 1-meterssektioner som erfordras för att minst 20 huvudplanter skall erhållas. Dock är ytans längd maximerad till 20 sektioner, dvs 20 m.

Beträffande "delad yta", se Registrering av huvudplantyta.

Vid plantröjningen skall huvudplantorna utmärkas. Efter registrering bör utmärkningen avlägsnas.

För varje huvudplanta anges trädslag, läge och höjd. Läget anges på 1 m när i ett koordinatsystem med släplinan som y-axel och origo i "startpunkten" (B i fig). - Koordinatsystemet markeras i x-led med en sticka i vardera "starthörnet" och i y-led med en sticka på varje hel meter längs släplinan.

Med huvudplantor avses de plantor som kvarlämnas efter en tänkt plantröjning, utförd enligt nedanstående anvisningar. Anvisningarna har utformats med avsikten att mängden huvudplantor skall ge ett mått på "föryngringskapaciteten" - däremot inte att spegla i praktiken förekommande röjningsregler. De åsyftar att, utan onödig nedtoppning, skapa ett väl fördelat och jämnt plantbestånd.

Vid plantröjningen utväljs ett antal huvudplantor som

- är av lämpligt trädslag och fria från svåra tekniska fel och sjukdomar;
- är så höga som möjligt;
- skiljer sig så litet som möjligt från varandra i höjd;
- är så väl fördelade (står på så lika avstånd från varandra) som möjligt.

Följande riktlinjer skall vara vägledande vid urvalet av huvudplantor:

Trädslag: Barrträdslagen kvarställs i första hand som huvudplantor. Lövträdsplantor kvarställs i lövträdsbestånd uppkomna med tanke på produktion av lövträdsvirke samt då barrträdsplantor saknas eller är för få. - På fuktiga marker, på f d inägor i närheten av större vägar och bebyggelse, på med barrträd svår föryngrade mjälamarker och höglägen i norra Sverige samt i frostlägen godtas även lämpliga lövträdsarter som huvudträdslag om barrträdsplantor saknas eller är för få.

Där kultur har utförts tas hänsyn i främsta rummet till kulturplantor. Dock kan i sådana fall även andra plantor och trädslag väljas till huvudplantor.

Planthöjd: Huvudplantorna utväljs i ett så högt höjds-kikt som möjligt, dock så, att stora variationer i höjded ej uppstår mellan provytan och beståndet i övrigt.

Höjdskillnad: För att höjdskillnaden ej skall bli för stor bör huvudplanta vara minst hälften så hög som den högsta huvudplantan inom 1,5 m avstånd och minst $\frac{1}{3}$ så hög som högsta huvudplantan inom 2 m. Då högsta huvudplantan är lägre än 0,5 m bortfaller dock dessa höjdbegränsningar. Lövträdsplantor som kvarställs i barrträdkulturer eller i självsådda barrträdsbestånd bör ej vara högre än närmaste barrträdshuvudplanta inom 2 m avstånd.

På kalmare får som nämnts huvudplanta vara högst 0,5 m hög.

Arealfördelning: Huvudplanta får endast ha en annan huvudplanta inom en cirkelyta med 1,0 m radie och centrum i den förstnämnda huvudplantan. Minsta tillåtna avstånd mellan två huvudplantor är 0,6 m.

(SV könet)

..... . Båda tågen stansas då i följd på kort som ges en delytebeteckning - och även alla huvudplanter registreras på denna delyta. För den andra delytan stansas endast ett återväxtkort 2 med "YT" samt x "O" och y "O" (kortnummer 1).

Om hkl A eller B1 finns på provytan, utan att ...

Kallas "Pl" resp "E" ena del
i stället

5. Registrering av huvudplantyta
(återväxtkort 2 - laxrött med brun rand)

Huvudplantytans gränser

Om 20 hela sektioner inventerats benämns ytan "hel". Stansas "YT" och y-koor "20" i kolumnfältet efter den sista huvudplantan.

Om erforderligt antal plantor erhållits på ett mindre antal hela sektioner, benämns ytan "reducerad hel yta". Stansas "YT" och aktuell y-koor efter den sista huvudplantan.

Om ytan berörs av sådan gräns som föranleder delning vid arealinventeringen, benämns ytan "delad yta". - Ytan beskrivs medelst ett slutet polygontåg. Brytpunkterna i tåget registreras, på närmaste meter när, på en särskild serie återväxtkort 2, vars första kort ges kortnummer 11 (kol 6). För brytpunkterna stansas "YT" och aktuella x- och y-koordinater. Börja med den punkt som har den lägsta y- och vänstraste x-koordinaten. Fortsätt medurs till nästa brytpunkt osv tills den första punkten åter har registrerats. Ett polygontåg får bestå av högst 9 brytpunkter.

Exempel (se fig ÅV 12): Polygontåget G - F - E - H anges på följande sätt:

x-led	y-led
VÄN 4	0
VÄN 4	13
HÖG 4	11
HÖG 4	0
VÄN 4	0

Om ytan (genom att exv en väg går igenom densamma) består av två delar med samma beskrivning (vad avser kol 8-23 på arealkortet) men med olika delytebeteckningar - t ex A resp B - vid arealinventeringen, ringas varje del för sig in av ett polygontåg. ~~Båda tågen stansas då i följd på kort som ges delytebeteckning A - och även alla huvudplantor registreras på A. För delyta B stansas endast ett återväxtkort 2 med "YT" samt x "0" och y "0" (kortnummer 1).~~

~~Om ett A eller B finns på arealytan, utan att huvudplantytan berörs därav, stansas ett återväxtkort 2 med "YT" samt x "0" (kortnummer 1).~~

Identifikation (kol 1-5)

Samma som på arealkortet.

Kortnummer (kol 6)

Ett återväxtkort 1 skall alltid följas av ett eller flera återväxtkort 2. Plantor och polygontåg (se regler ovan) stansas inom skilda kortserier: för plantor nr 1-10 och för polygontåg nr 11-20. - Numreringen inom resp serie

sker i den ordning som korten skall stansas. (Nödvändigt p g a bearbetning, felrättning m m.)

Trädslag (kol 7, 11, 15 31)

För varje huvudplanta anges trädslag. För de olika trädslagen gäller följande kodbeteckningar:

Tall (inkl lärk och främmande tallarter)	(TALL)
Gran (samtl picea- och abiesarter, douglasgran m fl)	(GRAN)
Björk	(BJÖ)
Bok (ej avenbok)	(BOK)
Ek	(EK)
Övrigt löv	(ÖVR)

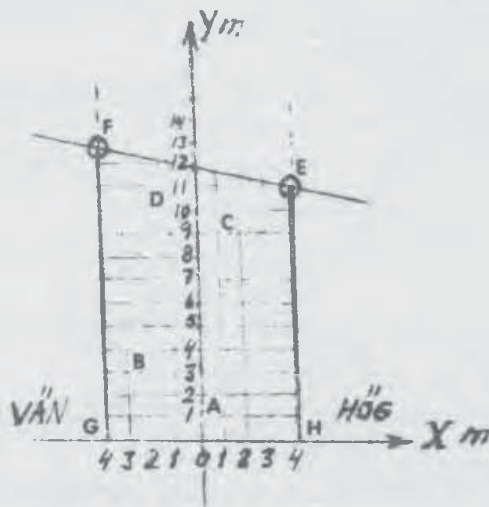
Genom stansningen "FEL" raderas kolumnen ifråga, plus de tre följande kolumnerna.

X- och Y-koordinater (kol 8-9, 12-13 32-33)

En plantas x-koordinat anger dess läge i förhållande till släplinan: höger (HÖG) resp vänster (VÄN) och avstånd. En plantas y-koordinat anger dess avstånd till startlinjen. Koordinaterna avrundas uppåt till närmaste hel meter.

Exempel (se fig): Lägena A - D anges på följande sätt:

	x-led	y-led
A	HÖG 1	2
B	VÄN 3	4
C	HÖG 2	10
D	VÄN 2	11

Planthöjd (kol 10, 14, 18, 22, 26, 30, 34)

Höjden på varje huvudplanta anges i/dm.

Felrättning (kol 35-36)

Det finns möjlighet att rätta en kolumn.

E. STUBBINVENTERING

1. Allmänt

Stubbinventeringen avser att genom registrering av stubbar på särskilda "stubbytor" möjliggöra en uppskattning av årligen uttagna avverkningskvantiteter och av de arealer, som har övergått med olika typer av avverkning. En särskild redovisning av stubbar efter i skogen kvarliggande träd syftar till att ge en uppfattning om hur stora kvantiteter som fälls men ej tas tillvara.

2. Utläggning av stubbytor

(Stubbarealkort 1973 - ofärgat med gul rand)

Stubbinventering sker på förråds- och stubbinventerings-trakter. Stubbytor läggs ut på följande påslag utefter traktsidorna.

Region 1 och 2 200, 400, 500, 600, 800, 1000, 1100,
1200, 1400 och 1580 m

Region 3 200, 400, 500, 600, 800, 900, 1000,
1200 och 1380 m

Region 4 200, 300, 400, 600, 800, 900, 1000
och 1180 m

Region 5 varje 100 m t o m 900 samt 980 m

Inventeringen utförs oberoende av ägoslaget, dock med undantag för fjäll och NRS samt tomtmark, trädgårdar, parker och alléer. Stubbytorna är cirkelformade och har 10 m radie.

Stubbyta skall inventeras om den till någon del berörts av avverkning under "föregående säsong", i annat fall skall den ej inventeras.

På provyta som skall inventeras skall provytecetrum markeras med centrumsticka innan annat arbete påbörjas.

Stubbarealkort

Samtliga stubbytor, inventerade såväl som ej inventerade, beskrivs på stubbarealkort. Detta utgör en "liggare" över alla stubbprovtytor med uppgift om ägare, ägoslag och huruvida ytan är inventerad eller ej. Liggaren ger uppgifter som är nödvändiga för omräkning av avverkad volym på stubbytor till avverkad volym totalt inom ett län samt för medelfelsberäkningar.

Registrering. - Ett till tre stubbarealkort utnyttjas per traktsida. Kortet består av en identifieringsdel (kol 1-4) samt en beskrivningsdel med fält om två kolumner för aktuella påslag/

Endast sådana påslag beskrivs, på vilka stubbprovtyta (inventerad eller ej) läggs ut.

KORT	TRAKT	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	14	16	KOL SKALL VÄRA 10	SKALL VÄRA 10														
1	1000 3000	INV	INV	INV	INV	INV	INV	INV	INV	INV	INV	INV	INV	INV	INV	10	10														
2	2000	LJ INV	LJ INV	LJ INV	LJ INV	LJ INV	LJ INV	LJ INV	LJ INV	LJ INV	LJ INV	LJ INV	LJ INV	LJ INV	LJ INV	20	20														
0	0	OB MYR	OB MYR	OB MYR	OB MYR	OB MYR	OB MYR	OB MYR	OB MYR	OB MYR	OB MYR	OB MYR	OB MYR	OB MYR	OB MYR	30	30														
1	1	KRO BECK	KRO BECK	KRO BECK	KRO BECK	KRO BECK	KRO BECK	KRO BECK	KRO BECK	KRO BECK	KRO BECK	KRO BECK	KRO BECK	KRO BECK	KRO BECK	1	1														
2	2	ECK INV	ECK INV	ECK INV	ECK INV	ECK INV	ECK INV	ECK INV	ECK INV	ECK INV	ECK INV	ECK INV	ECK INV	ECK INV	ECK INV	2	2														
3	3	DA FISK	DA FISK	DA FISK	DA FISK	DA FISK	DA FISK	DA FISK	DA FISK	DA FISK	DA FISK	DA FISK	DA FISK	DA FISK	DA FISK	3	3														
4	4	AB FJA	AB FJA	AB FJA	AB FJA	AB FJA	AB FJA	AB FJA	AB FJA	AB FJA	AB FJA	AB FJA	AB FJA	AB FJA	AB FJA	4	4														
5	5	PRIV VAG	PRIV VAG	PRIV VAG	PRIV VAG	PRIV VAG	PRIV VAG	PRIV VAG	PRIV VAG	PRIV VAG	PRIV VAG	PRIV VAG	PRIV VAG	PRIV VAG	PRIV VAG	5	5														
6	6	INA	INA	INA	INA	INA	INA	INA	INA	INA	INA	INA	INA	INA	INA	6	6														
7	7	NRS	NRS	NRS	NRS	NRS	NRS	NRS	NRS	NRS	NRS	NRS	NRS	NRS	NRS	7	7														
8	8	SOT	SOT	SOT	SOT	SOT	SOT	SOT	SOT	SOT	SOT	SOT	SOT	SOT	SOT	8	8														
9	9	UF LAN	UF LAN	UF LAN	UF LAN	UF LAN	UF LAN	UF LAN	UF LAN	UF LAN	UF LAN	UF LAN	UF LAN	UF LAN	UF LAN	9	9														
KOL 1	2 3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	FELRÄTTNING

SKOGSHÖSKOLAN STUBBARÄLKORT 1973

(Påtelagen är angiven på kortet med inringad siffra)

Antal kort (kol 4)

Normalt används ett stubbarealkort per traktsida. Om taxeringen börjar inne på en traktsida, kan den återstående första delen beskrivas på ett nytt kort. Högst tre kort får användas. Kortnummer (1, 2 eller 3) stansas överst i kol 4.

Inventerad/ej inventerad

För varje stubbyta anges om stubbinventering har skett eller ej. Vidare anges ägargrupp och ägoslag efter var ytans centrumpunkt är belägen.

Ägargrupp

Anges i följande klasser:

Obestämd	(OB)
Kronan	(KRO)
Ecklesiastika ägare	(ECK)
Övriga allmänna ägare	(ÖA)
Aktiebolag	(AB)
Privata ägare	(PRIV)

Ägoslagen Vägar och järnvägar, Inägor, NRS, Sötvatten, Utanför län/länsdel hänförs till ägargruppen "Obestämd" (OB). För andra ägoslag anges en bestämd ägargrupp. del" förs s en

Ägargruppernas definition och utmärkning på kartan framgår av bilaga 2.

Ägoslag

Anges i följande klasser:

Skogsmark	(SKM)
Myr	(MYR)
Berg	(BERG)
Diverse mark	(DIV)
Fjällbarrskog	(FJSK)
Fjäll	(FJÄ)
Vägar och järnvägar	(VÄG)
Inägor	(INÄ)
Nationalparker, reservat, skjutfält m m	(NRS)
Sötvatten	(SÖT)
Utanför län/länsdel	(UF LÄN)

Ägoslagens definition framgår av bilaga 1.

Alla stubbytor

Om allastubbytor på en traktsida får samma beskrivning (t ex ej inv, kronan, fjäll) kan de beskrivas genom stansning endast i kol 5 och 6. Överst i kol 6 anges i sådana fall "ALLA".

3. Bestämning av avverkningssäsang.

Följande avverkningssäsanger urskiljs:

0. Innevarande säsong = sommaren och hösten under taxeringsåret.
1. Föregående säsong = våren året före taxeringen till våren under taxeringsåret.
2. Tidigare säsong = våren två år före taxeringen till våren före taxeringsåret.

Säsangerna 0 och 2 används, när det är tveksamt om avverkningen skett under föregående säsong. Gräns mellan säsangerna är knoppsprickningen (vanligen i maj-juni). Gränsen bedöms efter det volymmässigt dominerande trädslaget i avverkningen.

Säsangerna delas dessutom på sommaravverkning (S) och vinteravverkning (V). Sommaravverkning är den avverkning som sker ~~under sommarens tillväxtperiod (som vanligen slutar någon gång i augusti)~~. Den karakteriseras bl a av att årskotten/icke är förvedade, vilket kan konstateras på kvarliggande toppar. På stubbarna släpper vanligen barken från veden, om avverkningen har skett under savtid. Observera dock, att savningen börjar före knoppsprickningen. Vinteravverkning karakteriseras av att vinterknoppar är fullt utbildade och att knoppsprickning ej påbörjats.

Sambandet kalenderår - avverkningssäsang - sommar/vinteravverkning framgår av följande exempel:

	1971		1972		1973	
	J.F.M.A.M.J.J.A.S.O.N.D	J.F.M.A.M.J.J.A.S.O.N.D	J.F.M.A.M.J.J.A.S.O.N.D	J.F.M.A.M.J.J.A.S.O.N.D	J.F.M.A.M.J.J.A.S.O.N.D	J.F.M.A.M.J.J.A.S.O.N.D
Avv.	Som. (S2)	Vinter (V2)	Som. (S1)	Vinter (V1)	Som. (S0)	
Som./Vint.						
Säsang	Tidigare (2)		Föregående (1)		Innevarande (0)	

För avgränsning av ett års vinter- resp sommaravverkning gentemot tidigare års kan följande tecken ge ledning.

- Stubbens allmänna utseende
- Barrens färg på kvarliggande ris och grenar
- Sågspån invid stubben
- Barr i fällskäret

4. Beskrivning av stubbytor
(stubbkort 1 1973 - gult)

För stubbytor som ej skall inventeras stansas inget stubbkort 1 (och inget stubbkort 2).

† mellan knoppskjutning och lövfällning. ✓

6 på barrträd ✓

(11)
(12)
(13)
(14)
(15)
(16)
(17)
(18)
(19)
(20)
(21)
(22)
(23)
(24)
(25)
(26)
(27)
(28)
(29)
(30)

För stubbytor som skall inventeras gäller följande:

Hel yta

För ytan stansas ett stubbkort 1 (samt erforderligt antal stubbkort 2).

Ytan identifieras i kol 1-5. Dessutom anges sammanlagt antal stubbkort 1 och stubbkort 2 i kol 32 (ang stansning av stubbkort 2, se under "stubbräkning").

Delad yta

Om gräns för ägoslag, ägargrupp, bonitet, huggningsart eller gräns för avverkningen går genom ytan, delas ytan och varje av avverkning berörd del registreras för sig enligt nedan:

- Delarna ges delytebeteckning A, B eller C
- Delningen registreras på delningskort (se "arealinventering, delning av cirkelyta")
- Delyta som skall inventeras identifieras i kol 1-5 på stubbkort 1; aktuell delytebeteckning anges i kol 4
- Ev delyta(or) som ej skall inventeras anges med delytebeteckning(ar) överst i kol 6-8 på stubbkort 1 för delyta som skall inventeras.

Avverkningssäsong (kol 6 och 7)

Om huggningen med säkerhet bedöms ha skett under föregående säsong stansas "S1" eller "V1" i kol 6 och ingen stansning görs i kol 7.

Om tveksamhet råder om säsongen, anges den "troliga" i kol 6 och den "möjliga" säsongen i kol 7. I sådant fall tas borrhärnor från stubbar och kontrollträd (se nedan) och rött signalkort (se bilaga 13) bifogas.

Har två huggningar, en på sommar och en på vinter, övergått ytan och båda med säkerhet bedöms till "föregående säsong", redovisas dessa som en huggning. Denna anges som S1 eller V1 efter den huggning som volymmässigt dominerar.

Har två huggningar övergått ytan och det råder tveksamhet om säsongerna, förs stubbarna från vardera huggningen på skilda kort (med olika delytebeteckningar A, B eller C) med skilda beskrivningar, vilka var för sig kan omfatta hela ytan.

Borrhärnor (kol 8 överst)

Har borrhärnor tagits från stubbar och kontrollträd vid tveksam säsong, registreras detta genom stansning av "BOR", i alla andra fall stansas "EJ BOR".

Inga stubbar (kol 8)

Finns inga stubbar på stubbyta eller delyta, som inventeras, stansas "INGA STUB".

TRAKT 1000 3000	INV PAL A O/	ET INV DEL A B C	AGU SLAG	AGA/BON	KAL a	HUGTRAD ART SKY	HYG STOR	12:	EK INOM FEL	EK INOM FEL	EK INOM FEL	EK INOM FEL	EK INOM FEL	EK INOM FEL	EK INOM FEL	ART KURT	KOL SKALL 10 VARA	KOL SKALL 10 VARA
2000	B 1/				b			11/VINDUTOM	VINDUTOM	VINDUTOM	VINDUTOM	VINDUTOM	VINDUTOM	VINDUTOM	2/	20	20	
0 0 0	C 0		SNM OB			ROJ KAL		O/TORR	0 0	TORR	0 0	TORR	0 0	TORR	0 0	0 30	30	
1 1 1	N 1	TROL MOJL	MYR KRO	I	I	DAL TALL	HA	1	1 1	1 1	1 1	1 1	1 1	1 1	1 1	1 1	1 1	
2 2 2	O 2	SO SO	BERG ECK	II	II	SLUBERAN	<	2	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	2 2	
3 3 3	S 3	V1 VI	DIV DA	III	III	SLUBERAN	-1	3	TALL	3 3	TALL	3 3	TALL	3 3	3 3	3 3	3 3	
4 4 4	V 4	S1 S1	EL BOR	IV	IV	DF FRA	-2	4	GRAN	4 4	GRAN	4 4	GRAN	4 4	4 4	4 4	4 4	
5 5 5		V2 V2	VAG PRIV	V	V	DIV -HYR	-4	5	BUD	5 5	BUD	5 5	BUD	5 5	5 5	5 5	5 5	
6 6 6		S2 S2	INA	VI	VI	HYR -DIB	-6	6	DVR	6 6	DVR	6 6	DVR	6 6	6 6	6 6	6 6	
7 7 7				VII	VII	ROJ OF	-10	7	BOK	7 7	BOK	7 7	BOK	7 7	7 7	7 7	7 7	
8 8 8				VIII	VIII	OF HYR	-20	8	KVAR	8 8	KVAR	8 8	KVAR	8 8	8 8	8 8	8 8	
9 9 9				IX+	IX+	SLU HYR	20+	9	9 9	9 9	9 9	9 9	9 9	9 9	9 9	9 9	9 9	
KOL 1 2 3 4 5 6 7 8 9				10 11 12 13 14 15 16				17 18 19	20 21 22 23 24 25	26 27 28	29 30 31	32	FELRÄTTNING					

STUBBKÖRT 1 1973 SKOHSKOLAN

b för en hätt
levtserisema i löv

Ägoslag (kol 9)

Anges (i överensstämmelse med eventuell arealytebeskrivning) i följande klasser:

Skogsmark	(SKM)
Myr	(MYR)
Berg	(BERG)
Diverse mark	(DIV)
Fjällbarrskog	(FJSK)
Vägar och järnvägar	(VÄG)
Inägor	(INÄ)

Ägoslagens definition framgår av bilaga 1.

Ägargrupp (kol 10)

Anges (i överensstämmelse med eventuell arealytebeskrivning) i följande klasser:

Obestämd	(OB)
Kronan	(KRO)
Ecklesiastika ägare	(ECK)
Övriga allmänna ägare	(ÖA)
Aktiebolag	(AB)
Privata ägare	(PRIV)

Inägor, vägar och järnvägar hänförs till ägargruppen obestämd (OB). För andra ägoslag anges en bestämd ägargrupp.

Ägargruppernas definition och utmärkning på kartan framgår av bilaga 2.

Beträffande rågångar som ej kan återfinnas på marken gäller det som sagts under arealinventering.

På skogsmark registreras bonitet, åldersklass, huggningsart, trädskikt och hyggesstorlek i kol 11-15 enligt nedan.

På övrig mark och inäga sker ingen stansning i kol 11-15.

Bonitet (kol 11)

Bestäms på en yta med 20 m radie runt stubbytan, bortsett från del som ligger utanför tydlig bonitetsgräns och utanför avverkningen.

Åldersklass (kol 12)

De avverkade trädens ålder anges i åldersklasser med samma klassindelning som gäller vid beskrivning av arealprovytor. Åldern skall avse totalålder och bestäms med ledning av antalet årsringar i stubbskåret och med tillägg till ålder i stubbhöjd av 3 - 5 år.

Den åldersklass anges som svarar mot volymvägd medelålder för de avverkade träden. Skall åldern bestämmas för en kombination av huggningsarter, bortses från eventuella överståndare och fröträd.

Huggningsart (kol 13)

På skogsmark karakteriseras huggningsarten enligt ett av följande alternativ:

Röjning	(RÖJ)
Gallring	(GAL)
Slutavverkning - bestånd	(SLUB)
Slutavverkning - kal	(SLUK)
Huggning av överståndare och fröträd	(ÖF)
Diversehuggning	(DIV)
Hyggesrensning	(HYR)
Röjning och huggning av överståndare och fröträd	(RÖJ/ÖF)
Huggning av överståndare och hygges- rensning	(ÖF/HYR)
Slutavverkning och hyggesrensning	(SLU/HYR)

Förekommer en här ej upptagen kombination av huggningsarter, anges närmast passande alternativ. *

Slutavverkning uppdelas i två typer med hänsyn till om ett ungt bestånd kvarstår efter avverkningen (SLUB) eller om marken är hänförlig till kalmare (SLUK). Angående beskrivning av huggningsarterna, se under "arealinventering, tidigare huggningar".

Trädskikt före avverkningen (kol 14)

Trädskiktet redovisas såsom detta bedöms ha varit före avverkningen. Redovisningen sker i enlighet med den definition som tillämpas vid arealinventeringen med följande beteckningar:

Kalmare (slh 0,0)	(KAL)	Barr med 5/10-6/10	
Tall	(TAL)	lövträd	(-6/10)
Gran	(GRA)	Björk m fl	(BJÖ)
Tall - gran	(BAR)	Bok	(BOK)
Främmande barrträd	(FRÄ)	Ek och övriga ädla	
Barr med 3/10-4/10		lövträd	(ÄDL)
lövträd	(-4/10)		

Hyggesstorlek (kol 15)

Vid huggningsart slutavverkning (SLUB, SLUK eller SLU/HYR) skall den sammanhängande arealen - av det under föregående säsong (1) upptagna hygget anges. Därvid används följande klassindelning:

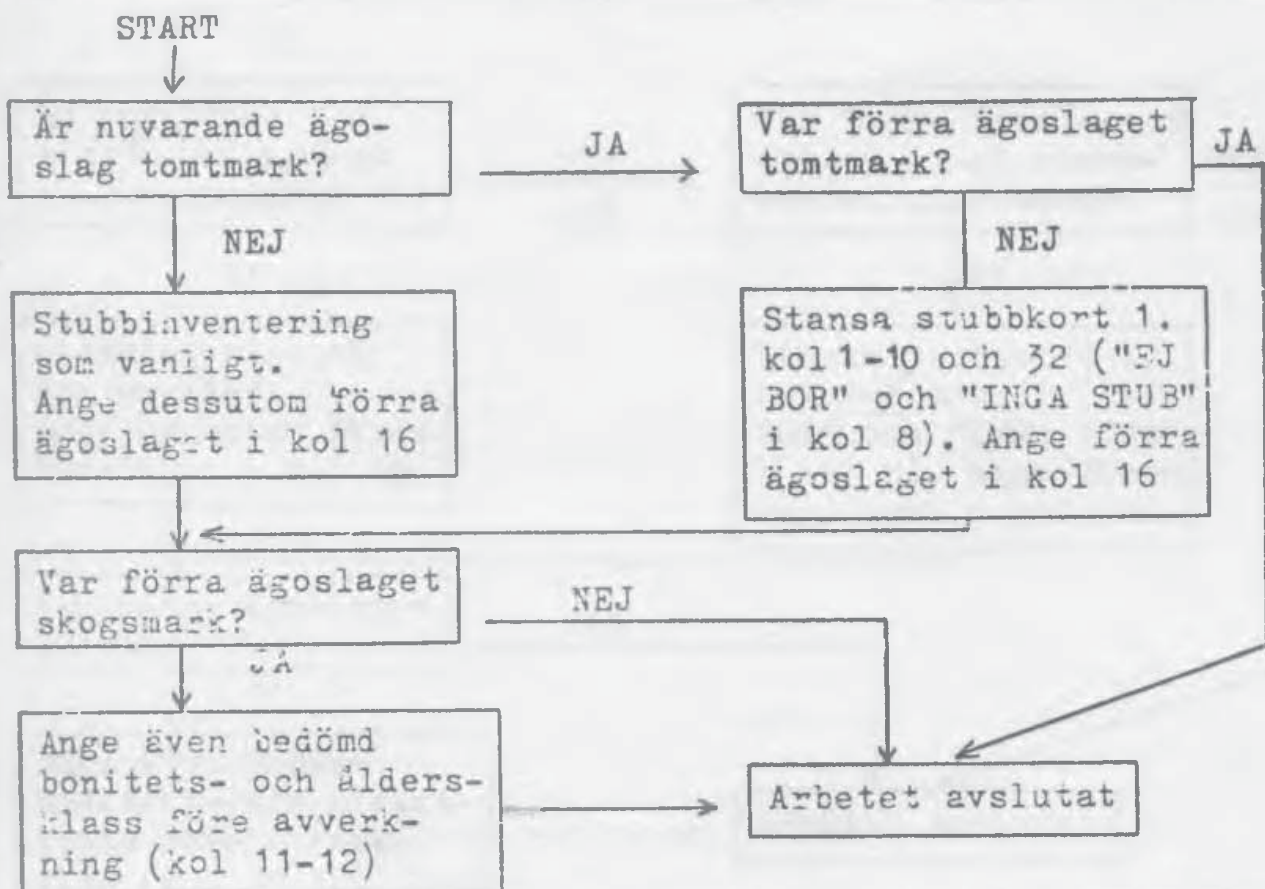
<1/2	hektar	(<1/2)
1/2 - 1	"	(-1)
1 - 2	"	(-2)
2 - 4	"	(-4)
4 - 6	"	(-6)
6 - 10	"	(-10)
10 - 20	"	(-20)
20+	"	(20+)

Om hygget delas av gräns för ägargrupp, betraktas varje sådan hyggesdel som ett hygge.

Särskild beskrivning vid byte av ägoslag

I vissa fall utförs huggning i samband med, eller strax före, en ändring av ägoslag, t ex från skogsmark till väg eller till tomtmark. Därvid kan uppstå vissa speciella förhållanden. Är det nya ägoslaget väg, så är ofta stubbarna flyttade och delvis gömda under flyttmassor. Endast de stubbar som fortfarande ligger i ytan kan registreras, och detta sker där de ligger vid inventeringstillfället (se under stubbräkning). Övriga stubbar missas, och detta får accepteras. Om det är frågan om ägoslagsbyte till tomtmark, sker ingen stubbinventering på det nya ägoslaget, varvid man oftast helt missar den avverkade volymen. Även detta får accepteras.

Det är värdefullt, om de arealer som på så sätt byter ägoslag, kan skattas, åtminstone approximativt. Därför skall vissa tilläggsregistreringar göras oavsett nuvarande ägoslag, om huggning bedöms ha utförts under föregående säsong och om ägoslagsbyte till icke skogsmark har förekommit i samband därmed. Följande schema skall följas:

Ägoslaget stansas i kol 16 på samma sätt som i kol 9, dvs skogsmark stansas på raden för 0 osv.

Om stubbkort 1 har stansats, skall på stubbarealkortet för ifrågavarande påslag anges "INV".

Avsikten är att ägoslag, bonitet och åldersklass före avverkningen snabbt skall kunna bedömas med ledning av vad som kan iakttas på den avverkade arealen och i dess omgivning. Vid tveksam avverkningssäsosng utförs tilläggsbeskrivningarna endast, om den mest troliga säsongen är föregående (1). Ingen borrrning skall ske. Det förutsätts att tilläggsbeskrivningarna ej kan vara lika säkra som beskrivningarna i den ordinarie stubbinventeringen.

5. Stubbräkning

(Stubbkort 1 1973, gult

" 2 1973, gult med brun rand)

Allmänt

På stubbyta/delyta som "skall inventeras" skall samtliga stubbar med en minsta stubbdiameter av 5 cm och större registreras.

Stubbar i dkl 5-9 cm klavas på en yta med 5 m radie. Stubbar i dkl 10 cm och däröver klavas på hela ytan.	s, ch som det
---	------------------------

här är stubbdiametern som är avgörande för registreringsytans storlek.

Före stubbräkningen skall kvarliggande ris och annat avfall undanskaffas från ytan för att möjliggöra en noggrann kontroll av att samtliga stubbar räknats.

Beträffande stubbar vid ~~ytans~~ periferi gäller samma bestämmelser, som vid stamräkningen. Stubbar efter stormfällda träd med lutande rotvalv räknas endast om övre punkten på sågskäret ligger inom ytan.

Stubbar som flyttats till ytan (i samband med byggande av väg eller avlägg) skall medräknas. Stubbar som flyttats från ytan räknas ej.

Stubbar som räknats skall färgmärkas i sågskäret.

Registrering av stubbar

För registrering av varje stubbe används tre kolumner, varav den första innehåller uppgift om trädslag, samt om trädet är kvarliggande, och om stubben härrör från ett vindfällt eller ett torrt träd. I de två andra kolumnerna anges diameterklassen och stubbens läge inom eller utom 5 m-ytan. Dessutom finns i tredje kolumnen en möjlighet att "radera" stansningen av en stubbe.

Om plats finns på stubbkort 1 (max 5 stubbar) bifogas inget stubbkort 2, i annat fall bifogas ett eller flera stubbkort 2. Stubbkort 2 skall i sådant fall ha likalydande identifieringsdel. - I kol 32 på stubbkort 1 stansas det samman-

lagda antalet kort 1 och 2 för stubbytan/delytan. Stubbkort 2 numreras löpande i kol 6.

Trädslag

För de olika trädslagen gäller följande kodbeteckningar:

Tall (inkl främmande tallarter och lärk)	(TALL)
Gran (samtliga picea- och abiesarter, douglasgran m fl)	(GRAN)
Björk	(BJÖ)
Ek	(EK)
Bok (ej avenbok)	(BOK)
Övrigt löv	(ÖVR)

Vindfällda och torra träd

För stubbar efter vindfällda eller torra träd anges förutom trädslaget även "VIND" eller "TORR". Detta gäller för alla trädslag utom ek (stanskombinationen "EK, VIND" är invalid).

Vad som avses med vindfällda och torra träd, framgår under "stamräkning, allmänt". Stubbar efter träd som vid avverkningsstillfället var både vindfällda och torra stansas "TORR", om de bedöms ha varit torra vid tidpunkten för vindfällningen, i annat fall stansas "VIND".

Kvarliggande träd

För att erhålla en skattning av hur stora volymer skog som fälls men inte tas tillvara, skall för varje stubbe efter kvarliggande ej upparbetat träd stansas "KVAR", om det ej är sannolikt, att trädet upparbetas senare.

Inom eller utom

~~För stubbar i diameterklass 10 och däröver anges, om de befinner sig inom 5 m-ytan eller utanför. För mindre stubbar behöver uppgiften ej stansas. Beträffande kantträd på 5 m-ytan gäller samma regler som vid stamräkningen.~~

Diameterklass

Stubbornas diameter anges på bark och i klasser om 1 cm (fallande mått). Diametern anges alltid med två siffror (t ex "07" för diameterklass 7- cm eller "20" för diameterklass 20- cm). Diameter över 99 cm stansas "99".

Stubbdiametern på bark mäts på lågkant omedelbart under sågskäret. Observera vid sneda sågskär eller lutande stubbar, att mätningen skall ske vinkelrätt mot trädets längdaxel. Om barken saknas eller stubben skadats t ex vid fällning eller genom påkörning, skall tillägg göras. Mätningen sker, där sågskäret normalt borde ligga. Detta gäller även avverkade brutna träd.

Övrigt

Finns inga stubbar på stubbyta eller delyta, som inventeras, stansas "INGA STUB" i kol 8 och "1" i kol 32 på stubbkort 1.

6. Stubbyprov

På varje stubbyta, där tveksamhet råder om avverkningssäsongen ("osäker säsong"), skall borrhärnor tas från fyra stubbar tillhörande avverkningen. Om möjligt bör stubbarna vara av samma trädslag (helst barrträd) och ungefär lika i grovlek och ålder.

För varje borrarad stubbe tas en borrhärna i stubbhöjd även från ett närstående träd av samma trädslag och ungefär samma diameter, "kontrollträd". Om möjligt tas ej borrhärnor från stubbar efter undertryckta träd, ej heller bör kontrollträden vara undertryckta. Röttskadade stubbar och träd undviks.

Kontrollträdets och tillhörande stubbes borrhärnor bör tas ut från samma väderstreck och om möjligt omfatta minst trettio årsringar.

Finns ej för borrhärning lämpliga stubbar eller kontrollträd inom stubbytan, tas borrhärnor utanför själva ytan.

Kan ej fyra par borrhärnor erhållas, får ett lägre antal godtas.

Borrhärning behöver ske endast en gång för en avverkning som sträcker sig över flera påslag, om avverkningen säkert har utförts vid samma tidpunkt. Om avverkningen sträcker sig 400 m eller mera från första stubbytan räknat skall dock borrhärning ske på minst två stubbytor.

Borrhärnan från en stubbe och från tillhörande kontrollträd läggs i en och samma hylsa. Kontrollträdets borrhärna markeras med anilinpenna genom ett längsgående streck. Om barken lossnat, får borrhärnan insändas endast om det är säkert, att ingen årsring följt med. Sista årsringens ändyta markeras i sådant fall med en ring.

Avbrutna borrhärnor får ej insändas.

Följande uppgifter anges på hylsorna: Traktnummer, sida, påslag, trädslag.

På stubbkort 1 anges "BOR" i kol 8, om borrhärning enligt ovan har utförts på ifrågavarande stubbyta eller annan stubbyta inom samma avverkning. I annat fall anges "EJ BOR".

Rött signalkort bifogas. Ett signalkort lindas också kring bunten med borrhärnor från samma avverkning.

F. VILTFODERINVENTERING

1. Allmänt

Viltfoderinventeringen sker i anslutning till arealinventeringen.

Inventeringens moment och beskrivningsenheter är följande:

Moment	Beskrivningsenhet	
Fodermängd	Provytan	Areal- och förrådsytor
Betningsgrad	"	Förrådsytor
Antal spillningshögar av älg	5 m-ytan	"
Lavmattans kvalitet	Provytan	"

2. Beskrivning

(Viltfoderkort 1973 - grönt)

För samtliga i fält observerade provytor utförs ovan redovisade inventeringsmoment. För ytor på kartmätta linjesträcker och på "karttaxerade" trakter stansas endast identifikation i kol 1-6 och "EJ INV" i kol 7.

Beskrivningens omfattning

Normalt stansas ett kort per provyta/delyta. Flera i följd liggande provytor på en och samma traktsida får stansas på samma kort om beskrivningen är likalydande för alla. I sådana fall anges i kol 5 påslaget för den första ytan och i kol 6 påslaget för den sista ytan.

Identifikation (kol 1-6)

Omfattar traktnummer, traktsida, påslag och ev delyta. Delyta ges samma beteckning A, B eller C som på arealkortet.

Yttyp m m (kol 7)

För förrådsyta anges "FY" och för arealyta "AY".

Om ingen av nedan angivna viltfoderarter finns på ytan anges detta med "ART SAKN".

Viltfoderarter (kol 8-29)

Inventeringen omfattar följande träd- och buskarter som utgör viktigt vinterfoder för hjortdjur (älg, rådjur och hjortar).

Tall	(TALL)	Gråal/bok	(GAL/BOK)
Gran	(GRAN)	Asp	(ASP)
En	(EN)	Brakved	(BRAK)
Björk (även dvärgbjörk)	(BJÖ)	Ek	(EK)
Rönn	(RÖNN)	Ask	(ÖVR)
Sälg och vide	(VIDE)		

Registrering av gråal (ej klibbal) sker i Svealand och Norrland (dvs länen BD - S, T och D). I Götaland inventeras bok som införs i kolumnen "GAL/BOK".

För varje art, med för älg åtkomlig barr- eller kvistmassa, som förekommer inom provytan, registreras

- på F-ytor mängd och betningsgrad
- på A-ytor enbart mängd.

Fodermängd (MGD, kol 8, 10, 28)

Mängden av resp art inom provytan skattas i följande klasser efter täckningsgraden

<1	%	(<1)
1-9	%	(1-)
10-19	%	(10-)
20-29	%	(20-)
30-49	%	(30-)
50-100	%	(50+)

1 % av provytans areal motsvarar ca 3,1 m²; 10 % ca 31 m² osv.

Vid bedömningen av mängden beaktas endast den levande barr- eller kvistmassa som finns inom betningszonen (se fig 1), dvs över normal snönivå (0,5 m över marken i BD-S, W och X, 0,2 m i övriga län) och inom räckhåll för älg (2,5 - 3 m). Ang zonen begränsning uppåt och nedåt, studera bettens höjd inom området.

Täckningsgraden är den del av provytan som artens barr- eller kvistmassa inom betningszonen utgör, projicerad på marken efter en tänkt sammanbindning av kvistarnas ytterspetsar (se fig 1).

Då en del av en trädskrona blivit totalt avbetad inom betningszonen medräknas (enligt fig 1) den yta som ligger i kontakt med zonen. Motsvarande gäller då exv en buske blivit helt avbetad i snönivå.

Betningsgrad (BETN, kol 9, 11, 29)

Betningsgraden eller betestrycket på resp art inom F-yta bedöms efter de åtkomliga fjolårsskottens avbetning:

Avbetning av fjolårsskottens barr- eller kvistmassa	Betningsgrad
0	Ingen (O)
<1/3	Svag (SV)
1/3-2/3	Moderat (MO)
2/3-1+	Hård (HÅ)

Till "hård betning" förs även de fall då starkt betestryck under flera år resulterat i en tydlig sk betningslinje (se fig 1), varigenom konsumtionen under föregående vinter kan ha blivit obetydlig. Betningslinje är vanligast på myr, där tallarna kan sakna barr i betningszonen och där

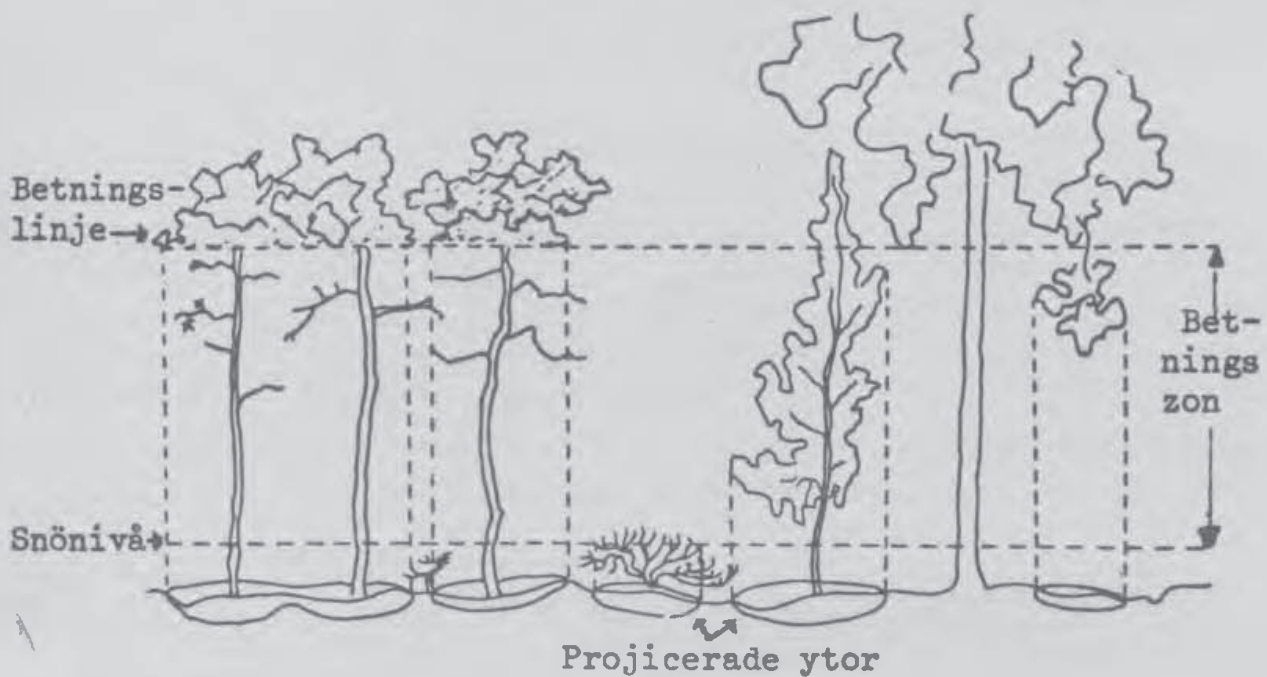

Fig. 1. Grundbegrepp vid skattning av fodermängd

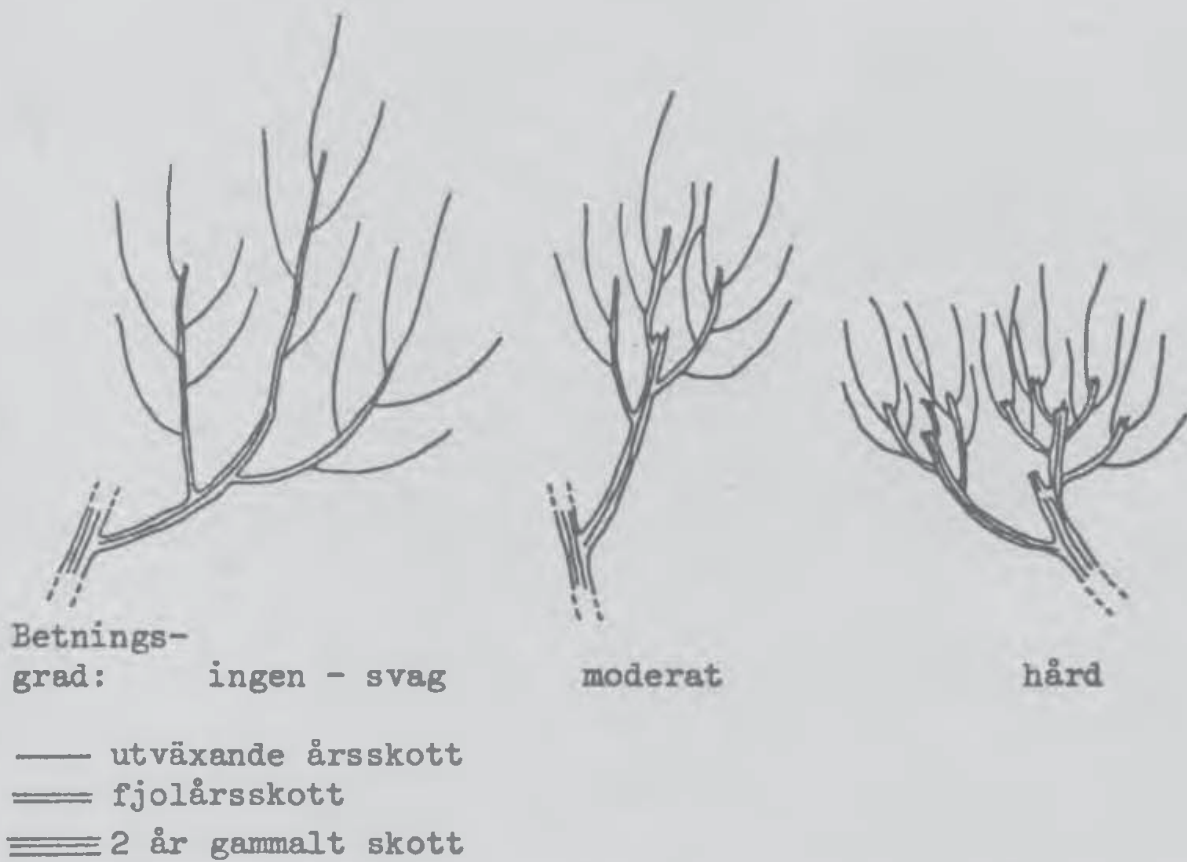

Fig. 2. Förgrening och växtform vid olika betningsgrader.
 (exempel)

Rönn	Ingen tuktning, ingen klumpning	Viss tuktningseffekt, ansatser till klumpning kan förekomma	Rester av fjolårsskott korta. De få nya skotten växer ut från klumpformigt grengytter. Stamar av äldre träd brukar vara barkgnagda
Sälg och vide	Växtform ej tydligt påverkad. Årsskott vanligen många, korta. Busken finförgrenad	Växtform påverkad, men tuktning ej kraftig	Tuktning eller klumpning tydlig. Årsskott blir långa (innan de avbitas). Busken borst- eller kvastlik, ej finförgrenad
Brakved	Växtform ej tydligt påverkad	Påverkan tydligt iakttagbar	Buskar ser vanligen misshandlade ut, grenar och toppar brutna

Förekomst av blåbär (kol 30)

För blåbärsris anges mängd och höjdfördelning. Mängden anges efter täckningsgraden på följande sätt:

Blåbär saknas	(0/)	40 - 49 %	(5)
9 %	(1)	50 - 59 %	(6)
10 - 19 %	(2)	60 - 69 %	(7)
20 - 29 %	(3)	70 - 79 %	(8)
30 - 39 %	(4)	80 - 100 %	(9)

Höjdfördelningen anges genom överstansning. Med höjd menas medelhöjd för hela ytan.

Höjd	<10 cm	ingen överstansning
"	10-19 cm	överstansas 12/
"	20+ cm	" 11/

Antal spillningshögar av älg (SPH ÄLG, kol 31)

Antalet tydligt synliga älgspillningshögar registreras för 5 m-ytan, oberoende av högarnas ålder. Angående "gränshögar", se kantträd vid provytetaxeringens stamräkning.

Älgspillningen utgörs av bruna, något avlånga kulor, vanligen 2-3 cm långa, och ligger i grupper eller svärmar, s k spillningshögar. Under sommaren kan spillningen vara mera

flytande utan tydligt utbildade kulor. För att räknas som en hög bör den innehålla minst 20 kulor (eller motsvarande).

Lavmattans kvalitet (LAV, kol 32)

Observationer rörande lavmattornas kvalitet som vinterbete för renar görs i norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, i Västernorrlands län nordväst stambanan (Bispgården-Norrfors) samt i Särna-Idredelen av Kopparbergs län.

Lavmattan består främst av vitlav, renlav, bägarlavar och påskrislav.

Med hänsyn till lavarnas täckningsgrad på provytan görs följande klassificering. Därvid medräknas inte lavar på stenar, stubbar och trädbaser.

Täckningsgraden < 2/10

Stansas " < 2/10 "

Täckningsgraden ≥ 2/10

Lavmattans kvalitet bedöms enligt nedan:

Hel eller föga påverkad lavmatta (HEL)

Delvis nedbetad, genom betning och tramp uppluckrad lavmatta (DVS)

Försliten, förbrukad, starkt nedbetad lavmatta, smulrester (FSL)

Till "försliten" förs även de fall då lavmattan starkt förslitits av andra orsaker än genom betning och tramp av renar, t ex eld, körning och lavtäkt.

Rättning vid felstansning (kol 33-36)

I "FELRÄTTNING" finns möjligheter till rättning av max två kolumner.

G. MARKKARTERING

Markkartering skall utföras på samtliga skogsmarksytor.
Registrering sker på MARKKORT 1973 och GROPKORT 1973 (bruna).

På AREALYTOR stansas

			sid
MARKKORT	Kol 1-5	Identitet	
	18-19	Fuktighet	MA 9
	20-21	Översilning	" 10
	23-24	Jordart	" 12
	25	Mekanisk sammansättning	" 12
	30-32	Terrängklassifikation	" 12

På FÖRRÅDSYTOR stansas

MARKKORT	Kol 1-5	Identitet	
	6-7	Markprofil (1 st per trakt)"	2
	8	Antal humusprov	" 2
	9-13	Blockighet	" 3
	14	Jorrdjup	" 5
	15	Kulturpåverkad mark	" 6
	16	Dikning	" 8
	18-19	Fuktighet	" 9
	20-21	Översilning	" 10
	30-32	Terrängklassifikation	" 12

GROPKORT	Kol 1-5	Identitet	
	6-10		
	11-15	Jordart, humustäckets	
	16-20	tjocklek, jordmån och	" 16-
	21-25	mekanisk sammansättning	" 20
	26-30	för de fem groparna.	

MARKKORT

Allmänt

Om en provyta är delad i flera delytor skall ett MARKKORT stansas för varje delyta. För bedömning av jordart och mekanisk sammansättning på AREALYTOR skall prov tas på 3-5 väl fördelade punkter från 30 cm:s djup.

Kontrollera alltid med lagledare eller förman att trakt, sida, påslag och eventuell delyta är riktigt stansade!

Provtagning av markprofilen M - PROFIL kol 6-7
Gäller enbart FÖRRÅDSYTOR

En markprofil skall provtas på varje trakt. Den skall provtas på den första dagens första provyta som ligger på skogsmark.

(MARKIINVENTERING)

T R A K T 1000 3000		VAL		M-PROFIL		H-P		YTBLOK		ANT		DIA		JORD		KULTUR		PURTIG		ÖVERSIK		JORDART		M-S		ÅRSTID		KOL SKALL					
1	2	A	B	A	B	1	2	1	2	0	1	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2		
0	0	b	1	A:0		2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
1	1	N	1			1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
2	2	0	2			2	2	2	2	4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
3	3	5	3			3	3	3	3	5	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		
4	4	V	4	A:1 B:1		4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		
5	5		5			5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
6	6		6			6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		
7	7		7			7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7		
8	8		8	A:2 C		8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8		
9	9		9			9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9		
KOL 1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32		
																																FELRÄTTNING	

SIBM 52797 P

SPÖSHÖGSKOLAN MARKKÖRT 1973

Provtagningen skall utföras

i första hand vid observationsgrop	2
i andra hand (se sid MA 16)	3
i tredje	4
i fjärde	5
i femte	1

Om ingen grop ligger på skogsmark
 eller om mekaniska sammansättningen = "ST"
 eller om jordmånen = "STÖR"

skall markprofilen provtas på nästa FÖRRÅDSYTA på skogsmark.

Endast om ingen förrådsyta på trakten ligger på skogsmark
 eller om samtliga förrådsytor på skogsmark har mekanisk sammansättning "ST" eller jordmån "STÖR" provtas ej markprofilen.

Provtagningen skall utföras ned till 70 cm djup sedan alla andra registreringar är gjorda och humusprov är tagna. Provtagningen ska inte föranleda någon ändring av gjorda registreringar.

Prov tas från

a) Humus + blekjord om blekjorden är tunnare än 6 cm	(c:a 2 liter)	A
b) Enbart humus	(c:a 2 liter)	A:0
c) Humusblandad mineraljord	(c:a 2 liter)	A:1
d) Blekjord	(c:a 1 kg)	A:2
e) Rostjord	(c:a 1 kg)	B
f) Skenhälla el dyl	(c:a 1 kg)	B:1
g) Underlag	(c:a 1 kg)	C

Prov tas under grävningens gång. Använd spade eller kniv.

På MARKKORT till de ytor eller delytor där man tagit gropprov anges i kol 6-7 de horisonter proven tagits från.

Antal tagna humusprov H - P kol 8
 Gäller enbart FÖRRÅDSYTOR

Prov på humuslagret tas på alla FÖRRÅDSYTOR på skogsmark.

Om provytan är delad tas provet på den största delen som ligger på skogsmark. Om delarna är lika stora, tas provet på den del som ligger närmast traktsidans startpunkt.

Med hjälp av utlämnad provtagare utförs provtagningen på ett tillräckligt antal punkter som ligger med 2 m mellanrum efter släplinan. Avståndet skall vara så exakt som möjligt.

Prov tas inte på träd eller större rötter men på stenar. Totalt skall proven normalt omfatta c:a 2 liter. Delproven läggs tillsammans i en tygpåse.

Om delytan inte berörs av släplinan eller om max 2 m av linan ligger inom delytan skall provtagningen ske med jämnt fördelade provpunkter i c:a 2 m:s förband.

Eftersom humusproven är arealbestämda, måste antalet tagna humusprov anges på MARKKORT i kol 8. Om humus saknas på förrådsytan stansas "0" (noll). Se till att antalet humusprov förs in på rätt kort om provytan är delad!

Etikettering och jordprovsbehandling

Humus- och gropprov läggs i skilda tygpåsar, som tillslutes med ståltrådsförsedda etiketter. På etiketterna anges om provet är A-, B-, C- eller H-prov. Vidare anges traktnummer, traktsida, provytanummer (delbeteckning vid delad yta!) datum och lagnummer.

Vid fuktig väderlek bör påsarna läggas ut luftigt för torkning innan de skickas. Efterhand som proven hinner torka skickas de i säckar som fraktgods till:

Jordprovslab MARKLÄRA
SKOGSHÖGSKOLAN
GARPENBERG
AVESTA C f v b

Ange taxeringslaget och dess nummer som avsändare!

Kartering av ytliga block

YTBLOCK kol 9-12

Gäller enbart FÖRRÅDSYTOR

Definition: Ytblock är sådana block, som till någon del är synliga, eller vars konturer tydligt framkommer på markytan.

Detta innebär att ett ytblock ej kan vara helt övertäckt med mineraljord, men det kan ha en "heltäckande" "humusfilt", som dock skall kunna avlägsnas t ex med en lätt spark med foten, så att en del av blocket blottas.

Ytblockigheten bestäms genom att registrera följande faktorer:

Största avståndet. Anges i m

MAX kol 9

Avståndet mellan det mest isolerade ytblocket och det närmast intilliggande ytblocket inom ytan.

Avstånd	Stansning i
mindre än 1 m	= "0"
1,00-1,99 m	= "1"
2,00-2,99 m	= "2"
10,00-10,99 m	= "1/" och "0"
19,00-19,99 m	= "1/" och "9"

Minsta avståndet. Anges i m

MIN kol 10

Kortaste avståndet mellan två ytblock inom ytan. Samma klassindelning som för kol 9.

Antal ytblock

ANT kol 11

Registreras i antal till och med 5 st, därefter sker klassindelning enligt följande tabell:

Antal	Stansning i
6-10 st	= "-10"
.	.
31-50 st	= "-50"
.	.
101 -	= "101+"
Om antalet är 0	skall kol 9, 10, 12 vara blank
Om antalet är 1	skall kol 9, 10 vara 0
Om antalet är 2	skall kol 9 och 10 ha samma stansning.

Typblockets diameter. Anges i dm

DIAM kol 12

Med provytans typblock menas den till antalet mest förekommande blockstorleken, d v s den vanligaste diameterklassen som mätes i dm.

Om ytan har ett fåtal olikstora ytblock registreras en medelstorlek.

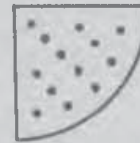
Måtten tas på den del av blocket, som ligger ovanför markytan, d v s ej är övertäckt med mineraljord (se definition av ytblock sid MA 3).

Medeldiameter	Stansning i
mindre än 1 dm	= "0"
1,00-1,99 dm	= "1"
.	.
15,00-15,99 dm	= "1/" och "5"
.	.
29,00-29,99 dm	= "2/" och "9"

Tätheten av block täckta
med lösa jordlager

DOLD BLOCK kol 13
Gäller enbart FÖRRÅDSYTOR

Tätheten bestäms med hjälp av 13 stickprov fördelade över provytan enligt nedanstående figur.

Hel yta

Delad(halv) yta

Delad(1/4) yta

På samtliga ytor (delytor) 13 stickprov.

Vid hel yta skall förbandet vara 2,5 m, och stickproven skall läggas längs två mot varandra vinkelräta diametrar.

Vid delade ytor skall samma antal stickprov utföras väl fördelade över ytan.

Stickproven utföres genom att spaden eller sonden sticks ned till 20 cm:s djup. Om den når block på 20 cm:s djup eller högre upp, räknas detta som en observation. Tangerad block-kant räknas ej.

Om ett ytblock finns på provpunkten räknas detta inte som ett dolt block.

Antalet provpunkter med dolda block inom 20 cm från markytan införes i kol 13.

OBS Antalet kan ej överstiga 13!

Genomsnittligt jorddjup

JORDDJUP kol 14
Gäller enbart FÖRRÅDSYTOR

Med hjälp av terrängförhållandena kan jorddjupet uppskattas med stor säkerhet. De angivna värdena omfattar humustäcke och mineraljord tillsammans. Värdet skall gälla genomsnittsdjupet inom ytan. Vid bestämningen tas även hänsyn till provytans närmaste omgivning.

Jorddjupet stansas i kol 14 i fyra klasser:

Mäktigt	(MÄ)	mer än 70 cm
Tämligen grunt	(TML)	i genomsnitt 20-70 cm
Grunt	(GRU)	i genomsnitt 0-20 cm eller håll.
Förkastnings- branter	(FÖRK)	Starkt varierande

Jorrdjupet bestäms på följande sätt:

Grunt (GRU)

Inom områden med mycket grund jord skall berg, håll, påträffas i minst 3 av 5 gropar. Hällar förekommer rikligt. Jorrdjupet kan vara stort i helt små men djupa skrevor i berggrunden. Genomsnittliga jorrdjupet 0-20 cm.

Tämligen grunt (TML)

Tämligen grund jord har enstaka synliga hällar. Berg påträffas normalt i 1 av 5 gropar. Genomsnittligt jorrdjup 20-70 cm.

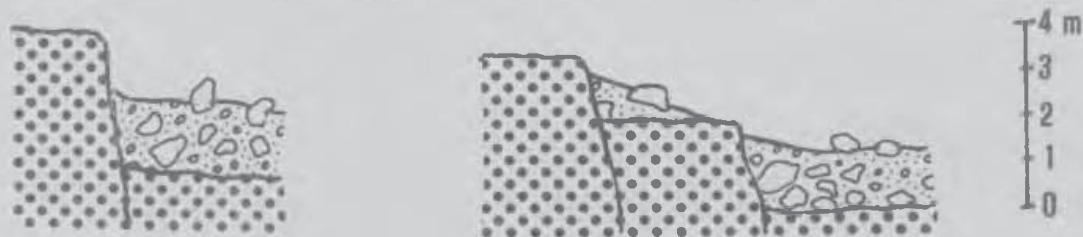
Mäktigt (MÄ)

Mäktigt jordtäckte innebär att hällar varken förekommer inom provytan eller i den närmaste omgivningen med samma topografi. Ej heller påträffas hällar i gropar. Genomsnittligt jorrdjup överstiger i regel 70 cm.

Förkastningsbranter (FÖRK)

Förkastningsbranter innebär att jorrdjupet varierar från mycket grund jord till mäktigt jordtäckte inom en provyta.

Exempel på förkastningsbranter

Kulturpåverkad mark

KULTJORD kol 15

Gäller enbart FÖRRÅDSYTOR

Ej kulturpåverkad mark	(EJ)
Fastmarksbete	(FAST BETE)
Fastmarksåker	(FAST PLOG)
Kulturjord på torvmark	(TORV MARK)
Gammal kolbotten	(KOLB)
Brandfält	(B-F)
Hyggesplogning	(H-PL)
Radikal markberedning	(MARK BER)
Körskadad mark	(KÖR-SKAD)

Som kulturpåverkad mark räknas bl a olika slag av tidigare jordbruksmark. Då skall det tydligt framgå att bete eller odling har pågått någon gång under de sista 50 åren. Utnyttja information från de eventuella provträdens ålder vid bedömningen av när kulturpåverkan kan anses ha upphört! Åldern

hos överståndare eller vargträd ger ingen hjälp i denna bedömning. Närvaron av sådana träd är dock en god indikator på tidigare kulturpåverkan.

Dessutom kan olika slag av skogliga ingrepp som lämnat spår i marken registreras. För dessa gäller att ingreppet tydligt skall synas. I tveksamma fall skall de ej registreras.

Om marken enligt nedanstående punkter ej kan urskiljas som kulturpåverkad stansas "EJ" i kol 15.

Fastmarksbete (FAST BETE)

Marker som enligt minst två av nedanstående punkter visar tydliga tecken på kreatursbetning:

- a) Förekomst av inhägnad för kreatur.
- b) Luckigt bestånd med överståndare, "vargträd".
- c) Förekomst av betesindikerande växter som smultron, smörblomma, bredbladiga gräs. Täckningsgraden för bärris och mossor är högst strödd (täcker mindre än 1/4 av provytan).
- d) Mer eller mindre kraftig förbuskning (asp, björk, sälg, rönn eller hassel).
- e) Närhet till bebyggelse (även ödetorp, lador, etc).

Fastmarksåker (FAST PLOG)

Mark som bearbetats för jordbruksändamål eller visar tydliga tecken på sådan bearbetning. Den urskiljes med hjälp av nedanstående tecken:

- a) Matjord 20 cm med tydlig plogsula (gräns mellan matjord och alv).
- b) Stenröjda marker.

För att marken säkert skall vara "FAST PLOG" måste kravet a) vara uppfyllt.

Kulturjord på torvmark (TORV MARK)

Odlade eller betade torvmarker. Hit föres alla marker med tydliga tecken enligt ovan på betning eller markbearbetning. Markens övre 30 cm måste dock vara torv eller visa stark torvinblandning. Dessa marker är alltid dikade och efter nedläggning i regel bevuxna med produktiv skog.

Om humusformen är torv (knasterfri) och kraven i övrigt är uppfyllda för kulturjord stansas "TORV MARK". Humustäcket behöver då inte vara mäktigare än 30 cm.

Gammal kolbotten (KOLB)

Markens övre del (minst 10 cm) skall bestå av kolstybb. Ofta kan man spåra kolbottens utbredning genom att dess vegetation avviker från omgivande vegetation.

Brandfält (B-F)

Områden som härjats av skogsbrand, eller som utsatts för hyggesbränning. Stenar och block skall vara fria från lavar. Om plantor, som kan bedömas ha rotat sig efter branden är äldre än 10 år, skall ingen registrering ske.

Hyggesplogning (H-PL)

C:a 0,5 m djupa plogfårer med ett inbördes avstånd av c:a 5 m.

Radikal markberedning (MARK BER)

Hela eller den största delen av markytan skall ha blivit utsatt för någon form av markberedning (omblandning), dock ej hyggesplogat. Markberedda såddfläckar räknas ej som radikal markberedning!

Körskadad mark (KÖR-SKAD)

Marker som uppvisar extrema körskador. Hjulspåren skall vara minst 30 cm djupa. Skadan skall finnas på provytan.

Dikning och andra ingrepp som påverkar hydrologin

DIKNING kol 16
Gäller enbart FÖRRÅDSYTOR

Odikade marker	(ODIK)
Underhållna och nya diken	(UND DIK)
Gamla och oskötta diken	(GAM DIK)
Upprensade och förbättrade naturliga vattendrag	(RENS BÄCK)
Vägdiken	(VÄG DIK)
Grustag, bakslänter m m	(SCHAKT)

Odikade marker (ODIK)

Alla provytor som inom 5 m från ytans yttre gräns (15 m från centrumpålen) inte har något dike eller annat ingrepp. Hit räknas även ytor med dike eller annat ingrepp (inom 15 m från centrumpålen) som ligger högre än provytans högsta punkt.

Underhållna eller nya diken (UND DIK)

Diken med rinnande vatten och med ett inom synhåll obrutet fall. Även diken utefter vägar med ett djup större än 0,5 m räknas hit.

Gamla oskötta diken (GAM DIK)

Diken med stillastående vatten. Delar av diket är igenrasade eller tilltäppta.

Upprensade och förbättrade naturliga vattendrag (RENS BÄCK)

Bäckfårer m m som har rensats eller breddats. På kanterna syns ofta små vallar och bäckens naturligt slingrande fåra är tydligt urskiljbar.

Vägdiken (VÄG DIK)

Diken utefter vägar med ett djup mindre än 0,5 m. OBS att mindre skogsbilvägar i många fall saknar diken. Förväxla inte vägbanken med ett dike!

Grustag, bakslänter, m m (SCHAKT)

Alla mineraljordstäckter oberoende av storlek. Slänter till större vägar som skär djupt in i landskapet.

Fuktighetsförhållanden

FUKTIGHET kol 18-19
Gäller FÖRRÅDSYTOR och
AREALYTOR

Mycket torrt	(MT)
Torrt	(T)
Friskt	(FR)
Frisk-fuktig mark	(FR-FU)
Något vattensjukt	(NV)
Mycket vattensjukt	(MV)

Om endast en klass förekommer på provytan lämnas kol 19 blank. Om mer än en klass förekommer på provytan och den arealmässigt näst största klassen upptar minst 1/4 av provytan stansas denna näst största klass i kol 19.

Mycket torrt (MT)

Kännetecknas av terränger som ligger på kullar, plan mark, på mäktiga isälvsavlagringar, rullstensåsar. Mera sällan påträffas de på moräner som i så fall är mycket grova. Översilning från omgivningen får inte tänkas förekomma. Grundvatten skall ej påträffas ens vid djupa grävningar.

Torrt (T)

Kullar, plan mark etc. Övre delar av sluttningar. Huvuddelen av ytan skall ligga minst två meter ovanför omgivande vattensamlingar, kärrartade svackor etc.

Friskt (FR)

Plan mark, sluttningar eller nederdelen av sluttningar utan synbar översilning. Några vattensamlingar skall ej finnas. Man skall kunna gå torrskodd över terrängen även omedelbart efter regn eller i snösmältning. Grundvattenytan minst 1-2 m under markytan.

Frisk-fuktig mark (FR-FU)

Plan mark nedanför höjder, nedersta delen av sluttningar. Som regel skall man kunna gå torrskodd över terrängen, dock ej efter häftiga regn eller i snösmältningen, då vatten helt kortvarigt samlas i små svackor. Stundom står träden på små förhöjningar, som kan tyda på att terrängen varit fuktig. Grundvattenytan på mindre djup än 1-1,5 m.

Något vattensjukt (NV)

Här och var finns kärraktiga sumpfläckar, där vatten kan vara stående, eller fyllas lätt under flera dagars regn. Man skall utan svårighet kunna gå torrskodd om man utnyttjar tuvor till en del. Om man trampar i en svacka, händer det ofta att det bildas en pöl runt skon.

Mycket vattensjukt (MV)

Denna terräng kan man icke passera torrskodd. Ofta vattensamlingar.

Möjligheter för över- och
genomsilningsvatten

ÖVERSIL kol 20-21
Gäller FÖRRÅDSYTOR och
AREALYTOR

Om endast 1 klass förekommer på provytan lämnas kol 21 blank. Om mer än en klass finns inom provytan, och den arealmässigt näst största klassen upptar minst 1/4 av provytan stansas denna näst största klass i kol 21.

Om över- eller genomsilningen är påverkad av mänskliga ingrepp (t ex en väg skär tvärs över sluttningen ovanför provytan) markeras detta genom stansning under "STÖR" i kol 20.

- a) Mycket torra till något vattensjuka marker
Tillgång till rörligt vatten i marken
Saknas	(SA)
är Sällan förekommande	(SÄ)
Sannolikt under kortare perioder	(KO)
Sannolikt under längre perioder	(LÄ)
som Lidlägen	(LID)

Saknas (SA)

Hit räknas terrängar, som ligger på isolerade höjder, stora plana områden (plan mark = lutning mindre än 1:20 m), som icke kan tänkas mottaga något som helst vatten från sidorna. Även försumpade marker hör hit. Så snart krön eller brytpunkt faller inom ytan klassas den som "SA".

Sällan förekommande (SÄ)

Utgöres av terrängar på plan mark, tätt intill helt små höjder, där man vid regn möjligen kan tänka sig att vatten tillförs provytan. Allra översta delen av sluttningar räknas hit. OBS att hela ytan skall ligga i sluttningen!

Sannolikt under kortare perioder (KO)

Hit räknas terrängar, som ligger i sluttningar eller på plan mark nedanför smärre infiltrationsområden. Vid marklutning 1-3:20 m skall ytan ligga inom c:a 40-150 m från krön. Vid marklutning större än 3:20 m skall ytan ligga inom c:a 30-100 m från krön. Plan mark inom c:a 25 m från

en sådan sluttningens fotpunkt räknas också till "KO". (Marklutningen registreras av lagledare på provytekortet).

Sannolikt under längre perioder (LÄ)

Provytan kan ligga såväl i sluttning som på plan mark nedanför infiltrationsområden större än i föregående grupp, dock inom c:a 25 m från sluttningens fot.

Lidlägen (LID)

Hit räknas frisk-fuktig mark i mellersta eller nedre delen av en sluttning, minst 250 m från krön eller brytpunkt, och med en marklutning av mer än 2:20 m. Hit räknas även frisk-fuktig mark omedelbart nedanför sluttningar av mer än 300 m längd och med marklutning större än 2:20 m. Området får inte ligga mer än 50 m på plan mark från sluttningens fot.

OBS! Något eller mycket vattensjuk mark får ej föras till lidlägen!

b) Mycket vattensjuka marker

Terräng med rörligt vatten (drågartade marker) (DR)

Terräng med i huvudsak stillastående vatten (SV)

Vid bedömning av ovan angivna hydrologiska egenskaper måste man bedöma terrängen utanför provytan. Men det är inte denna terräng som registreras, utan man bedömer hur den inverkar på provytan ur hydrologisk synpunkt.

Jordartsfördelning

JORDART kol 23-24

Gäller enbart AREALYTOR

Hällmark	(HÄLL)	
Morän	(MOR)	
Vattensediment	(SED)	
Torv	(TORV)	(över 30 cm mäktig)

Jordarten klassificeras enligt ovan och stansas i kol 23. Om mer än en av ovanstående jordarter förekommer på ytan, registreras den dominerande jordarten under "DOM" i kol 23. Den arealmässigt näst största jordarten stansas under "ÄVEN" i kol 24 om den omfattar minst 1/10 av ytans areal. Förekommer endast en jordart lämnas kol 24 blank. (Se även sid MA 17)

Mekanisk sammansättning

M - S kol 25

Gäller enbart AREALYTOR

Bestämningen skall utföras på ren, ej humusblandad mineral-

jord, helst från C - horisonten.

Stenig, sten	(ST)
Grusig, grus	(GR)
Sandig, grovsand	(SA)
Sandig-moig, mellansand	(SM)
Sandig-moig, grovmo	(SM)
Sandig-moig, finmo	(SM)
Mjällig, mjäla	(MJ)
Lerig, lera	(LE)
Torv	(TO)

(Se även sid MA 20)

Terrängbeskrivning

TERRÄNG kol 30-32
Gäller FÖRRÅDSYTOR och
AREALYTOR

Markbeskrivningen kompletteras med en terrängbeskrivning som omfattar faktorerna ytstruktur (markytans jämnhet), lutningsgrad och längd.

Denna beskrivning skall omfatta provytan/delytan och dess närmaste omgivning. (20 m radie).

Ytstruktur

YT - ST kol 30

Markytans jämnhet, med avseende på för terrängtransport besvärande blockighet, hållighet och andra markhinder, beskrivs oberoende av lutningsförhållandena och anges i fem klasser:

Klass 1	Mycket jämn markyta	(1)
Klass 2	Mellanklass	(2)
Klass 3	Något ojämn markyta	(3)
Klass 4	Mellanklass	(4)
Klass 5	Mycket ojämn markyta	(5)

Bedömningen av ytstrukturklasserna sker okulärt efter bilder av "fasta ytor" och med ledning av nedanstående klassbeskrivningar;

Klass 1: Mycket jämn markyta där hinder i höjdklass (H) 20 (10-30) cm får förekomma i måttlig^{x)} omfattning. H 40 (30-50) och däröver får förekomma som enstaka^{x)} företeelser om H 20 är sparsamt^{x)} representerad.

Klass 2: Mellanklass där H 20 ensam får förekomma rikligt^{x)}. H 40 får förekomma sparsamt om H 20 är måttligt representerad. Svårigheten bestäms i huvudsak efter dessa höjdklasser. Hinder i högre höjdklasser får förekomma som e n s t a k a företeelser.

x) Se not under klass 5

Klass 3: Något ojämn markyta där H 20 får förekomma rikligt (oavsett förekomsten av övriga höjdklasser). H 40 får förekomma måttligt och H 60 (50-70) får förekomma sparsamt. Högre höjdklasser endast om enstaka företeelser.

Klass 4: Mellanklass där H 20 och H 40 får vara rikligt företrädda. H 60 får förekomma i måttlig omfattning om även H 20 och H 40 är endast måttligt representerade. Högre höjdklasser sparsamt.

Klass 5: Mycket ojämn markyta skall rymma all markyta, där ytstrukturen bedöms vara svårare än klass 4.

x) Enstaka, sparsamt osv har här följande innebörd:

	Förband	Hinder/ha
Enstaka (E)	>16,0 m	< 40
Sparsamt (S)	5,0-16,0 m	400- 40
Måttligt (M)	1,6- 5,0 m	4000-400
Rikligt (R)	< 1,6 m	> 4000

Hjälptabell över klassbeskrivningarna för ytstruktur
M = Måttligt, S = Sparsamt, R = Rikligt, E = Enstaka

Ytstruktur klass	Höjdklass			
	20	40	60	80+
1	M			
(H20) ^x	S	E	E	E
2	R	E	E	E
(H20-H40)	M	S	E	E
3	R	M	E	E
(H40-H60)	R	M	S	E
4	R	R	S	S
(H40-H80)	M	M	M	S
5	R	R	M	S
(H40-H80)

^xKarakteriserande höjdklass(er)

Av fig 1 och 2 framgår om en ojämnhet skall räknas som ett hinder eller ej.

Fig 1. Fördjupningar skall ha fasta kanter och vara väl avgränsade och ha ett djup (i förhållande till markplanet) av minst 20 cm. Fördjupningar med en genomsnittsdiameter som är större än sex gånger djupet medtas ej, om inte kanterna är mycket tvära.

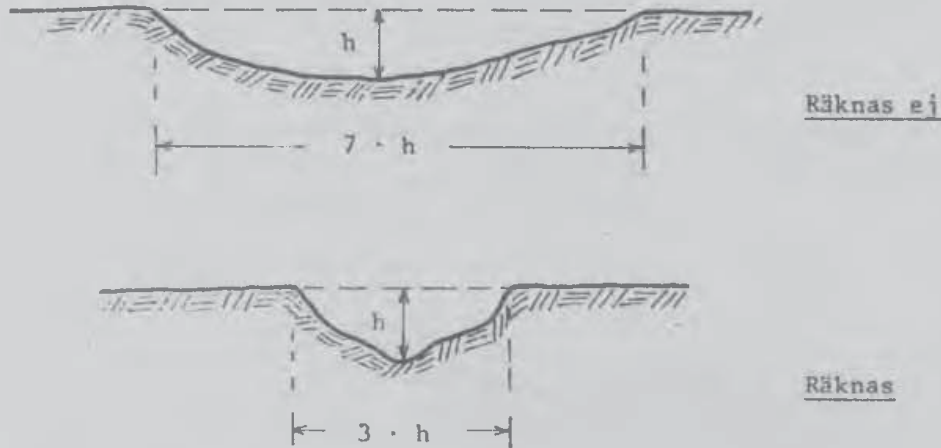
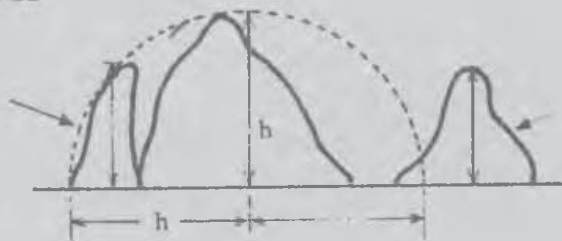

Fig 2. Stensamlingar

Regel 1: En sten vars centrum ligger närmare en annan större stens centrum än den senares höjd räknas ej.

Stensamlingar

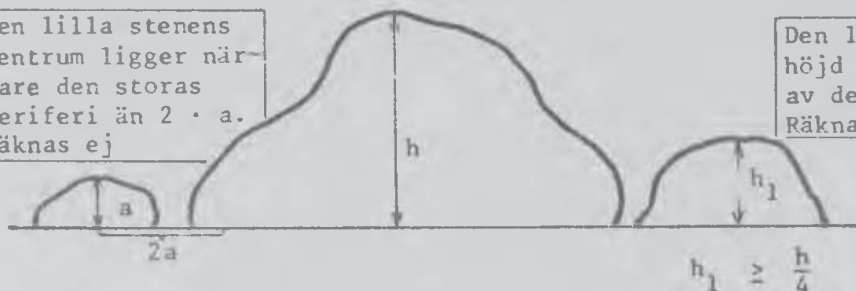
Denna sten ligger i "skuggan".
Räknas ej

Denna sten har sitt centrum (den tänkta tyngdpunkten) utanför den stora stenens "skugga".
Räknas

Regel 2: En sten vars centrum ligger närmare en annan större stens periferi än sin egen dubbla höjd - och den egna höjden samtidigt understiger 1/4 av den större stenens höjd - räknas ej.

Den lilla stenens centrum ligger närmare den storas periferi än $2 \cdot a$.
Räknas ej

Den lilla stenens höjd är mer än 1/4 av den storas.
Räknas

Lutningsförhållanden kol 31-32

Lutningsförhållandena beskrivs dels av lutningsgraden, dels av lutningens längd.

Lutningsgrad

GR kol 31

Registreringen skall avse den lutningsgrad som karakteriserar 20 m-ytan (eller resp del därav vid delad provyta) när det gäller terrängtransport (sammanföring) av virke. I fråga om skarpa, men ej långsträckta lutningar skall hänsyn tas till ev kringkörningsmöjligheter. - Om ytan är belägen i brytningen mellan olika lutningar, ange den lutning som upptar största delen av ytan.

Lutningsgraden mäts med lutningsmätare (graderad i grader och/eller procent) - för ett horisontellt mätavstånd av 25 m och anges i följande sex klasser:

"Plan" mark	$\leq 3^{\circ}$	$\leq 5\%$	(- 5)
Svag lutning	(3)- 6 ^o	(5)-10 %	(-10)
Mellanklass	(6)-11 ^o	(10)-20 %	(-20)
Måttlig lutning	(11)-18 ^o	(20)-33 %	(-33)
Mellanklass	(18)-27 ^o	(33)-50 %	(-50)
Stark lutning	>27 ^o	>50 %	(51+)

(Gradtalet ovan avser 360°-skalan.)

Lutningens längd

LD kol 32

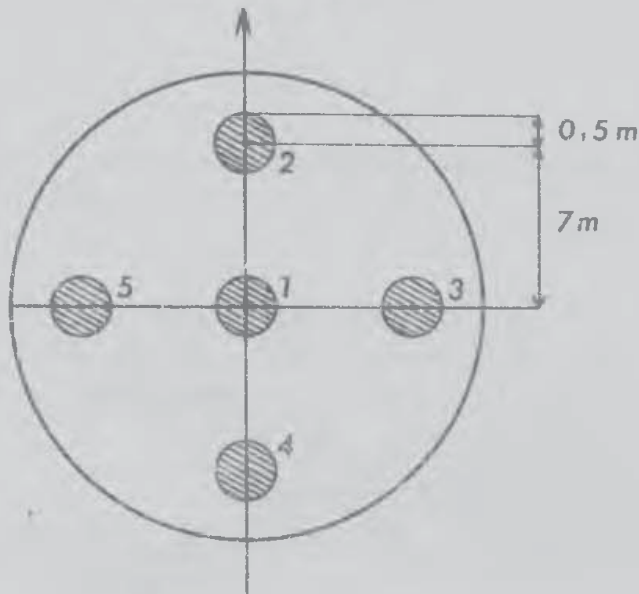
Bedömd längd för den angivna lutningsgraden anges i fem klasser:

≤ 50 m	(- 50)
(50)-100 m	(-100)
(100)-200 m	(-200)
(200)-400 m	(-400)
>400 m	(401+)

GROPKORT

Allmänt

Gropkort stansas endast på FÖRRÅDSYTOR. Observationsgroparna skall ovillkorligen grävas eller, om jordarten är håll, teoretiskt placeras inom de streckade cirkelytorna av provytan som framgår av nedanstående skiss.

Observationer från grop nr 1 stansas i kol	6 - 10
2	11 - 15
3	16 - 20
4	21 - 25
5	26 - 30

Groparna skall grävas ned till B- eller C- horisonterna, dock ej djupare än 50 cm.

Humuslagrets mäktighet och eventuellt blekjordsmäktighet skall mätas på den sida av gropen som är längst bort från centrumpålen. Grop nr 1 får ej påverka centrumpålens stabilitet.

Om provytan är delad i flera skogsmarksdelar skall ett GROPKORT stansas för varje delyta. OBS att groparnas placering inte ändras av en delning!

Om en delyta placeras så att ingen grop faller i denna delyta, stansas "EJ INV" i kol 31. Kol 6-30 är då blanka.

Kontrollera alltid med lagledare eller förman att Du stansar rätt trakt, sida, påslag och eventuell delyta. Var särskilt uppmärksam på delytornas gränser så att gropobservationerna kan föras in på rätt kort.

En jordmån karakteriseras av utseendet på dels den organiska delen (humustäcket, A:0 resp A:1) och dels på den påverkade delen av mineraljorden (anrikningshorisonten, B, och för podsoler även blekjorden, A:2).

Humuslagret kan bestå av:

- Mår = Enbart organiskt material mindre än 30 cm mäktigt.
- Mull = Blandning av organiskt material och mineraljord. Här även = matjord.
- Torv = Enbart organiskt material mäktigare än 30 cm.

Störd jordmån (STÖR)

Hit räknas marker som utsatts för sådan mänsklig aktivitet som inneburit en uppbrytning och blandning av mineraljorden. Även andra störningar av jordmånsbildningen räknas hit som t ex vägrenar, hyggesplogning, mäktiga kolbottnar m m. F d odlade marker räknas ej hit.

Brunjord (B)

Den organiska delen (som är blandad med mineraljord) består av mull. Konsistensen är grynig, men grynigheten kan ibland vara otydlig.

Humuslagrets mäktighet mätes till mitten av övergångszonen mellan mull och underliggande anrikningshorisont. Anrikningshorisonten är brunaktig, ibland grå - gråbrun.

En brunjord kan aldrig ha mår eller blekjord.

Brunjord/Podsol (övergångstyp) (BP)

Gränsen mot brunjord kan ses på svamphyfer som uppträder i (mullens) mårns översta delar och att ett "sockrat" skikt kan iakttagas mellan mullen och den underliggande anrikningshorisonten. Humuslagrets mäktighet mätes i dessa fall ned till det "sockrade" skiktet. Om det finns en utbildad blekjord anges jordmånen som podsol.

Sumpjordmån (S)

Den organiska delen består i allmänhet av torv (mer än 30 cm mäktig) men kan även bestå av mår (mindre än 30 cm mäktig). Mineraljorden har en relativt tydlig gräns mot humuslagret. Färgen är gråblå till grå, och är ofta marmorerad med rostfläckar eller enfärgad som t ex blålera. På torvmarker når man i allmänhet inte ned till mineraljorden, men jordmånen stansas som "S".

Klapper (KL)

Klapper är sten- eller blockfält uppbyggda av jämnrunna stenar eller block. Fälten är bildade av bränningar i en strandlinje, t ex högsta kustlinjen. Gles skog kan före-

komma på klapper. Finmaterial saknas mellan stenar eller block. Jordarten är sediment.

Block (BL)

Ojämnstora stenar eller block. Förekommer i rösen, block-sänkor eller rasbranter, ibland upp till 1 ha till ytan. Jordart morän.

Lithosol (Grund jordmån) (LI)

Hällmark som är täckt av ett tunt lager mineraljord. Mäktigheten kan variera men oftast är mineraljorden tunnare än 10 cm. Jorden består av bergartsfragment blandade med organiskt material, rent organiskt material kan också förekomma. Horisonter eller skikt kan sällan urskiljas.

Hällmark (HÄ)

Hällmark innebär berg i dagen, d v s en bergyta klädd med mossa eller lavar utan mineraljord eller humus.

Jordmån på grov jordart (GRV)

Om jordarten består av sten, grus eller ev grovsand kan jordmånsbilden vara omöjlig att urskilja. Detta anges med stansning under GRV.

Jordmån på tät jordart (TÄT)

Om jordarten består av lera, mjåla eller ev finmo kan sällan eller aldrig tydliga horisonter urskiljas. Stansning under TÄT.

Podsoler (0-29)

Den organiska delen består av mår (i sällsynta fall torv) och ligger oftast som en filt över mineraljorden. Oftast kan humustäcket skalas av i sjök.

I mineraljorden urskiljes en blekjordshorisont (urlakningshorisont) och en anrikningshorisont (A:2 resp B). Urlakningshorisonten följer direkt under humustäcket. Färgen är ljusst gråvit till mörkt svartgrå. Fläckvis kan horisonten vara mycket tunn eller osynlig.

Gränsen mellan A:2- och B-horisonterna är oftast tydlig men brukar ha en övergångszon. Blekjordens mäktighet mätes till mitten av övergångszonen.

Anrikningshorisonten ligger under blekjorden. Färgen kan vara brunsvart till ljusst smutsgul. Flera anrikningshorisonter kan ofta urskiljas. Dessa förändrar inte klassificeringen.

Blekjordens mäktighet stansas på följande sätt:

Mäktighet	Stansning
Osynlig	"0"
Svag - 1,0 cm	"1"
1,1 - 2,0 "	"2"
.	.
10,1 - 11,0 "	"1/" och "1"
.	.
25,1 - 26,0 "	"2/" och "6"
28,1 - "	"2/" och "9"

Mekaniska sammansättning

M - S

Bestämningen skall utföras på ren mineraljord, helst från C - horisonten.

Sediment:

Klapper och sten 20 mm	(ST)	Okulärt
Grus 20-2 mm	(GR)	Okulärt
Grovsand 2-0,6 mm	(SA)	Korngruppskala
Mellansand 0,6-0,2 mm	(SM)	Korngruppskala
Grovmo 0,2-0,06 mm	(SM)	Korngruppskala
Finmo 0,06-0,02 mm	(SM)	Sträv mjölning 4 ^x
Mjåla 0,02-0,002 mm	(MJ)	Mjuk mjölning 4-3
Lera 0,002 mm	(LE)	Svag mjölning 3

Moräner:

Blockmark och stenig	(ST)	
Grusig	(GR)	
Sandig	(SA)	Kan ej formas el rullas
Sandig-moig	(SM)	Kan formas ej rullas
Sandig-moig	(SM)	Rullprov 6 - 4 mm
Sandig-moig	(SM)	Rullprov 4 - 3 mm
Mjålig	(MJ)	Rullprov 3 mm sällsynt
Lerig	(LE)	Rullprov 2 mm

Hällmark = "ST"; Torvmark = "TO".

Om mineraljordens övre 10 cm är tydligt grövre eller finare än underliggande lager markeras detta genom stansning under "GRV" resp "FIN".

x) Gräns för rullprov

B I L A G O R

DEFINITION AV ÄGOSLAG

A. Inägor

Till inägor förs nedan beskrivna ägoslag:

1. Åker

All uppbruten mark, som är eller beräknas bli använd för odling av säd, rotfrukter, foderväxter, trädgårdsväxter m m.

2. Tomt

Mark, som används till byggnadsplats, gårdsplan, ladugårdsplan o d. Vidare park, anlagd eller naturlig, som ej är hänförlig till skogsmark.

3. Äng, kultiverad eller naturlig

Mark, utnyttjad och lämplig för foderproduktion. Gränsfall finns mellan naturlig äng och skogsmark. I sådana fall bör för bedömandet, huruvida marken är att hänföra till äng även tjäna läget och befintliga hägnader. Det bör dock uppmärksammas, att av bekvämlighetsskäl t ex en åker, vilken tillfälligtvis brukas som bete, kan inhägnas tillsammans med en äng eller att en inhägnad kan snedda över utmark, utan att därför hela det inhägnade området är att anse som äng. Enstaka träd eller trädgrupper ändrar ej ett områdes karaktär av äng.

Slätterängar, belägna avsides från bebyggelse, hänförs till myr.

4. Inägobackar (gårdesbackar)

Uppsamlingsgrupp för marker inom eller intill ägoslag, beskrivna under 1 - 3, vilka på grund av belägenhet, olämplig beskaffenhet, ringa ytvidd eller dylikt i regel ej kan användas för produktivt ändamål.

Hit hänförs oberoende av befintliga hägnader även skogsmarksbälten, vilka med hänsyn till närliggande åker ej lämpligen kan utnyttjas för skogsproduktion.

Skillnad görs ej på mark, som med hänsyn till jordmånens beskaffenhet är produktiv, och dylik av impedimentartad karaktär.

5. Diverse inägor

Uppsamlingsgrupp för diverse markslag, som ej utnyttjas för jordbruksändamål och ej särskilt kan specificeras exv skogbeväxt tomt, samhälle ("tätbebyggt område"), industriområde, flygfält samt militärt område ej hänförligt till skogsmark såsom vissa delar av övningsområdena och skjutfältens målområden. Vissa skjutfält förs dock i sin helhet till ägoslag NRS, se punkt D.

B. Skogsmark

Mark, som är lämplig för skogsproduktion och ej väsentligen utnyttjas för annat ändamål.

Till skogsmark hänförs förutom den egentliga skogsmarken även sådan betad mark och hagmark, som bör utnyttjas för skogsproduktion, likaså förut som åker och äng brukad mark, som på grund av nuvarande eller förestående brukningsförhållanden ej längre bör redovisas som sådan. Till skogsmark förs även ljunghärad och annan mark (fäladsmark) som av ålder ligger skoglös, såvida den kan anses lämpa sig för skogsproduktion.

C. Övrig mark

Mark, som i nuvarande skick ej används eller uppenbarligen beräknas ej bli använd för direkt jordbruks- eller skogsproduktion.

Övrig mark uppdelas i:

1. Fjäll

Områden ovan barrskogsgränsen - mestadels kala, men i nedan angivna fall även trädbevuxna.

Subalpin björk går upp mot kalfjället: Områden med enbart subalpin björk hänförs till fjäll. Även insprängda enstaka barrträd eller stubbar efter barrträd får förekomma. - Stubbar får ej utvisa att barrträd, om ej beståndsbildande, dock tidigare förekommit i större omfattning.

Barrträd går upp mot kalfjället: Endast enstaka halvt krypande buskar av gran eller tall får förekomma. Ang stubbar se ovan.

2. Berg

I regel kala marker, som saknar lösa jordlager av för skogens trivsel tillräckligt djup. Mellan bergspartier belägna, för skogsproduktion lämpliga områden, redovisas som skogsmark.

Ölands alvar redovisas som berg.

3. Fjällbarrskog

Fjällbarrskogen bildar i regel en övergångszon mellan fjäll och skogsmark. Inom områden, där björk går upp mot kalfjället, kännetecknas fjällbarrskogen av att barrträden inte ensamma är eller har varit beståndsbildande; relativt tätta grupper av barrskog kan dock förekomma. Björken är av subalpin typ. Örtrika typer med björk av mera ordinär stamform, men med gran av fjällskogstyp, hänförs till fjällbarrskog. I områden, där barrträd utan björk går upp mot kalfjället, kännetecknas fjällbarrskogen av att barrträden har upphört att vara beståndsbildande i den omfattningen, att de kan producera idealt 1 m³ per hektar och år.

Markbeskaffenheten inom fjällbarrskogen är ofta god och kan stundom vara mycket god med en yppig markflora. Skogsbestånden är dock lokalklimatiskt starkt påverkade, särskilt genom vindexposition, så att mera slutna bestånd sällan bildas.

Samma typ, som utbildas i övergångszonen emot fjäll, kan stundom uppträda exv i botten på dalgångar och i terrängsvackor, medan högre upp belägna partier utgörs av skogsmark.

4. Myr

Med myrar förstås torvbildande, till våta platser bundna växtsamhällen, vilka i naturligt tillstånd är trädlösa eller endast glest trädbevuxna. Ur skoglig produktions-synpunkt tillhör myrsamhällenas växtplatser i odikat skick impedimenten (idealproduktionen mindre än 1 m^3 per hektar och år).

5. Vägar, järnvägar

Vägar och järnvägar inom eller i gräns mot inägoområden förs till inägor.

6. Diverse mark

Uppsamlingsgrupp för nedan angivna marker som icke direkt används för jordbruks- eller skogsproduktion: Gator för elektriska ledningar, upplagsplatser, torv- och dytag, grustag, gruvöppningar, flygsandsfält, klapperstensfält och gallstränder.

Elektriska ledningar, diken och dylikt redovisas ej särskilt, om bredden ej överstiger 5 m, utan förs då till kring- eller närliggande ägoslag.

Diverse mark inom eller i gräns mot inägoområden förs till inägor.

D. Nationalparker, reservat, skjutfält m m (NRS)

Uppsamlingsgrupp för nedanstående områdens landareal:

Nationalparker

Fridlysta områden (naturminnen och naturparker)

Domänreservat

ESRO skjutfält (endast raketbasen)

Robotskjutfältet

Bofors skjutfält

Utö "

Vissa andra skjutfälts målområden

Storstockholm (varmed avses kommunblocken Danderyd, Järfälla, Lidingö, Nacka, Täby, Sollentuna, Solna/Sundbyberg, Stockholm och Vaxholm)

E. Sötvatten

Här redovisas även avloppskanaler vars bredd är 5 m eller mera, medan kanaler vars bredd är mindre än 5 m hänförs till kring- och närliggande ägoslag.

De fyra stora sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmaren ingår ej i sötvatten (se punkt F).

Observera att vattendrag på havsöar ingår i sötvattenarealen.

F. Område utanför län/länsdel

Områden som enligt Årsbok för Sveriges kommuner ej har medräknats i resp län/länsdel. Hit hör områden utanför riket, regionen, länet eller länsdelen, områden på saltvatten samt de fyra stora sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren och Hjälmaren. Vid avgränsningen används arbetskartan i förening med översiktskartan.

DEFINITION AV ÄGARGRUPPER

Vid redovisning av ägargrupp skall följande indelningsgrund tillämpas:

1. Kronan
2. Ecklesiastika ägare
3. Övriga allmänna ägare
4. Aktiebolag
5. Privata ägare

1. Kronan

Kronoparker, statens utarrenderade jordbruksdomäners skogar, kronoholmar, kronolägenheter, kronoöverloppsmarker och oavmätta kronomarker eller med andra ord staten tillhöriga skogar, som står under domänverkets förvaltning och vars avkastning tillförs domänverkets fond.

2. Ecklesiastika ägare

Kyrkofondens, biskopslöneregleringsfondens och övriga ecklesiastika skogar.

3. Övriga allmänna ägare

Renbetesfjällens skogar, härads- och sockenallmänningar, allmänna inrättningars och stiftelsers skogar, skogar tillhörande lantbruksnämnder, skogar hörande till skogssällskapet, städers skogar, kommuners skogar, kronohemman med upplåten åborätt m fl. Staten tillhöriga skogar, som förvaltas av annan myndighet än domänverket, såsom statens vattenfallsverk, fortifikationsförvaltningen m fl.

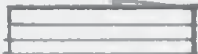

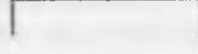
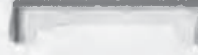
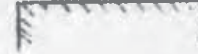
4. Aktiebolag

Skogar tillhöriga aktiebolag (alltså bolag ställt på aktier och ej enkla bolag).

5. Privata ägare

Privatskogarna omfattar godsens och herresätenas skogar, bondehemmanens skogar, skogar tillhöriga bolag, som ej har karaktär av aktiebolag, samt s k kronohemman och krononyggen i Norrbottens och Västerbottens län.

Kartbeteckning för gräns mellan olika ägargrupper m m

Kronan		 Kronopark o.l.
		 Kronoöverloppsmark
Ecklesiastika ägare		
Övriga allmänna ägare		 Renbetesfjällen
		 Annan "övrig allm" mark
Aktiebolag		
Privata ägare		
		Nationalpark (ägare "obestämd")
		Målområde inom skjut- fält (ägoslag NRS, ägare "obestämd")

DEFINITION AV HUGGNINGSKLASSER

Allmänt

Huggningsklassen skall karakterisera ett bestånd med avseende på utvecklingsgrad vid inventeringstillfället.

Huggningsklass A Kalmark och mark under föryngring

Skogsmark som är icke skogbevuxen eller bevuxen med bestånd av slutenhet under 0,3 eller med plantbestånd yngre än 3 år (exv sådder eller under inventeringssäsongen utförda planteringar med 2-åriga plantor). Huggningsklassen redovisas i tre underavdelningar:

- A1. Egentlig kalmark (slutenhetsgrad 0,0)
Plantbestånd med $slh < 0,3$
- A2. Plantbestånd med $slh > 0,3$ men < 3 år
Trädbestånd med $slh < 0,3$ jämte plantbestånd enligt ovan.
- A3. Trädbestånd med $slh < 0,3$
Trädbestånd enligt ovan jämte plantbestånd med $slh < 0,3$

Huggningsklass B Plant- och ungskog

Plant- och ungskogen redovisas i tre klasser med ledning av bedömd medelhöjd:

- B1. Plantskog med medelhöjd under 1,3 meter
- B2. Plantskog med medelhöjd mellan 1,3 och 3 meter
- B3. Ungskog med medelhöjd över 3 meter.

Med medelhöjd avses medelhöjden efter en tänkt röjning.

Närmast kommande huggning får som regel karaktär av röjning, ibland kombinerad med avverkning av fröträd och överståndare.

Gränsen mellan huggningsklass B3 och C bestäms av att i B3 beståndets härskande och medhärskande träd till övervägande del (räknat på antalet) är klenare än 10 cm i brösthöjd och i C grövre än 10 cm.

Huggningsklass C Yngre gallringsskog

Med yngre gallringsskog avses bestånd vari härskande och medhärskande träd till övervägande del ligger i intervallet 10-20 cm i brösthöjd ("massavedsträd"). Om de härskande och medhärskande träden till övervägande del är grövre än 20 cm, skall beståndet föras till D1 - äldre gallringsskog.

Gränsdragningen mellan yngre och äldre gallringsskog är sålunda primärt bunden till dimensionsförhållandena. Dock

skall skog klassas som D1 vid nedan angivna åldersgränser även om dimensionskriteriet inte är uppfyllt:

Region	Bonitet						
	I	II	III	IV	V	VI	VII+
I	-	80	80	90	90	100	100
II-III	60	70	70	80	80	90	90
IV	50	60	60	70	70	80	80
V	40	50	50	60	60	70	70

Skog som enligt ovan klassas som yngre gallringsskog (C-skog) redovisas i två underavdelningar:

- C1. Huggning har ej utförts tidigare eller har huvudsakligen bestått av röjning. Närmast kommande åtgärd bedöms bli gallring (första-gallring)
- C2. Gallring har tidigare utförts. ~~Närmast kommande åtgärd bedöms bli gallring (mellanliggande gallring)~~

Huggningsklass D Äldre gallringsskog och slutavverknings-skog

Med slutavverkning förstås ett huggningsingrepp som bringar ned slutenheten under 0,3. Avgörande för om äldre skog är gallringsskog (D1) eller slutavverkningsskog (D2, D3 eller D4) är vilken kommande åtgärd som bedöms vara mest lönsam. Om summan av rotvärdet vid en eventuellt utförd gallring och kapitalvärdet av det kvarlämnade beståndet bedöms vara högre än kapitalvärdet av hela beståndet om gallring inte utförs, är gallring i princip mest lönsam varför beståndet skall klassas som D1.

I båda fallen är det uppenbarligen svårt att bedöma den värdetillväxt som kan förväntas under beståndets kvarvarande växttid. Det är därför nödvändigt att bedömningsmässigt beakta sådana faktorer som slutenhet, dimensionssammansättning, trädslag, kvalitet och växtlighet.

I fråga om välslutna barrblandskogar och blandade barr- och lövskogar skall följande normala slutavverkningsåldrar utgöra riktpunkt för bedömningen:

Region	Bonitet						
	I	II	III	IV	V	VI	VII+
I	-	-	100	105	120	130	145
II	-	-	85	90	105	120	130
III	70	80	85	90	100	110	120
IV	65	70	75	80	90	95	105
V	65	70	70	75	85	90	100

För skogar med övervägande tall eller växtliga ädla lövträd skall riktvärdena normalt höjas med cirka 10 år, för skogar med övervägande gran, björk eller asp skall rikt-

värdena normalt sänkas med cirka 10 år. Undantag från denna regel finns dock. Planterad tall på granmark i de sydvästra kustlänen bör exempelvis snarare avvecklas tidigare än vad riktvärdena anger. Allmänt sett motiverar låg slutenhet, dålig kvalitet, oväxtlighet eller "fel trädslag" lägre slutålder, medan särskilt god kvalitet (specialsortiment) motiverar högre slutålder. Lägre slutålder kan även motiveras av att grova dimensioner uppnåtts tidigare än normalt. På motsvarande sätt kan högre slutålder motiveras av att dimensionsutvecklingen är försenad p g a eftersatt gallring.

Med ledning av vad som ovan anförts hänförs D-skog till endera av följande kategorier:

D1. Äldre gallringsskog

Äldre skog som bör gallras åtminstone en gång till (sista-gallring).

D2. Slutavverkningsmogen skog, som kan gallras ytterligare en gång

Slutavverkningsmogen skog av så god slutenhet, växtlighet eller reaktionsförmåga att den utan större nackdel kan gallras ytterligare en gång.

D3. Slutavverkningssskog

- a) Skog som vid inventeringstillfället är slutavverkningsmogen och som inte kan föras till D2 eller D4. Hänförs till a- eller b-period vad avser föreslagen tidpunkt för huggningens utförande (huggningsförslag, se AR 14).
- b) Äldre skog som inte bör gallras någon mer gång men som vid inventeringstillfället ännu ej är slutavverkningsmogen. Hänförs till c-period vad avser huggningsförslaget.

D4. Slutavverkningsmogen skog som ej bör slutavverkas

Slutavverkningsmogen skog som på grund av extrem klimatisk belägenhet nära fjällgränsen inte bör slutavverkas av rent biologiska skäl förs till D4.

D4 är sålunda reserverad för sådana speciella bestånd, där man befarar att en slutavverkning av befintlig skog medför risk att fjällgränsen flyttas ned.

Om ny skog sannolikt kan erhållas genom fullständiga kulturåtgärder skall skogen föras till D3 även om kulturåtgärden i och för sig bedöms vara olönsam.

Huggningsklass E "Tras- och skräpskog"

Skog som inte kan föras till huggningsklass D3 men som utnyttjar markens produktionsförmåga så dåligt att den bör slutavverkas.

Följande typer kan förekomma, vissa dock ganska sällan:

Restbestånd efter olämplig dimensionshuggning. Slutenheten starkt nedsatt, dock ej under 0,3. Beståndet består prak-

tiskt taget enbart av träd under 15 cm i brösthöjd.

Trasbestånd efter olämplig huggning, stormfällning, insektshärjning o d. Slutenheten starkt nedsatt, dock ej under 0,3. Beståndet innehåller såväl klenare som grövre träd.

Skog av olämpligt trädslag, (exv asp på svag bonitet) eller av uppenbart olämplig proveniens.

Skog av hagmarkskaraktär som är av så dålig beskaffenhet att det bedöms vara mera lönsamt att slutavverka den än att fortsätta produktionen.

tiskt taget enbart av träd under 15 cm i brösthöjd.

Trasbestånd efter olämplig huggning, stormfällning, insektshärjning o d. Slutenheten starkt nedsatt, dock ej under 0,3. Beståndet innehåller såväl klenare som grövre träd.

Skog av olämpligt trädslag, (exv asp på svag bonitet) eller av uppenbart olämplig proveniens.

Skog av hagmarkskaraktär som är av så dålig beskaffenhet att det bedöms vara mera lönsamt att slutavverka den än att fortsätta produktionen.

ANVISNINGAR FÖR BONITETSKLASSIFICERING

Bonitetsbedömningen avser att gruppera skogsmarken i klasser med likartad produktionsförmåga.

Boniteringskurvorna för norra Sverige används inom region 1, 2 och 3 (inom Kopparbergs- och Värmlands län dock endast för landskommunerna Idre, Särna, Transtrand, Lima, Älvdalen, Våmhus, Orsa, Finnskoga-Dalby, Norra Ny, Vitsand och Östmark).

Kurvorna för södra och mellersta Sverige används inom region 3 för Kopparbergs- och Värmlands län utom ovanstående kommuner samt inom region 4 och 5.

De angivna höjdserierna enligt Jonsons boniteringsschema är att betrakta som stöd för boniteringen endast i de fall, då det gäller mera regelmässigt uppdragna och med låggallring eller genomgallring skötta skogar, likåldriga bestånd samt mark av enhetlig bonitet. Har avverkning skett genom dimensionshuggning eller timmerblädning, kan den kvarstående skogens medelhöjd vara för liten för att karakterisera boniteten. En fröträdsställning består däremot i regel av beståndets härskande stammar, varigenom fröträden visar större medelhöjd än det slutna beståndet.

Boniteringen skall i princip ske efter det med hänsyn till marken lämpligaste trädslaget. För lövskogsbevuxen mark skall boniteringen alltså i regel ske efter gran eller tall.

Mark bevuxen med gran eller tall boniteras efter befintligt trädslag, såvida inte det andra trädslaget anses vara avgjort lämpligare på ifrågavarande mark.

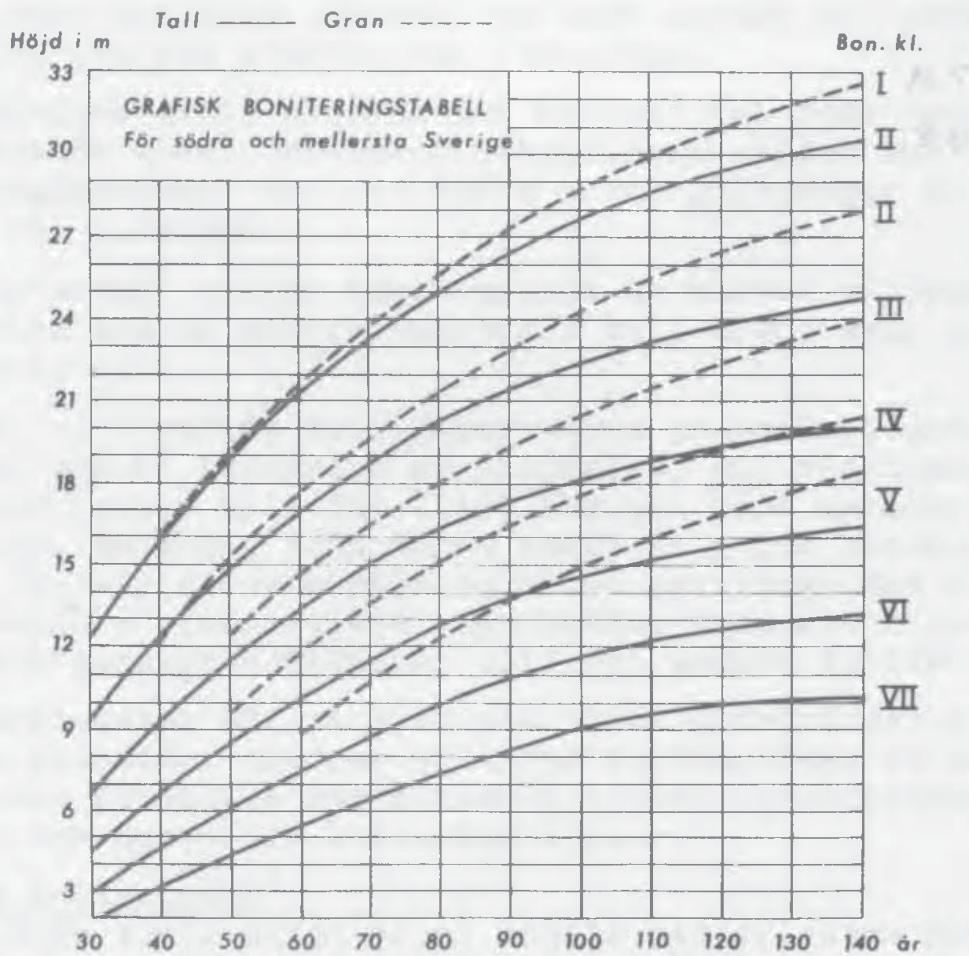
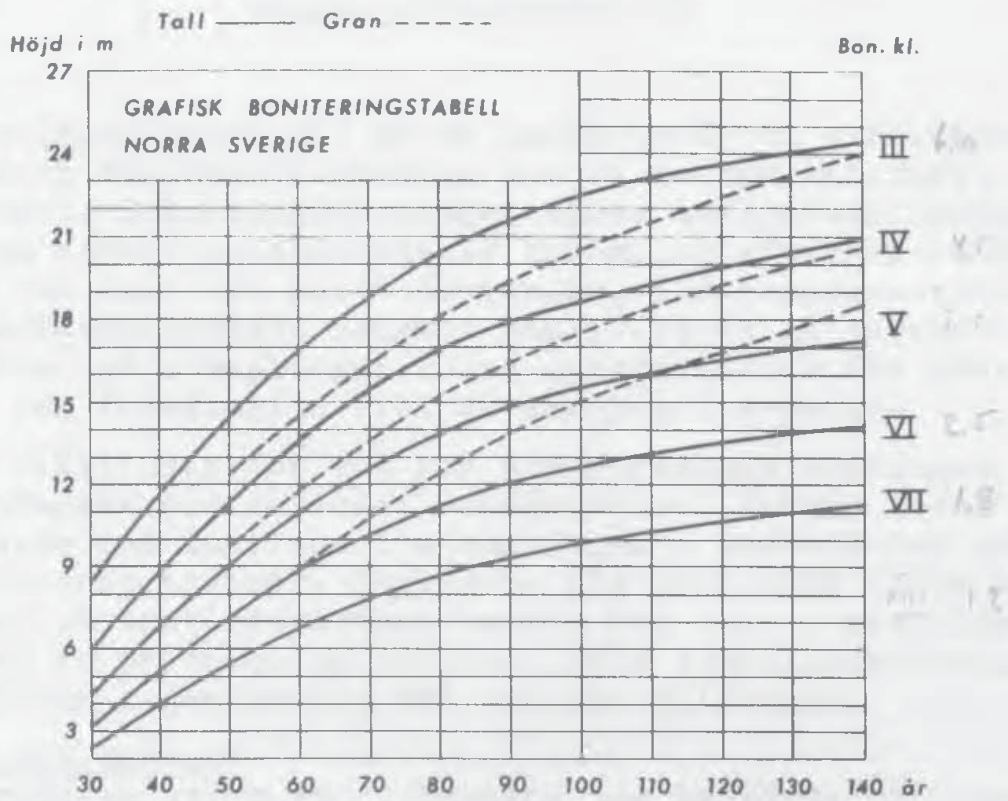
Vid bonitering efter annat trädslag än det befintliga bör viss försiktighet iakttagas, så att boniteten inte över-skattas.

För kalmarker och ungskogar samt då boniteringen görs efter annat trädslag än det befintliga bedöms boniteten med stöd av förhållanden på närliggande marker samt genom observation av stubbar, markfloran m m.

Förekommer block, försumpningsfläckar, berg i dagen eller andra impediment i så ringa utsträckning, att de ej blivit särskilt redovisade, skall skälig hänsyn tas till därigenom förorsakad produktionsminskning, varvid boniteten i motsvarande grad sänks.

På lågproduktiva marker i inre Norrland, i synnerhet höjdlägesskogar samt vissa hedartade marker med svagt minerologiskt underlag, t ex övre Dalarnas och Härjedalens porfyr- och sandstensområde, skall beståndens vanligtvis ringa förmåga att sluta sig inverka sänkande på boniteten.

Som stöd vid dylika jämkningar observeras, att en sämre bonitetsklass vid bästa utnyttjande av marken beräknas ge ca 25 % lägre virkesskörd än närmast bättre klass.

Hjd. i m för bon I

Ek	15.5	19.0	22.0	24.0	25.0
Bok	16.0	21.0	25.0	26.0	

STÄMPLINGSINSTRUKTION

Allmänt

Provstämplingen avser att ge en uppfattning om virkesuttagets storlek och sammansättning vid en bedömd rationell skogsskötsel. Stämplingsförslaget måste emellertid betraktas som en ganska schablonmässig bedömning eftersom hänsyn inte kan tas till exv beståndsstorlek, ålderssammansättning eller ägarförhållanden. Däremot skall kravet på en viss minimitäthet på stämplingen kunna upprätthållas för sådana provytor som föreslagits till avverkning i a-period.

Allmänna riktlinjer för vad som vid riksskogstaxeringen skall betraktas som rationell skogsskötsel lämnas nedan och kompletteras med muntliga instruktioner i samband med exkursioner och inspektioner. Lagledare bör dock söka följa den utveckling på beståndsvårdens område som sker i praktiken, så att han är medveten om hur hans egna stämplingsförslag är beskaffade i jämförelse med vad som tillämpas.

Tekniska anvisningar

Provstämplingen avser att i bestånd som hänförts till huggningsperiod a utmärka den avverkning på provytan som förrettningsmannen, med hänsyn jämväl till kringliggande bestånd, finner önskvärd. Därvid tas dock endast det område i betraktande som kan överblickas från ytan.

Provstämplingen skall utmärka den avverkning, vars omedelbara utförande anses önskvärd. Stämplingen utförs med tanke på ett skogsbrukssätt med ett färre antal gallringar än som tidigare har tillämpats.

Kortare intervall mellan huggningarna är härvid tillämpligt i yngre skog och på bättre boniteter än i äldre skog och på sämre boniteter.

En yta får ej föreslås till a-period om provstämplingen, kombinerad med en bedömning av beståndet, ger vid handen att uttaget per hektar blir för litet för att vara ekonomiskt försvarligt. Undantag från denna regel är yngre bestånd där en i och för sig olönsam röjning eller gallring, med hänsyn till beståndets vidareutveckling, bedöms vara att föredra framför att uppskjuta åtgärden till ett senare tillfälle.

Den omständigheten att på viss yta vissa dimensioner ej anses lämna rotnetto, hindrar ej deras utstämpling. Av sådana förhållanden påkallade korrektioner tillhör avverkningsberäkningen och speciella kostnadsanalyser.

Speciella anvisningar

En uttömmande instruktion är ej möjlig att ge, utan det förutsätts att varje yta behandlas med avsikt att göra det bästa av den föreliggande skogliga situationen. Allmänt sett

skall dock stämplingen ta hänsyn såväl till önskemålet att få ett ekonomiskt utbyte av virkesuttaget som att skapa ett högt kapitalvärde i det kvarvarande beståndet. Drivnings- tekniska önskemål om jämnare och större beståndsenheter skall därför även beaktas.

Vid provstämplingens utförande bör följande riktlinjer beaktas.

Huggningsklass A. - Huggning i huggningsklass A skall normalt ej vara erforderlig vid tidigare rationell beståndsbehandling. Möjligtvis kan hyggesrensning eller annan kompletterande huggning ifrågakomma.

Huggningsklass B. - Stämplingen i B1 avser endast avverkning av sådana fröträd eller överståndare som av hänsyn till det unga beståndet ej bör kvarhållas till ett senare tillfälle.

Stämplingen i B2 och B3 avser i främsta rummet att nedbringa stamantalet till det minsta möjliga som kan erfordras för att upprätthålla den framtida volymproduktionen. Stor vikt skall därvid läggas på stamfördelning och trädslagsval samt kvalitet. Stamantalet per hektar bör efter huggning ej överstiga 2000 (2,2 m förband) och kan ofta gå ned till 1500 (2,6 m förband) eller lägre.

Huggningsklass C. - Stämplingen i C avser gallring. Som regel bör gallringen beröra alla trädklasser, men får låg-gallringskaraktär i sådana bestånd som genom tidigare försummelser innehåller för många småstammar. Stor vikt läggs vid stamfördelning och trädslagsval samt kvalitet. Under i övrigt lika omständigheter kvarlämnas bättre, snabbt växande träd med stora kronor och uttas sämre, svagt växande träd med små kronor.

Det bör uppmärksammas att den tidigare angivna huggningsintervallen gör det nödvändigt att gallra hårdare än som tidigare varit brukligt. För svaga gallringsuttag i relation till tillämpade gallringsintervall leder till ett tillstånd som kännetecknas av för högt upphissade kronor.

Huggningsklass D. - Genom angivande av huggningsklass D1, D2, D3 eller D4 har förrättningsmannen tagit ställning till om provstämplingen skall avse gallring eller slutavverkning.

Stämplingen i D1 avser gallring. Huvudprinciperna vid stämplingen skall vara desamma som angivits för huggningsklass C. Eftersom slutavverkning är en billigare avverkningsform än gallring skall en provyta hänföras till D1 och ej till D3 endast om ett gallringsingrepp både kan ge ett tidigare ekonomiskt utbyte och höja tillväxten hos den kvarlämnade delen av beståndet. Om beståndet inte kan reagera positivt för en gallring kommer en utförd gallring i stort sett endast att innebära att slutavverkningen utförs

i två omgångar, vilket fördyrar avverkning och minskar nettoavkastningen.

Stämplingen i D2 avser alltid gallring. Möjligheten till gallring förutsätter dock att beståndet är relativt välslutet samt att det har en någorlunda god tillväxt eller kan väntas öka sin tillväxt efter en gallring. - Huvudprincipen vid gallring skall vara densamma som vid huggningsklass C och D1. Gallringsstyrkan avpassas efter beståndets växtlighet, varvid träd som slutat växa i största möjliga utsträckning avlägsnas om detta kan ske utan att beståndet trasas sönder eller att föryngring infinner sig för tidigt.

I huggningsklass D3 sker ingen provstämpling.

Stämplingen i D4 bör syfta till att beståndet successivt föryngras, samtidigt som kravet beaktas att marken ständigt är bevuxen med ett skogsbestånd. De mest utvecklingsbara träden bör under alla förhållanden kvarlämnas som vindskydd.

Huggningsklass E. - Ingen provstämpling.

BARRSÅGTIMMER

Maximalt tillåtna felförekomster hos sågat virke till ledning vid bedömning av centrumutbytets kvalitet.

Fel	Osorterat (o/s)	Kvinta (V)
Råkvist (frisk kvist)	<p>Antal och storlek¹⁾ inom varje 15 dm:s längd (ej i grupper):</p> <p style="text-align: center;"><i>Flatsida</i></p> <p>75-100 mm plank (ur 28 cm timmer o grövre): 2 st 50 mm och 4-2 st 25-40 mm beroende på virkestyckets tjocklek och bredd; 63-75 mm battens (ur 21-27 cm timmer): 2 st 40-45 mm och 3-2 st 20-30 mm; 50 mm battens samt bräder (ur 11-20 cm timmer): 2 st 25-40 mm och 3-2 st 15-20 mm.</p> <p style="text-align: center;"><i>Sammalagt på båda kanterna</i></p> <p>Högst det lägre av för flatsida angivet antal och högst hälften av storleken</p> <p style="text-align: center;">Dessutom normalt antal mindre kvist och pärllkvist</p>	<p>Antal och storlek¹⁾ inom varje 15 dm:s längd (även i grupper av ej alltför besvärande art):</p> <p>Samma antal som för o/s men i regel 15-20 mm större diameter beroende på virkestyckets dimensioner</p> <p>Högst det lägre av för flatsida angivet antal. På tjocklekar upp till 50 mm får de största kvistarna täcka hela kanten. På 63 mm och tjockare skall de vara minst 15 mm mindre än virkestyckets tjocklek</p>
Torrkvist	I något mindre antal än råkvist och med 70—50 % av för dylik tillåten största storlek	
Barkdragande kvist	I ringa antal; i storlek högst 50 % av vad som tillåtes för råkvist	I storlek högst 70 % av vad som tillåtes för råkvist
Rötkvist	Enstaka liten kvist om virkestycket är av mycket god kvalitet i övrigt	Såväl i antal som storlek högst 70 % av vad som tillåtes för råkvist, dock maximalt 40 mm.
Röta	Ingen	Faströta i strimmor; ej genomgående eller i ändarna
Tjurved (tät)	Ingen	Tillåtes
Vattved	Ingen	Ej sprucken
Stockblånad	Ingen	Strimmor eller fläckar

Fel	Osorterat (o/s)	Kvinta (V)
Märgspricka	Ingen	Ej alltför öppen i virkesstyckets ändyta
Vankant	Virkesstycke skall i regel vara skarpkantigt. Vankant tillåtes dock — på en mindre del av stycketalet — på en kant intill 30 % av tjockleken och 30 % av längden	
Insektskador i veden	Inga	Inga

1) Storleken av oval kvist hänför sig till medelvärdet av kvistens minsta och största diameter i snittytan.

Anm. Om flera fel förekommer samtidigt, skall skälig jämkning ske av den tillåtna förekomsten. Således skall t. ex. antalet tillåtna råkvistar minskas i samma mån som det finns kvistar av annan typ i ett virkesstycke. I o/s kvalitet får endast ett maximalt fel förekomma i samma stycke.

Centrumutbyten (mittpostning) i sågtimmer.

Toppdiameter i cm	Antal och dimensioner i mm	Toppdiameter i cm	Antal och dimensioner i mm
11	2 st 32x75	26	2 st 75x200
12	„ 32x90	27	„ 75x200
13	„ 32x100	28	„ 75x225
14	„ 38x100	29	„ 75x225
15	„ 50x100	30	„ 75x225
16	„ 50x115	32	„ 75x250
17	„ 50x125	34	„ 100x250
18	„ 50x140	36	„ 100x275
19	„ 50x150	38	4 st 75x175
20	„ 50x150	40	„ 75x225
21	„ 63x150	42	„ 75x225
22	„ 63x160	44	„ 75x275
23	„ 63x175		
24	„ 75x175		
25	„ 63x200		

Kvalitetsfordringar: LÖVSÅGTIMMER

Fel	Klass A	Klass B	Klass C
Krök i en led	Båghöjden får vara högst 5 % av stocklängden	Båghöjden får vara högst 10 % av stocklängden	Båghöjden får vara högst 10 % av stocklängden. Är avvikelserna större, göres skäligt avdrag
Fast och lös röta samt rödkärna	Ingen	Ej genomgående, intill 3 cm medeldiameter	Intill 5 cm medeldiameter. Är felet större, göres skäligt avdrag.
Solsprickor och andra sprickor	Solsprickor	Solsprickor	Solsprickor. För andra sprickor göres skäligt avdrag
Råkvist	Kvistar med en diameter varierande mellan 3 och 5 cm, beroende på stockens grovlek tillåtes till ett antal motsvarande en på varje meter av stockens längd	Kvistar med en diameter varierande mellan 5 och 8 cm, beroende på stockens grovlek tillåtes till ett antal motsvarande en på varje meter av stockens längd eller högst två, om kvistarna är mindre	Kvistar med en diameter av högst 10 cm tillåtes till ett antal motsvarande en på varje meter av stockens längd eller högst två om kvistarna är mindre. Är kvistarna flera eller större göres skäligt avdrag.
Torrkvist	Ingen	Kvistar med en diameter av högst 2,5 cm tillåtes till ett antal motsvarande en på varje meter av stockens längd	Kvistar med en diameter av högst 4 cm tillåtes till ett antal motsvarande en på kens längd eller högst varje meter av stockarna större, göres skäligt avdrag
Rötkvist	Ingen	Ingen	Enstaka mindre rötkvistar mot avdrag för rötskadad kubikmasa
Vanskott	Obetydligt antal	Tillåtes	Tillåtes
Generella bestämmelser	<p>Är stock behäftad med andra fel än i tabellen omnämnda, såsom lyror, barkslag m. m., vilka bedömes påverka sågutbytet, skall avdrag göras för sådana fel i förhållande till deras inverkan på utbytet.</p> <p>De i tabellen angivna tillåtna felen utgör var för sig maximum för stockar av klenare dimensioner. Ju större, framför allt grövre, en stock är, desto flera och större fel kan tillåtas. Av betydelse är även hur felen är placerade. Fel, som förekommer endast å ena stocksidan eller i närheten av ena stockändan, försämrar ej stockens användbarhet i samma utsträckning som fel runt om eller in på stocken.</p>		

Kvalitetsfordringar: MASSAVED (barr- och lövmassaved)

Fel	Prima massaved	Sekunda massaved
<i>Barkdragande fel</i>	tillåtes i obetydlig omfattning, i tallmassaved dock obegränsat	tillåtes
<i>Färgad ved</i>	tillåtes, dock ej stockblånad i granmassaved och rödved i tallmassaved	tillåtes
<i>Insektsskador i veden</i>	tillåtes, dock ej i granmassaved	tillåtes
<i>Krök</i>		
krökvidd krökradie	skall vara mindre än stockens skall vara större än 50 cm	dubbla rotmått skall var större än 25 cm, för ändkrök 50 cm
<i>Lyror</i>	tillåtes men skall vara väl avjämnade och i granmassaved fria från kåda och bark	
<i>Rötskadad ved</i> mörk fast samt lös skogsröta	tillåtes till $\frac{1}{10}$ av stockens ändyta	tillåtes till $\frac{1}{4}$ av stockens ändyta
lagringsröta	tillåtes i tidigt stadium som enstaka mindre fläckar i stockens ändyta	tillåtes till $\frac{1}{4}$ av stockens ändyta
<i>Tjurved (tät)</i>	tillåtes till $\frac{1}{10}$ av stockens ändyta	tillåtes till $\frac{1}{3}$ av stockens ändyta

Anm. 1 Mörk fast skogsröta, lös skogsröta och lagringsröta får förekomma sammanlagt till högst $\frac{1}{4}$ av stocks ändyta. Lagringsröta må bedömas även i tvärsnitt innanför ändytan.

Anm. 2 $\frac{1}{10}$ av stocks ändyta beräknas motsvara $\frac{1}{3}$ av diametern.
 $\frac{1}{4}$ av stocks ändyta beräknas motsvara halva diametern.

Anm. 3 Stock med diameter under 10 cm skall vara fri från röta för att kunna ifrågakomma som prima massaved.

**Sammanställning över
några viktigare skillnader mellan vårtbjörk och glasbjörk**

VÅRTBJÖRK*Betula verrucosa**Trädets allmänna utseende samt växtplats*

Rak stam. Grenar uppåtsträvande, ofta med nedhängande spetsar. Mest på torr mark.

GLASBJÖRK*Betula pubescens*

Rak stam. Grenarna mera utåtriktade än hos vårtbjörken. Genom stor variation i vinkeln mellan gren och stam ger kronan vanligen ett oregelbundet intryck. Grentoppar ej hängande. Mest på frisk—fuktig mark.

*Blad och
unga skottaxlar*

Bladen har en tvär eller brett kilformad, helbräddad bas och en triangulärt avsmalnande övre del med dubbelt sågtandad kant. Yngre skottaxlar rödbruna, glänsande och ofta besatta med hartsvärtor, vilka är särskilt framträdande på unga stubbskott.

Bladen oftast med äggrund eller elliptisk omkrets och med enkelt sågtandad kant. Yngre skottaxlar, särskilt unga stubbskott, tydligt håriga. Även på undersidan av tämligen nyutslagna blad förekommer behåring i vinklarna mellan huvudnerven och sidonerverna.

Näverns färg och ytstruktur

Nävern brister på ett tidigt stadium på den nedre stamdelen och bildar senare en tjock, starkt söndersprucken och svartaktig skorpbark.

Slät näver som länge förblir obrusten. Skorpbarkbildning inträder först sedan trädet blivit grovt och då endast på dess nedersta stamdelen.

*Axfjäll
och frövingar*

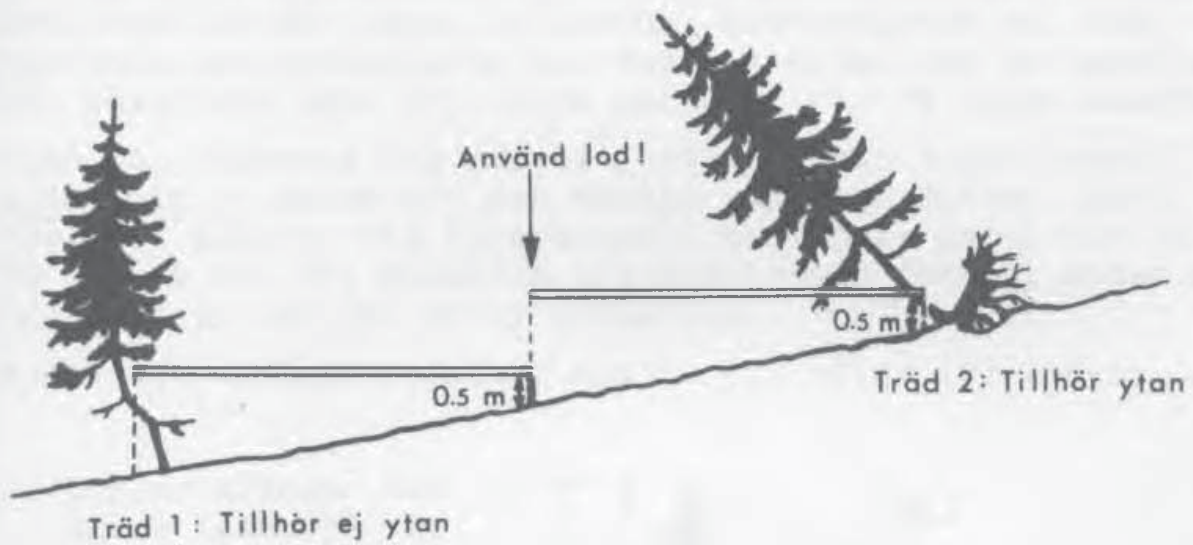

Axfjällets bas är kort och brett kilformad, dess sidoflikar halvmånformade, bakåtböjda och dess mittflik kort och triangulär. Frövingarna är bredare än nöten och når ovanför de kvarsittande märkena.

Axfjällets bas är mer utdragen än hos vårtbjörken, sidoflikarna framåtriktade och avrundade eller snett tvärhuggna i framkanten och mittfliken relativt lång. Frövingarna har ungefär samma bredd som nöten och når ej upp ovan märkena.

PROVYTANS AVGRÄNSNING PÅ SLUTTANDE MARK

Ytans begränsningslinjer bestäms i det vågplan, där den närmast marken befintliga änden av stången resp stånge + bandet är 0,5 m över marken.

HÖJDMÄTNING MED SUUNTO HÖJDMÄTARE

Höjdmätning med Suunto sker i 2 steg, avståndsmätning resp höjdmätning.

Avståndsmätningen sker med hjälp av det prisma som finns i höjdmätaren och en latta.

Vid avståndsmätningen skall följande iakttagas:

Avståndet till trädet skall alltid mätas horisontellt

Instrumentet skall hållas vertikalt.

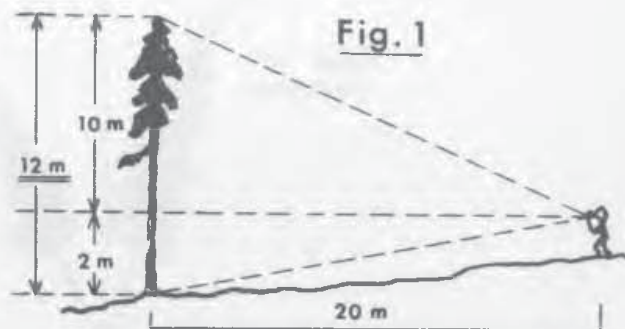
Använd om möjligt 20 m ståndlinjelängd.

Instrumentets avståndsmätare skall före taxeringens början, samt därefter med jämna mellanrum, kontrolleras med stål-måttband. Avståndsmätaren kan vara behäftad med systematiskt fel. Observera även att olika personer kan få olika avstånd.

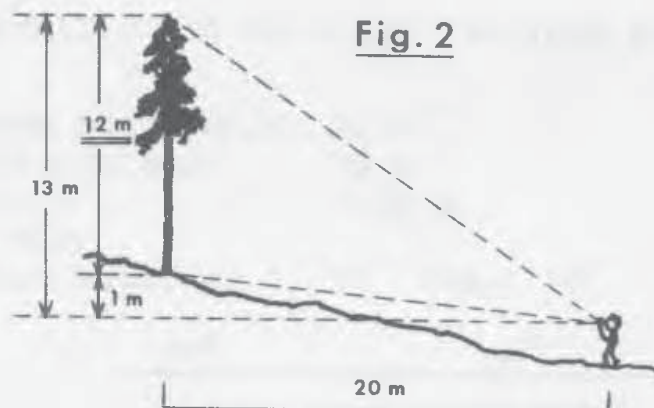
Sedan man placerat sig på rätt avstånd från trädet sker höjdmätningen genom att man siktar med båda ögonen öppna först mot trädets bas (=markytan), och läser av på den skala som svarar mot det aktuella avståndet från trädet, sedan mot trädets topp och gör en ny avläsning.

Trädhöjden erhålls därefter enligt (1) eller (2) nedan.

- (1) Ligger trädets bas under ögonhöjd fås trädhöjden genom att de bägge mätvärdena adderas (Se fig 1)

- (2) Om mätning sker i motlut kan trädets bas komma över ögonhöjd. Trädhöjden blir då = mätvärdet mot toppen minskat med värdet mot basen. (Se fig 2)

Mätningen skall om möjligt ske från en punkt så vald att trädets bas faller under ögonhöjd (fig 1). Faller trädets bas över ögonhöjd uppstår svårighet att mäta det horisontella avståndet till trädet.

OBSERVERA Läs av på rätt skala (den vänstra svarar mot 20 m ståndlinjelängd).

Läs rätt på skalan.

Luta ej instrumentet i sidled.

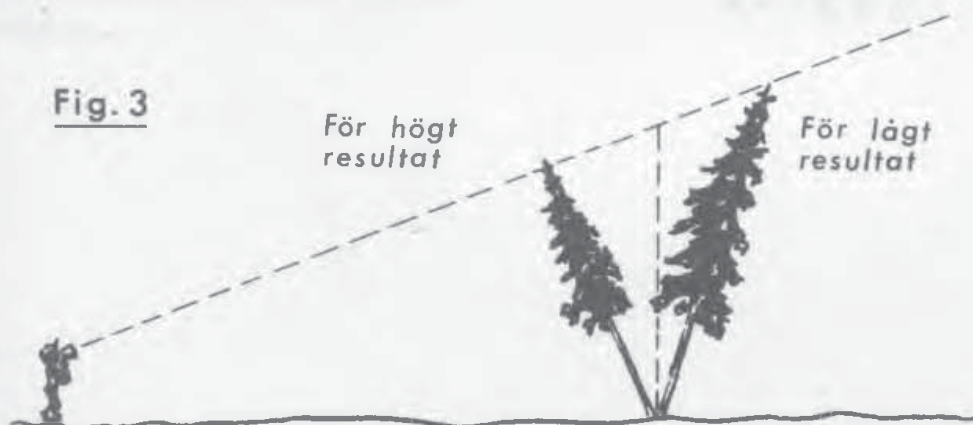
För att undvika fel vid sammanräkningen av mätvärdena mot trädets bas resp topp, skall den som utför mätningen ropa dessa värden var för sig till den som står vid trädet.

Denne antecknar värdena på provträdslappen och gör uträkningen på denna.

Höjdmätning av lutande träd

Mätning av lutande träd ger med Suunto ett fel, vars storlek bl a beror på var observatören befinner sig i förhållande till trädets lutningsriktning.

Om trädet lutar mot observatören fås ett för högt resultat, om trädet lutar från observatören fås ett för lågt resultat. (Se fig 3)

Storleken av det fel som erhålls vid mätningen belyses av följande exempel:

Förutsättningar:	Trädets rätta höjd	20 m
	Ståndlinjelängd	20 m
	Ögonhöjd	1,60 m
	Plan mark	
	Trädets lutning	10° resp 30°

Felets storlek
då trädet lutar

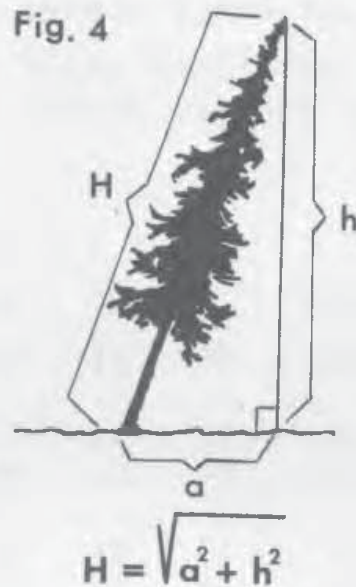
	10°	30°
- mot observatören	+ 3,1 m	+ 13,2 m
- från "	- 2,8 m	- 8,0 m
- rakt åt sidan från observatören sett	- 0,3 m	- 2,7 m

Observatören skall således alltid ställa sig så att avläsningen sker "i profil" (trädet lutar åt sidan).

Om trädet lutar svagt (upp till ca 10°) sker höjdmätningen i profil och den trädhöjd man erhåller accepteras.

Om trädet lutar starkt förfares på följande sätt (jfr fig 4, där trädet lutar ca 20°).

Trädet höjdmätas i profil, varvid det lodräta avståndet från toppen till marken erhålls (= h i fig 4). Därefter lodar man in den punkt på marken som ligger rakt under trädets topp och mäter sedan avståndet från denna till trädet (= a). Trädets rätta höjd (= H) kan därefter beräknas som hypotenusan i en rätvinklig triangel där kateterna (a och h) är kända.

TILLÄGG TILL BRÖSTHÖJDSÅLDER

Trädåldern bestäms med ledning av antalet årsringar vid brösthöjd, ökat med det antal år som normalt beräknas åtgå för att en fritt uppvuxen planta på ståndorten i fråga skall nå brösthöjd. Nedanstående tabell över "tilllägg till brösthöjdsålder" bör därvid tjäna till ledning.

Antal år, som för skogsmark av olika boniteter och andra ägoslag beräknats erforderliga för en plantas uppnående av 1,3 m höjd.

Region	Trädslag	B o n i t e t							
		II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1 - 2	Alla	9	11	13	16	19	22	26	
3	Tall+löv	7	9	11	14	17	20	23	
	Gran	9	11	13	16	19	22	26	
4	Tall+löv	7	8	10	12	14	16	18	
	Gran	8	10	12	14	16	18	20	
5	Alla	6	7	8	9	10	12	14	
		↑				↑		↑	
		(Inägor)				(Div imp)		(Myr o berg)	

HÖJDBAROMETERNS ANVÄNDNING

För bestämmande av provytornas höjd över havet används höjdbarometer.

Höjdbarometern inställs på viss höjd över havet genom vridning av den yttre rörliga skalan.

Vid användning av höjdbarometern skall iakttas:

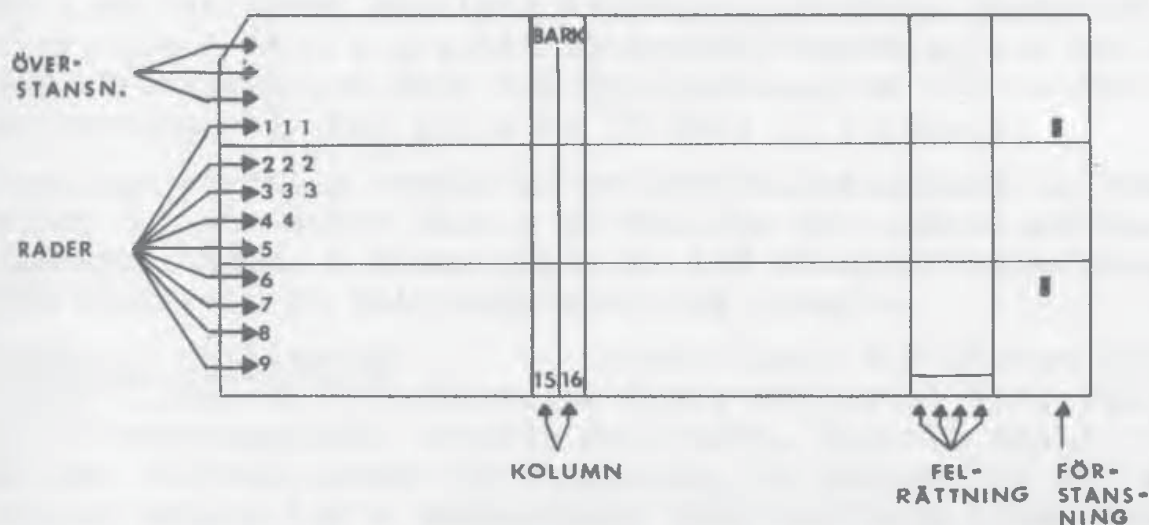
Daglig inställning. - Varje morgon skall, vid passerande av fix- eller höjdpunkt, barometern inställas på punktens höjd över havet. Som höjdfixpunkter kan generalstabskartan samt på järnvägsstationer angivna höjder användas.

På en del generalstabsblad är höjden angiven i fot. Vid omräkning till meter multipliceras fotantalet med 0,3.

Löpande justering. - Inom taxeringslinjerna sker avläsning av barometern fortlöpande vid varje provyta intill nästa tillgängliga höjdfixpunkt, där ny omställning av barometern sker. Sådan omställning skall ske så ofta som möjligt. Om vid omställning av barometern större avvikelse föreligger, skall höjderna på föregående provytekort justeras, så att angivna höjdsiffror blir så exakta som möjligt.

Registrering. - Vid varje provyta avläses höjden över havet, som stansas i klasser om 50 meter.

STANSNING OCH HANTERING AV PENNSTANSKORT

1. Termer

Rad = vågrät linje längs kortet

Kolumn = lodrät linje tvärs över kortet

Begrepp = uppgifter på kortet, t ex traktnummer, diameter, bark

2. Allmänt om pennstansmetoden

Metoden att registrera i fält insamlade data direkt på hålkort används för att inbespara det tidskrävande manuella arbetet, att på rummet läsa data från protokoll och stansa dessa på hålkort.

För att ett hålkort skall kunna "läsas" av en datamaskin, fordras bl a att alla hål har en bestämd form och att de sitter på exakt rätt ställe; vidare får inga vid stansning lösgjorda kartongbitar hänga kvar i hålen.

De vid riksskogstaxeringen använda pennstanskorterna och tillhörande stansapparatur är utformade för att uppfylla dessa krav. Korterna är perforerade på de ställen, där stansningar kan förekomma. Om korterna placeras rätt i stansbrickan, leds stansnålen genom de hål som finns i brickans glasskiva mitt på kortens "stansfönster". Knivar i stansbrickan skär av utstansade kartongbitar, när ett kort dras ut.

Systemet förutsätter, att stansaren snabbt lär sig hitta på kortet, varvid texten på kortet skall kunna ge "riktmärken" att utgå ifrån. Särskilt stor uppmärksamhet skall ägnas åt att inga uppgifter blir glömda eller ofullständigt registrerade. Av den anledningen skall normalt kortets olika

begrepp stansas i ordning från vänster till höger.

3. Hålkortets uppbyggnad

Horisontell uppbyggnad. - Pennstanskorten är normala 80-kolumners-hålkort, i vilka endast varannan kolumn utnyttjas. Av dessa kan fyra kolumner i kortets högra del ej utnyttjas i fält p g a stansbrickans tumgrepp (kol 40 /79 och 80/ innehåller dock som förstansning en identifikation av kortslaget). Det återstår således 36 kolumner.

Samtliga kortslag består av en identifikationsdel i vänstra delen och ett stort fält i mitten för den egentliga data-registreringen. I högra delen är 2-4 kolumner reserverade för rättelser av felstansningar (se nedan).

Vertikal uppbyggnad. - I en kolumn finns tio stansmöjligheter i raderna 0-9. Dessutom finns möjlighet till två s k överstansningar ovanför nollraden. Normalt skall i en kolumn utföras endast en stansning. En datamaskin kan dock utöver sådana enkla stansningar även uppfatta vissa kombinationer av två eller tre stansningar i samma kolumn. Därigenom kan en kolumn komma att innehålla långt fler än tio eller tolv alternativ.

Exempel 1: I arealkortet, kol 31 anges antal provträd med siffrorna 0-29. 0-9 stansas genom enkel stansning i en av raderna 0-9. 10-29 genom överstansning "1/" eller "2/" för att ange tiotalet och stansning i en av raderna 0-9 för att ange entalet.

Exempel 2: I stubbkortet 1, kol 17, 20, 23 osv anges upp till tre olika uppgifter. Trädslaget, som kan vara endera TALL-BOK eller EK, vidare eventuellt om det avverkade trädet varit torrt eller vindfällt samt slutligen för stubbar efter kvarliggande träd uppgiften "KVAR". En stansning i tredje raden tolkar maskinen då som "tall, ej kvarliggande", stansning både där och i raden för torr som "tall, torr, ej kvarliggande", stansning i både raden för tall och torr samt i raden för kvarliggande tolkas som "tall, torr, kvarliggande".

4. Nollutfyllnad

För vissa begrepp t ex traktnummer, diameter, stubbdiameter, bark, höjd, krongräns och kvalitétlängd i meter skall nollutfyllnad alltid göras. Se alltid till att entalet står i kolumnen för entalet, tiotalet i kolumnen för tiotalet osv.

5. Rättning vid felstansning

En gjord stansning kan ej göras ogiltig eller korrigeras i samma kolumn. Korten har dock utformats så, att en eller flera felstansningar kan rättas i "felstansningskolumnerna" längst till höger på korten. Två kolumner används för

varje rättning. I den första anges den kolumn, i vilken felet finns, i den andra anges hur stansningen eller stanskombinationen skall vara.

Dessutom finns på vissa korttyper, exv stamkort, stubbkort 1, möjlighet att radera alla uppgifter i ett kolumnfält för ett helt träd (en hel stubbe) genom att stansa "FEL" för nämnda träd (stubbe).

Exempel 1: I stubbkort 1, kol 17 har stansats BJÖ KVAR, vilket skall ändras till "TALL". Någon ändring i kol 17 får ej göras, kortet skulle i så fall bli oläsligt för maskinen. Rättelsen kan göras på två sätt, antingen genom att stansa "FEL" i kol 19 (som raderar ut kol 17-19) och stansa om alla uppgifterna i en annan stubbkolumn, eller genom att rättelsen görs i felstansningskolumnerna 33 och 34. I kol 33 anges 17 genom stansning i 10 och 7 och i kol 34 anges 3, vilket står i raden för TALL. Maskinen läser nu "tall" i stället för "björk, kvarliggande" i kol 17. Kolumnerna 35 och 36 kan utnyttjas för rättelse av ett annat fel, men det är även möjligt att göra en ytterligare rättelse av ett förut rättat fel. Antag att det i ovan givna exempel visar sig att trädslaget i verklighet var gran. I kol 35 anges då den felaktiga kolumnen, i detta fall återigen 17, och i kol 36 anges 4, vilket betyder GRAN.

Exempel 2: I provträdkortets kol 21 har stansats åkl I a, vilket skall ändras till I b. I "felstansningskolumnerna" anges kol 21 genom stansning av 20 och 1 och under "SKALL VARA" anges I b genom stansning i andra raden uppifrån, och i rad 1, vilket i kol 21 betyder b resp I.

Exempel 3: På ett provträdkort med trädslaget björk har i kol 30 stansats kott "EJ BED". Kol 30 skulle ha varit ostansad ("blank") vilket ändras genom att i felrättningskolumnerna stansa 30 och under "SKALL VARA" lämna ostansat (blankt).

Om vissa otillåtna (invalida) stansningskombinationer erhållits kan rättningskolumnen ej användas utan nytt kort måste stansas.

Beträffande tillåtna (valida) stansningskombinationer, se bilaga 15:3.

varje rättning. I den första anges den kolumn, i vilken felet finns, i den andra anges hur stansningen eller stanskombinationen skall vara.

Dessutom finns på vissa korttyper, exv stamkort, stubbkort 1, möjlighet att radera alla uppgifter i ett kolumnfält för ett helt träd (en hel stubbe) genom att stansa "FEL" för nämnda träd (stubbe).

Exempel 1: I stubbkort 1, kol 17 har stansats BJÖ KVAR, vilket skall ändras till "TALL". Någon ändring i kol 17 får ej göras, kortet skulle i så fall bli oläsligt för maskinen. Rättelsen kan göras på två sätt, antingen genom att stansa "FEL" i kol 19 (som raderar ut kol 17-19) och stansa om alla uppgifterna i en annan stubbkolumn, eller genom att rättelsen görs i felstansningskolumnerna 33 och 34. I kol 33 anges 17 genom stansning i 10 och 7 och i kol 34 anges 3, vilket står i raden för TALL. Maskinen läser nu "tall" i stället för "björk, kvarliggande" i kol 17. Kolumnerna 35 och 36 kan utnyttjas för rättelse av ett annat fel, men det är även möjligt att göra en ytterligare rättelse av ett förut rättat fel. Antag att det i ovan givna exempel visar sig att trädslaget i verklighet var gran. I kol 35 anges då den felaktiga kolumnen, i detta fall återigen 17, och i kol 36 anges 4, vilket betyder GRAN.

Exempel 2: I provträdkortets kol 21 har stansats åkl I a, vilket skall ändras till I b. I "felstansningskolumnerna" anges kol 21 genom stansning av 20 och 1 och under "SKALL VARA" anges I b genom stansning i andra raden uppifrån, och i rad 1, vilket i kol 21 betyder b resp I.

Exempel 3: På ett provträdkort med trädslaget björk har i kol 30 stansats kott "EJ BED". Kol 30 skulle ha varit ostansad ("blank") vilket ändras genom att i felrättningskolumnerna stansa 30 och under "SKALL VARA" lämna ostansat (blankt).

Om vissa otillåtna (invalida) stansningskombinationer erhållits kan rättningsskolumnen ej användas utan nytt kort måste stansas.

Beträffande tillåtna (valida) stansningskombinationer, se bilaga 15:3.

varje rättning. I den första anges den kolumn, i vilken felet finns, i den andra anges hur stansningen eller stanskombinationen skall vara.

Dessutom finns på vissa korttyper, exv stamkort, stubbkort 1, möjlighet att radera alla uppgifter i ett kolumnfält för ett helt träd (en hel stubbe) genom att stansa "FEL" för nämnda träd (stubbe).

Exempel 1: I stubbkort 1, kol 17 har stansats BJÖ KVAR, vilket skall ändras till "TALL". Någon ändring i kol 17 får ej göras, kortet skulle i så fall bli oläsligt för maskinen. Rättelsen kan göras på två sätt, antingen genom att stansa "FEL" i kol 19 (som raderar ut kol 17-19) och stansa om alla uppgifterna i en annan stubbkolumn, eller genom att rättelsen görs i felstansningskolumnerna 33 och 34. I kol 33 anges 17 genom stansning i 10 och 7 och i kol 34 anges 3, vilket står i raden för TALL. Maskinen läser nu "tall" i stället för "björk, kvarliggande" i kol 17. Kolumnerna 35 och 36 kan utnyttjas för rättelse av ett annat fel, men det är även möjligt att göra en ytterligare rättelse av ett förut rättat fel. Antag att det i ovan givna exempel visar sig att trädslaget i verklighet var gran. I kol 35 anges då den felaktiga kolumnen, i detta fall återigen 17, och i kol 36 anges 4, vilket betyder GRAN.

Exempel 2: I provträdkortets kol 21 har stansats åkl I a, vilket skall ändras till I b. I "felstansningskolumnerna" anges kol 21 genom stansning av 20 och 1 och under "SKALL VARA" anges I b genom stansning i andra raden uppifrån, och i rad 1, vilket i kol 21 betyder b resp I.

Exempel 3: På ett provträdkort med trädslaget björk har i kol 30 stansats kott "EJ BED". Kol 30 skulle ha varit ostansad ("blank") vilket ändras genom att i felrättningskolumnerna stansa 30 och under "SKALL VARA" lämna ostansat (blankt).

Om vissa otillåtna (invalida) stansningskombinationer erhållits kan rättningskolumnen ej användas utan nytt kort måste stansas.

Beträffande tillåtna (valida) stansningskombinationer, se bilaga 15:3.

varje rättning. I den första anges den kolumn, i vilken felet finns, i den andra anges hur stansningen eller stanskombinationen skall vara.

Dessutom finns på vissa korttyper, exv stamkort, stubbkort 1, möjlighet att radera alla uppgifter i ett kolumnfält för ett helt träd (en hel stubbe) genom att stansa "FEL" för nämnda träd (stubbe).

Exempel 1: I stubbkort 1, kol 17 har stansats BJÖ KVAR, vilket skall ändras till "TALL". Någon ändring i kol 17 får ej göras, kortet skulle i så fall bli oläsligt för maskinen. Rättelsen kan göras på två sätt, antingen genom att stansa "FEL" i kol 19 (som raderar ut kol 17-19) och stansa om alla uppgifterna i en annan stubbkolumn, eller genom att rättelsen görs i felstansningskolumnerna 33 och 34. I kol 33 anges 17 genom stansning i 10 och 7 och i kol 34 anges 3, vilket står i raden för TALL. Maskinen läser nu "tall" i stället för "björk, kvarliggande" i kol 17. Kolumnerna 35 och 36 kan utnyttjas för rättelse av ett annat fel, men det är även möjligt att göra en ytterligare rättelse av ett förut rättat fel. Antag att det i ovan givna exempel visar sig att trädslaget i verklighet var gran. I kol 35 anges då den felaktiga kolumnen, i detta fall återigen 17, och i kol 36 anges 4, vilket betyder GRAN.

Exempel 2: I provträdkortets kol 21 har stansats åkl I a, vilket skall ändras till I b. I "felstansningskolumnerna" anges kol 21 genom stansning av 20 och 1 och under "SKALL VARA" anges I b genom stansning i andra raden uppfifrån, och i rad 1, vilket i kol 21 betyder b resp I.

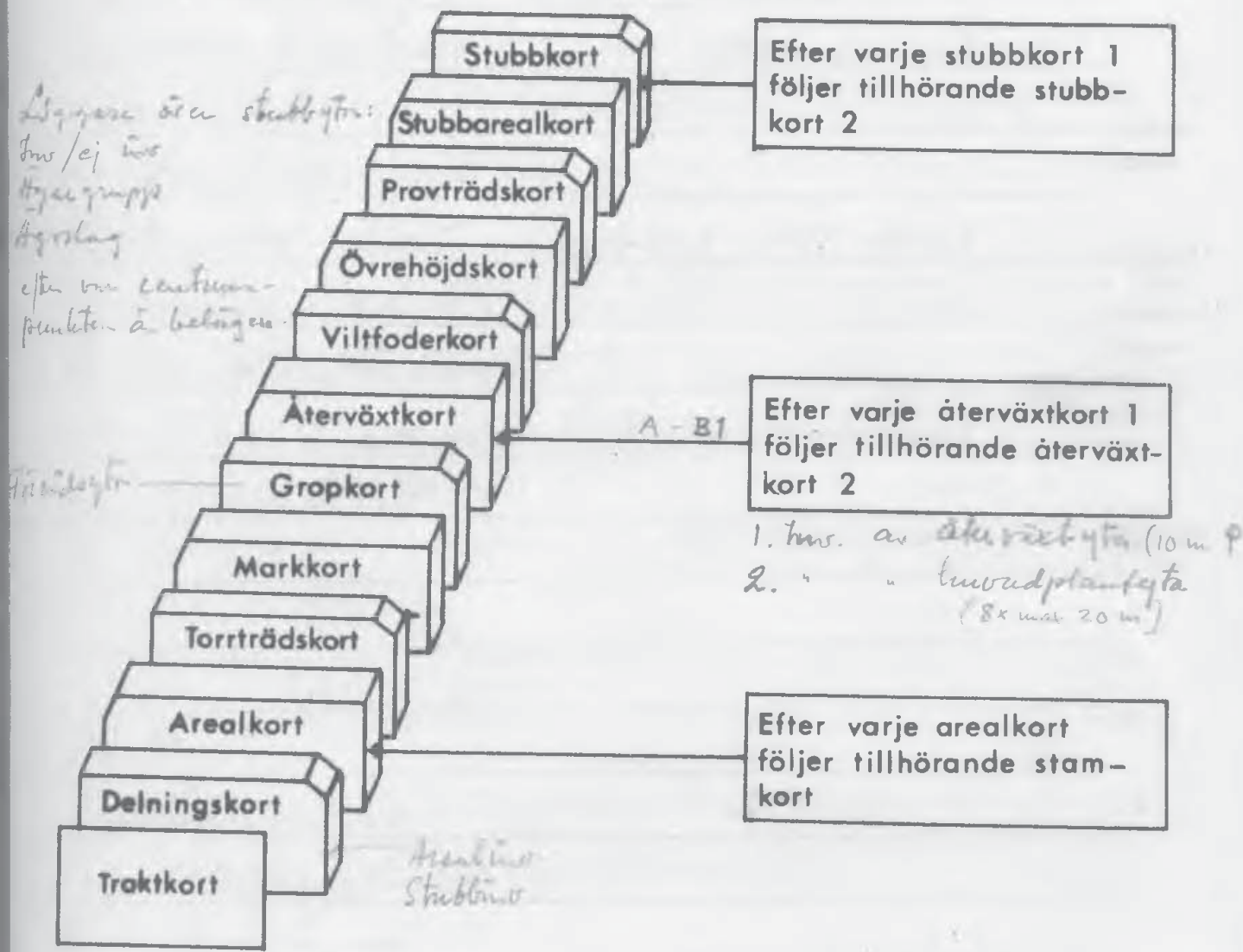
Exempel 3: På ett provträdkort med trädslaget björk har i kol 30 stansats kott "EJ BED". Kol 30 skulle ha varit ostansad ("blank") vilket ändras genom att i felrättningskolumnerna stansa 30 och under "SKALL VARA" lämna ostansat (blankt).

Om vissa otillåtna (invalida) stansningskombinationer erhållits kan rättningsskolumnen ej användas utan nytt kort måste stansas.

Beträffande tillåtna (valida) stansningskombinationer, se bilaga 15:3.

6. Pennstanskortens hantering

Korten förvaras lämpligen i kortfodral under taxeringens gång. På kvällen efter utförda kontroller av korten (se bilaga 14) buntas korten till en bunt (enl fig nedan) och läggs in i traktkuvert. Antalet pennstanskort av olika slag antecknas på ~~A~~ifyllningskortet.

♀ med plantteckning på en plats 3 m qtr.

Traktkort 1973

Trakt: Tax. den Lag nr: Sign. Startpåle

Antal kort: Deiningkort Sida Pålslag

Arealkort »

Stamkort »

Torrträdkort »

Markkort »

Gropkort »

Återvätkort 1 »

» 2 »

Viltfoderkort »

Övrehöjdskort »

Provträdkort »

Stubbarealkort »

Stubbkort 1 »

» 2 »

Ink. den Sign.

F trakt v

RÖTT SIGNALKORT

Det av taxeringslagen till kontoret insända materialet granskas efter ett bestämt schema och i huvudsak maskinellt. I vissa fall kan det dock vara nödvändigt att gå utanför det uppgjorda schemat och utföra en särskild manuell kontrollbearbetning. En sådan manuell kontroll framkallas av lagledaren, genom att ett rött signalkort bifogas med anteckning om vilken del av materialet, som behöver undergå kontrollen och vilka förhållanden som anses tveksamma.

Rött signalkort används i nedan angivna fall:

- 1) Tveksam avverkningssäsong vid stubbinventeringen. - På kontoret avgörs avverkningssäsongen med ledning av insända borrhärdar från stubbar och kontrollträd och gällande uppgifter förs in på stubbkortet.
- 2) Trakt som "felaktigt" skär över läns- eller länsdelsgräns. - Trakterna betecknas med olika nummerserier i olika län/länsdelar. Om en enligt kartan helt inom samma län/länsdel belägen trakt vid taxeringen skär över läns- eller länsdelsgräns, men delarna ligger inom samma region, måste den delen av trakten, som oförutsett kommit att ligga inom annat län eller annan länsdel, på kontoret förses med eget traktnummer.
- 3) Överensstämmelse ej rågångens läge eller ägareförhållandena med vad som angivits på kartan. - På kontoret kontrolleras arkivkartan.
- 4) Om den på marken gångna linjesträckan så avviker från sträckan enligt kartan att förskjutning mellan olika ägargrupper kan uppkomma. - På kontoret kan hänsyn tas till sådan ev. uppkommen förskjutning.
- 5) I övriga fall, då lagledaren vill påfordra en särskild manuell åtgärd eller då en särskild omständighet skall påpekas (t ex borttappad borrhärd).

DAGLIG RUTINKONTROLL AV PENNSTANSKORT OCH BORRKÄRNOR

Areakort

Kontrollera att "ANT KORT" (kol 32) på varje arealkort stämmer med summan av areal- och stamkorten.

Kontrollera även att antal provträd i kol 31 stämmer.

Borrkärnor

Kontrollera antalet borrhärnhylsor och att angivna uppgifter på hylsorna överensstämmer med provträdkortets uppgifter. Kontrollera särskilt att identifikationen är rätt på delade ytor.

Se till att på hylsor alla identifikationer och siffror skrivs tydligt.

Markkort

Kontrollera att antal kort stämmer med antal arealkort på skogsmark och att de hänför sig till samma sida och provyta.

Kontrollera att inga utstansade kartongbitar hänger kvar i korten!

Vid rättning av felstansningarna utnyttja bara felstansningskolumnerna och raderingsmöjligheterna eller stansa nya kort.

Tejp får ej användas!

9

Hylsorna buntas (med gummiband) provytevis, sidvis och traktvis. Traktbunten förses med särskild etikett.

Trakt..... Tax.den.....Lag nr.....

Antal borrhjärnhylsor..... st

Antal stubbhylsor st

Ink.den .../...
(ifylles å kontoret)

RÄTTNING AV TILL LAGEN RETURNERADE FELAKTIGA PENNSTANSKORT

På kontoret underkastas pennstanskortet bl a kontroll i datamaskin. Därvid skrivs en fellista ut samtidigt som korten (inom varje kortslag) uppdelas i tre huvudgrupper enligt följande:

INVALIDA: Kort som ej alls kunnat läsas av datamaskinen p g a invalida teckenkombinationer. Kortet selekteras till ett särskilt fack. Maskinen kan ej skriva ut kortet på fellistan. - De valida, d v s läsbara, teckenkombinationerna framgår av kortskissen på B 13:2. Alla andra hålkombinationer (exv 4 och 6 i samma kolumn) är invalida. Förekommer en enda sådan hålkombination i en enda kolumn, är hela kortet ett invalidkort.

FELAKTIGA: Kortet har kunnat läsas av maskinen, men laget har gjort exv följande fel: höjd ej stansad, barktjocklek orimligt hög eller låg, relationen höjddiameter orimlig, peridermium på gran m m. Kortet selekteras av maskinen till ett annat fack. Felen skrivs ut på en särskild fellista.

RIKTIGA: Kort som utan anmärkning passerat kontrollerna selekteras till samma fack som felaktiga. Det enskilda kortet skrivs ej ut men då alla kort för hela trakten passerat kontrollerna felfritt, skrivs enbart traktnumret på fellistan. Först efter det att lagledaren erhållit ett sådant meddelande på fellistan (enbart traktnummer utskrivet) returneras arbetskartan för trakten.

Invalida kort samt felaktiga kort med fellista returneras till lagen för rättning. För att underlätta rättningsarbetet returneras i vissa fall även "riktiga kort". - Efter rättning läggs korten och listan i ett särskilt kuvert, som förse med texten "Rättade kort". Kuvertet sänds tillbaka till kontoret i samband med övrigt material i slutet av veckan.

För tolkning av fellistan och rättning av korten ges nedanstående anvisningar, vilka dock ej täcker alla de fall som kan förekomma.

Tolkning av text på fellistan

För varje felaktigt kort skrivs en eller flera rader. För varje kort anges längst till vänster korttyp och kortets identifikation. Förekommer överstansningar i kortet skrivs ibland olika tecken eller bokstäver (se kort-skissen).

Feltyper

I. Totalfel, exv totala antalet arealytor fel. Feltyp I kan förekomma för bl a arealytorna och stubbinventeringen,

någon feltyp II behöver ej finnas (en hel arealyta kan saknas exv).

II. Fel på enskilda kort. Feltyp II kan ge upphov till feltyp I.

Rättning av felen

A) Antingen stansas ett helt nytt kort (det i så fall makulerade kortet returneras ej till kontoret) eller B) utnyttjas felstansningskolumnerna längst till höger på kortet eller C) utnyttjas raderingsmöjligheten eller också D) om felet består i att stansning saknas i kolumnen förses kolumnen med hål. Om laget ej kan erinra sig en bortglömd uppgift för ett provträd antecknas "Bortglömd" längst till höger på raden. Kortet returneras i så fall utan att ha rättats. "Bortglömd" får ej användas för stubbinv , arealytorna eller stamräkningen, ex: om DKL ej har stansats för en stubbe måste en DKL hoftas och stansas. Rimlighetskontrollerna som utförs av datamaskinen kan vara för snäva. Om anmärkning finns på listan om exv bark, men laget verkligen har haft en mycket tjockbarkig tall, antecknas "Rätt" på både listan och kortet - och kortet returneras utan att ha "**rättats**".

OBS. Invalida kort kan endast rättas enl metod A). Rättning av invalida kort enl metod B), C) eller D) ger endast till resultat att korten fortfarande ej kan läsas av maskinen.

BILINSTRUKTION

Buss som ägs av Skogshögskolan kallas här "tjänstebil", medan buss som långtidshyrs kallas "leasingbil".

Lagledaren är ansvarig för bilen, och det åligger honom tillse att nedanstående anvisningar följs.

1. Allmänna föreskrifter

Bilen skall användas för lagets nödvändiga körningar i tjänsten. Lämplig person i laget bör utses till förare, och så få förare som möjligt bör anlitas.

Gällande bestämmelser i vägtrafik- och motorfordonsförordningar skall följas. Vid långa förflyttningar skall resan planeras så att dags- och köretapperna ej blir för långa. Observera den trafikfara en trött förare utgör!

Tjänstebil får användas endast i tjänsten. Leasingbil får på särskilt meddelade villkor användas även utom tjänsten; (se punkt 6 nedan) därvid skall skylten "Tjänstebil" vara demonterad eller övertäckt.

"Liftare" får ej upptagas vid körning i tjänsten.

2. Fordonsjournal och körbok

I fordonsjournalen antecknas bränsle- och oljepåfyllning, serviceåtgärder samt förebyggande underhåll och reparationer. Utdrag från fordonsjournalen skall tillsammans med lev notor insändas till kontoret senast den 5:e i varje månad.

Körboken skall föras kontinuerligt varje dag av föraren, varvid datum, mätarställning, körsträcka och körningens ändamål antecknas.

Lagledaren kontrollerar körjournal och körbok.

3. Försäkringar

Tjänstebil är icke trafik-, förarplats- eller vagnskadeförsäkrad; statsverket står självrisk. Leasingbil är hel-försäkrad i Försäkrings Aktiebolaget Trygg-Fylgia.

4. Föreskrifter och råd för bilens skötsel

I fråga om bilens skötsel skall de anvisningar följas som meddelas i fordonsjournalen (s 2-3), i leasingsavtalet samt i intruktionsbok och servicehäfte.

Några påpekanden:

Bilen skall hållas snygg både utvändigt och invändigt (även motor och motorrum). Före rundsmörjning bör underredet rensas.

Vid service- och garantiinspektion samt reparation skall auktoriserad VW-verkstad användas för leasingbil, och såvitt möjligt auktoriserad märkesverkstad även för tjänstebil.

5. Föreskrifter vid inträffade trafikolyckor

På grund av den särskilda bevisföring som åligger motorfordonsförare i samband med trafikolyckor är det av stor vikt att omedelbart efter en olycka följande iakttas:

- (1) Anteckna alla vittnens namn, adress och telefonnummer, även om motparten erkänner sin skuld.
- (2) Anteckna det andra fordonets registreringsnummer och ägarens namn och adress samt tag reda på i vilket bolag det är försäkrat. Ge motparten uppgift om eget namn, och adress samt adress och telefonnummer till Skogshögskolan.
- (3) Anteckna händelseförloppet utförligt med tillhjälp av mätningar och uppgör en skiss över (eller fotografera) platsen och fordonens läge. Anteckna även fordonens uppskattade hastigheter, deras belägenhet på vägen strax före kollisionen, vägbanans beskaffenhet och annat, som kan bidra till att klarlägga händelseförloppet.
- (4) Undersök noga det andra fordonets skador. I mörker undersök även dess belysningsanordningar.
- (5) Vid mera omfattande materiella skador då vittnen saknas och vid personskador skall polis tillkallas för utredning.
- (6) Lämna som regel ej medgivanden i skadestandsfrågor. Meddela motparten att dessa måste avgöras av Skogshögskolan när det gäller tjänstebil resp. Trygg-Fylgia när det gäller leasingbil.
- (7) Inträffad trafikolycka skall omedelbart anmälas till kontoret - och i fråga om leasingbil dessutom till Trygg-Fylgia - vare sig skada uppstått på den "egna" bilen eller inte.

OBS. Dessa åtgärder får inte hindra eller fördröja all hjälp åt dem som skadats vid olyckan.

6. Användning av leasingbil utom tjänsten

Avskrift

PM

Inst f skogstaxering

12.3.1973

G v Segebaden

Institutionens leasing-bilar får efter särskilt tillstånd, som under fältarbetssäsong kan lämnas av lagledaren, användas utom tjänsten ("privatkörning").

Därvid gäller

att anvisningarna i utfärdad "bilinstruktion" (bilaga till riksskogstaxeringens fältarbetsinstruktion) skall följas;

att den som lånar bilen i förekommande fall själv skall svara för sådana skador, skadestånd och parkeringsböter som anges i VW-leasingavtalets § 3 punkt e och f samt § 4, 6 och 10 (resp motsvarande bestämmelser i andra avtal) samt ev stilleståndskostnader som inte ersätts av annan;

att privatkörningen noga skall redovisas i körboken (körningens ändamål anges med "privat" och namn);

att privatkörningen debiteras med 48 öre per km (inkl drivmedel). Fakturering sker via institutionen eller under fältarbetssäsong av lagledaren (blankett "KVITTO" i två exemplar - kopian sänds till inst; pengarna inbetalas av lagledaren till "Skogshögskolan", postgirokonto nr 1 56 71 - 1, med angivande på talongen av "Tax lag XX; Privatkörning bil XXXX enl kvitto den xx.xx.xx");

att den som lånar bilen skall ha tagit del av innehållet i denna PM, vilket skall kvitteras genom anteckning av "Tagit del", datum och namnunderskrift på ett PM-exemplar som förvaras på institutionen resp av lagledaren.

FÖRFARANDE VID OLYCKSFALL

Vid olycksfall i arbetet tillämpas de bestämmelser och förordningar, som enligt lag gäller för yrkesskada.

Varje taxeringslag skall vara försett med av Skogshögskolan tillhandahållen förbandslåda i fullt användbart skick, och dessutom skall ett tillräckligt antal s k första förband finnas lätt tillgängligt för användning. Dessutom skall i varje bil finnas en mindre förbandslåda.

Vid inträffat olycksfall skall i första hand föreskrifterna i "Första hjälpen vid olycksfall" tillämpas. Genom lagledarens försorg bör därefter den skadade, för såvitt skadan ej är obetydlig, omedelbart komma under läkarbehandling. Ambulans rekvireras om möjligt från närmaste ambulansstation (taxistation). Vid eventuell intagning på sjukhus skall meddelande härom så snart som möjligt lämnas till kontoret.

I samband med inträffat olycksfall skall anmälan härom genast anges i två exemplar till ~~den allmänna sjukkassa~~, där den skadade är sjukförsäkrad. Härvid används av Riksförsäkringsanstalten efter samråd med Kungl arbetarskyddsstyrelsen fastställt formulär till "Anmälan om yrkesskada. Obligatorisk försäkring". En kopia av denna anmälan skall dessutom tillställas kontoret för kännedom.

Kostnad för transport av den skadade för erhållande av vård, läkarintyg, läkarvård, läkemedel samt vård på sjukvårdsinrättning kan vid behov förskötteras av lagledaren.

Under insjuknandedagen må lagledaren vid olycks- och sjukdomsfall (om de skadade eller sjuke ej befinner sig i sin hemort) utbetala en ersättning per dag som motsvarar merkostnadsersättningen. Ev fråga om övrig ersättning bedöms från fall till fall och regleras från kontoret.

ADMINISTRATIVA FÖRESKRIFTER FÖR LAGLEDARE

Riksskogstaxeringen utförs under ledning av föreståndaren för institutionen för skogstaxering. Uppdrag att meddela direktiv och anvisningar för fältarbetet kan av honom ges till andra tjänstemän vid institutionen.

Lagledaren är ansvarig för lagets arbete. Det åligger honom därför att övervaka och med jämna mellanrum kontrollera även förmannens och markkartörens mätningar och bedömningar.

Förmannen skall närmast under lagledaren utöva befäl och biträda denne vid övervakandet av lagets arbetare.

Förutom vad i instruktionen tidigare föreskrivits, har lagledaren följande uppgifter:

1. Beträffande personal- och kassaredovisning

att vid nyanställning omgående till personalkontoret insända "personuppgifter för tjänstematrikeln" (blankett A12) jämte debetsedel och ev jämningsbesked samt att på "tjänstgöringsuppgiften" (se nedan) meddela när någon slutar sin anställning;

att senast den 25 i varje månad till personalkontoret lämna "tjänstgöringsuppgift", samt en kopia till inst för skogstaxering (blankett M 7102). För varje lagmedlem, utom lagledaren, anges:

- dagar för vilka lön skall utgå samt anledning till ev frånvaro
- dygn (ev delar av) för vilka merkostnadsersättning skall utgå
- övertid i timmar för vilken kontantersättning skall utgå. Dessutom anges under vilken adress utbetalning skall ske. "Utbetalningslista" (kopian) på av lagledaren utbetalade förskott skall bifogas tjänstgöringsuppgiften. Se vidare nedan.

Personalkontorets adress:

Skogshögskolan
Personalkontoret
104 05 STOCKHOLM 50

att vid säsongens början utkvittera kontantkass;

att till lagmedlem vid behov utbetala förskott med kvitto i två exemplar, original och en kopia (blankett "UTBETALNINGSLISTA". Förskott får endast utbetalas med belopp motsvarande upplupen merkostnadsersättning. Kvitto-originalet bifogas "kontantjournalen" (se nedan) som utgiftsverifikation. Kopian bifogas tjänstgöringsuppgiften.

att till inst för skogstaxering vid månadsskifte, vid behov oftare, insända redovisning för kontantkassan i form av "kontantjournal" (blankett Bt) - Journalen, på vilken upptas endast nummer och belopp för resp verifikation, upprättas i två exemplar, original och kopia, och undertecknas av lagledaren. Originalen jämte vederbörliga verifikationer, bl a lagledarens reseräkning och original av utbetalningslista över ev förskott, sänds till

Skogshögskolan
Inst för skogstaxering
104 05 STOCKHOLM 50

Försändelsen skall assureras till fulla värdet, dvs till kontantjournalens summabelopp. - Kopian av kontantjournalen skall kvarsitta i blocket, som lämnas till kassakontoret vid säsongens slut.

Efter kontroll av redovisningen vid institutionen återfylls kontantkassan genom att kassakontoret - under begärd adress - tillställer lagledaren kontantjournalens summabelopp;

att kontrollera varje verifikation beträffande utbetalt belopp och kvittering; på kvittenser avseende transporter, skall färdsätt, väglängd och orter mellan vilka transporten skett, antecknas;

att attestera samtliga verifikationer. Dessa bör skrivas på av Skogshögskolan tillhandahållna kvittensblanketter och ej på smärre notor eller papperslappar. Kvitteringen skall göras med bläck eller kulspetspenna. - Observera att utgiftsposter av samma slag (exv telefonsamtal resp. diverse material) bör föras upp på ett och samma kvitto (se utdelade exempel).

2. Beträffande arbetsledning

att meddela lagmedlemmarna att ömsesidig uppsägningstid skall utgöra en vecka;

att noga instruera varje man i laget angående de metoder, efter vilka arbetet skall bedrivas, samt inpränta vikten av att alla observationer och mätningar görs med noggrannhet och i överensstämmelse med instruktionen;

att tillse, att ej några av de föreskrivna observationerna bortglöms eller utförs mindre omsorgsfullt;

att därest någon i laget visar sig olämplig, avstänga denne från deltagande i arbetet samt omedelbart anmäla förhållandet till institutionsföreståndaren;

att utbilda reserver till förman, markkartör och övriga befattningar efter samråd med institutionsföreståndaren;

- att i händelse av olycks- eller sjukdomsfall ordna för den sjukas skötsel och eventuella förflyttning samt till kontoret insända rapport härom (se bilaga 16); 17
- att under arbetet ej lämna sitt lag samt övervaka att god ordning råder i laget;
- att skadegörelse på gröda, hägnader o d undviks samt i övrigt tillse, att anledningar till konflikter med ordsbefolkningen undviks samt omedelbart rapportera om sådana förekommit;
- att tillse, att försiktighet med eld iakttas och att sålunda under torrperioder rökning i skogen ej förekommer.

3. Beträffande arbetsplanering

att planera arbetet på lång sikt på ett kostnadsbesparande och ändamålsenligt sätt. Vid början av taxerings-säsongen skall en översiktlig resplan uppgöras som i stort anger i vilken ordning trakterna skall taxeras. Val av logiorter bör ske så, att så korta restider som möjligt erhålles. Som regel bör därför ett och samma logi ej användas mer än högst 5 arbetsdagar i följd under arbetets gång. Skulle särskilda skäl föreligga att ha taxeringslaget stationerat på samma plats längre tid, skall lagledaren ange dessa i samband med insändandet av arbetsrapporten;

att begränsa oövertiden till minsta möjliga. Ordinarie arbetstid (inklusive gångtid och spilltid men exklusive måltidsraster) utgör 40 timmar per arbetsvecka, som bör disponeras med 8 timmar per dag måndag - fredag. Därest så befinnes lämpligt med hänsyn till arbetets rationella bedrivande kan överenskommelse träffas om annan fördelning av veckoarbetstiden än ovanstående. Lagledaren äger bestämma varje dags arbetstid, dock bör längre oövertidsarbete under flera dagar i följd om möjligt undvikas liksom arbete på sön- och helgdagar med undantag för förflyttning av lag.

Antal arbetstimmar, som vid veckans slut inalles från taxeringens början fullgjorts utöver den ordinarie arbetstiden (intjänt tid) och för vilka motsvarande ledighet eller kontantersättning ej redan uttagits utan påräknas först längre fram, skall anges i varje veckorapport. Om lagets arbetstid på grund av arbetsförhållandena undantagsvis ej kan till fullo utnyttjas, föranleder detta ej någon minskning av inarbetad tid.

För taxeringsarbetet utnyttjad tid bör dock regelmässigt utnyttjas för vård och tillsyn av tjänstebil och övrig

utrustning, rättning av hålkort, planeringsarbete osv.

Angående särskild övertidsersättning per taxerad trakt till lagledaren, se bilaga 21.

Vid beräkning av daglig arbetstid räknas påbörjad halv timma såsom hel halvtimme. I samband med flyttning får tiden för packning av personlig utrustning ej räknas som arbetstid;

att vid slutet av varje vecka i veckorapporten redovisa den gångna veckans arbeten och närmaste tidens arbetsplan. Under "total tid" anges den tid som åtgått för taxeringsarbetet och förflyttningar.

Uppgår ej denna tid till föreskriven tjänstgöringstid på grund av att hela dagen ej kunnat utnyttjas, antecknas dock den föreskrivna arbetstidens längd, men anges i anmärkningskolumnen den outnyttjade tidens längd. Taxeringstid innefattar tiden från det klockslag då startpålen nedsättes till det klockslag slutpålen nedsättes dock med avdrag för lunch och övriga raster. Restid innefattar tiden från avfärd från förläggningen till och med parkering av fordonet samt motsvarande tid vid återresan. För varje arbetsdag skall uppgifterna i arbetsrapporten kompletteras med angivande av klockslag, då laget dels lämnar förläggningen och dels återkommer; dessutom skall uppkommen (onormal) spilltid över 30 minuter noteras.

Veckorapporten skall avsändas i så god tid, att den beräknas vara i Stockholm måndag fm. Om rapporten av någon anledning ej kan förväntas ankomma till kontoret vid denna tidpunkt och positionsuppgifter ej överensstämmer med de i föregående veckas rapport angivna, skall position för laget avseende måndag och tisdag inte telefoneras till telefonvakt (se nedan) senast söndag kväll. Härvid lämnas uppgift om den ordningsföljd, i vilken trakterna kommer att taxeras;

att veckorapporten skall omfatta minst tiden t o m dagen för avsändningsdagen med angivande av resplanen minst en vecka framåt samt påföljande måndag och tisdag. Logiuppgiften bör vara noggrant angiven och om möjligt innefatta uppgift om telefonadress till lagledaren;

att snarast möjligt telegrafiskt under adress Skogshögskolan, Institutionen för skogstaxering, 104 05 Stockholm 50 eller per telefon Stockholm 08/15 09 20 ank. 1938 meddela förändring i uppgiven arbetsplan eller adress. Även för andra viktiga meddelanden bör telefonen anlitas.

Ovan angivet telefonnummer gäller endast under följande expeditionstider: måndagar - fredagar mellan kl. 8.00 - 16.00. Under övriga tider är nr 08/15 09 29 kopplat till

ARBETSJOURNAL

Arbetsrapport för tiden/..... —/..... 19..... *Taxeringslag nr*

Datum	Trakt nr	Arbetstid — timmar		Tax. tid tim. min	Restid tim. min	Intjänt tid tim. Lagl.	Intjänt tid tim. Förm.	Nattlogi	Anteckningar	Regn
		Klockslag	Total							
Må.		—				Trp	Trp			
Ti.		—								
On.		—								
To.		—								
Fr.		—								
Lö./Sö.		—								
		—						} Lagl.		
		—							} Förm.	
Summa										

Arbetsplan för tiden/..... —/.....

Datum	Trakt nr	Logi Postadress (P) Telefon (T)	Datum	Trakt nr	Logi Postadress (P) Telefon (T)
Må.			Lö./Sö.		
Ti.			Må.		
On.			Ti.		
To.					<i>Intjänt tid kommer att uttagas den</i>
Fr.					

en bandspelare för mottagning av ändringar i arbetsplan och andra viktiga meddelanden. Dessa meddelanden skall vara korta samt repeteras för att lättare tydas (högst 60 sekunder). Ex Lag nr 12 vill meddela att planen ändras, så trakterna 345 och 335 skall taxeras den 17 och den 18 juli. Meddelandet får då följande ordalydelse:

"Lag 12-177-345 nord 187-335 öst", först lagets nummer, sedan siffrorna för datum, månad och traktnummer i en följd och därefter vilken traktsida laget börjar på. Det är viktigt, att ett sådant meddelande på ändrad arbetsplan börjar med "lag". Andra viktiga meddelanden endast avseende kontoret lämnas i klar text, dock skall meddelandet alltid börja med "expedition". Ex "Expedition lag 5 behöver ny hantlangare";

att i veckorapporten i god tid anmäla, när laget beräknar ta ut ev inarbetad tid. Ledighet för redan inarbetad tid kan av lagledare medges laget för högst tre dagar i följd. Önskar laget hopspara inarbetad tid till en längre sammanhängande ledighet, skall anhållan härom göras till kontoret i god tid dessförinnan. Sådan längre ledighet bör lämpligen uttas i samband med lagets förflyttning till nytt taxeringsområde. Skulle vid fältarbetssäsongens slut inarbetad tid kvarstå, utgår avtalsenligt kontant enkel overtidsersättning härför, enligt särskild tabell;

att i god tid före avslutandet av ett taxeringsområde, telegrafiskt eller per telefon meddela sista trakt samt telegramadress. Avresa från arbetet får ej anträdas innan medgivande härom erhållits från kontoret.

4. Beträffande hålkort, kartor och postgång

att tillse, att alla hålkort väl förvaras och ordnas;

att låta omstansa och därvid kontrollera starkt uppblötta eller på annat sätt skadade hålkort;

att minst en gång i veckan till kontoret insända hålkort och därtill hörande borrhärnor (korten kan inte kontrolleras i datamaskinen förrän borrhärnor och kort stämts av mot varandra);

att insända arbetskartor efter det att felutskrifter för trakten saknas på fellistan (flygkartor kan läggas i kartongen för borrhärnor, vilken skall avsändas samtidigt). De linjevis klippta arbetskartorna med flera trakter på behålles tills samtliga trakter på linjen är helt klara och får således ej klippas i bitar.

att omsorgsfullt emballera försändelser;

att alltid förse dessa med anteckning om det avsändande lagets nummer samt insända borrhärnor och hålkort som vanlig postförsändelse;

ADMINISTRATIVA FÖRESKRIFTER FÖR FÖRMÄN

Allmänt

Förmanen skall närmast under lagledaren utöva befäl och biträda denne vid övervakandet av lagets arbete.

Vid inventering av stubbtrakter leder förmanen det ena stubblaget och är ansvarig för dess arbete.

För arbetsledningen gäller tillämpliga delar av föreskrifterna i bilaga 18, punkt 2: Beträffande arbetsledning.

Då förman engageras utöver ordinarie arbetstid med kontroll av blanketter, hålkort och borrhärdar utgår övertidsersättning för faktiskt utnyttjad tid, såvida inte uppenbara brister i rutinkontrollen framkommit vid den maskinella testen.

Förmannens huvuduppgifter och ansvar för olika moment i taxeringsarbetet behandlas närmare nedan.

Taxering av förrådstrakter

Förmanen ansvarar bl a för följande moment:

1. Utläggning av stubbytor och registrering på stubbareal-kort och stubbkort.
2. Uttagning av övrehöjdsträd och provträd samt registrering av träddata på resp kort.
3. Uttagning och registrering av borrhärdar.
4. Uttagning och mätning av huvudplantor på återväxtytor.

Taxering av stubbtrakter

Förmannens arbetsuppgifter framgår av bilaga 20: Taxering av stubbtrakter.

TAXERING AV STUBBTRAKTER

Vid taxering av stubbtrakter indelas det ordinarie taxeringslaget i två s k stubblag, vardera bestående av tre man. Lagledaren är ansvarig för det ena stubblaget, förmanen för det andra.

Varje stubblag taxerar normalt två stubbtrakter per dag. Trakterna väljs så att resorna blir så korta som möjligt. Det ena stubblaget använder tjänstefordonet, det andra privat fordon varvid bilersättning utgår enligt gällande bestämmelser.

Samtliga tre medlemmar i stubblaget behövs för sträckmätningen, vilket innebär att den för laget ansvarige (lagledaren eller förmanen) måste delta som kompassförare eller sträckmätare. Stången kan under sådana förhållanden lämpligen ej medföras, varför 20 m-måttbandet används för att avgränsa provytan.

Arbetet på stubbtrakterna bedrivs för övrigt på samma sätt som stubbinventeringen på förrådstrakterna. För förmanen innebär detta att han ensam blir ansvarig för bedömning av ägoslag, bonitet, avverkningssäsong, huggningsart osv på de stubbtrakter han inventerar.

ÖVERTIDERSÄTTNING M.M.

För förmän och praktikanter

Övertid kan antingen tas ut i form av kontantersättning eller i form av inarbetad tid (dagar).

Då laget tar ut övertiden i form av lediga dagar utgår normal daglön och merkostnadsersättning (anges på "tjänstgöringsuppgiften" på vanligt sätt).

Övertidstimmar för vilka kontantersättning skall utgå, skall föras upp månadsvis på "tjänstgöringsuppgiften". - Övertidersättningens storlek för förmän och praktikanter framgår av upprättad hjälptabell. (Se nästa sida).

Semesterersättning utgår med antal semesterdagar x 1/25-del av månadslönen. - Ersättningen uträknas och utbetalas av kontoret.

Semester utgår med 2 dagar för varje kalendermånad, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst 15 dagar. Har arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst 8 och högst 14 dagar under en kalendermånad, utgår semester för den månaden med 1 dag.

För semesterdagar utgår ej någon merkostnadsersättning.

Reseersättning för resor från, resp. till hemorten utgår i princip endast till dem som delta i arbetet tills detta avslutas. Ersättning utgår dock till dem, som på grund av antagning till skogsskola, förberedande skogskurs, militärtjänst e dyl slutar sin anställning, liksom till sådana, som i sin ansökan angivit, att de ej kan delta i arbetet mer än till ett visst datum. I detta senare fall skall lagledaren ta bekräftelse från kontoret på att reseersättning skall utgå. - Resekostnadsersättningen utbetalas av lagledaren.

Reseersättning beräknas enligt billigaste färd sätt buss eller 2 kl järnväg. Ersättning för sovvagnsbiljett må utgå om detta med hänsyn till tids- och kostnadsvinst är motiverat. (Nattraktamente utgår då ej). För resa med eget fordon må ersättning per km utgå, om kostnaden härvid ej blir högre än för resa med tåg eller buss.

På kvitto för resekostnadsersättning skall färdmedel, färdväg samt när resan börjat och slutat anges. De ersättning för sovvagn utbetalas, skall även tågnummer, vagnsnummer och platsnummer anges.

För resdagar utgår lön om minst 3 timmar tagits i anspråk för resan (anges på "tjänstgöringsuppgiften" - liksom av merkostnadsersättning).

För resdagar utgår merkostnadsersättning enligt följande:

för natt, varav minst 1 timme tagits i anspråk, utgår ersättning med 15:- kr:

för dag, varav minst 3 timmar tagits i anspråk, utgår ersättning med 17:- kr:

Dygnet räknas från kl. 00.00; med natt avses tiden mellan 00.00 och 06.00, dag mellan kl. 06.00 och 24.00.

1973: Övertidsersättning per timme (inkl 40 % tillägg på daglön och merkostnadsersättning)

Månadslön	1100:-	1250:-	1350:-	1400:-
-----------	--------	--------	--------	--------

Övertids- ersättn.	14:-	15:20	16:-	16:40
-----------------------	------	-------	------	-------

Månadslön	1500:-	1600:-	1700:-	1750:-
-----------	--------	--------	--------	--------

Övertids- ersättn.	17:20	18:-	18:80	19:20
-----------------------	-------	------	-------	-------

För lagledaren

Övertidsersättning, se SHS cirkulärskrivelse nr 2/1966 nedan.

Kontantersättningen regleras via kontoret efter avslutat fältarbete.

Semesterersättning. För tillfälligt anställda lagledare gäller motsvarande bestämmelser som för förmän och praktikanter; för fast anställda lagledare gäller "allmänna avlöningsavtalet" (AST).

Resersättning och traktamente utgår enligt "allmänna resereglementet" (Asr).

Avskrift:

Skogshögskolan
Cirkulärskrivelse
nr 2/1966

Meddelande

angående normer för gottgörelse för lagledares vid riksskogstaxeringen övertidstjänstgöring.

Lagledare vid riksskogstaxeringen åligger att utöver den för taxeringslaget ordinarie arbetstiden fullgöra viss

övertidstjänstgöring, bestående i kontroll av blanketter och hålkort, förande av arbetsrapporter och planering av det fortsatta arbetet. Detta övertidsarbete uppskattas genomsnittligt till en timme per trakt.

Styrelsen för skogshögskolan har vid sammanträde den 21 juni 1966 beslutat, att gottgörelse för detta slag av övertidstjänstgöring skall utgå kontant med belopp, svarande mot en timmes enkel övertid per taxerad trakt, d v s trakt som till någon del omfattar skogsmark. Ersättningen - övertidstillägget - utbetalas omedelbart efter taxerings-säsongs slut. Om det vid den maskinella testningen av datamaterialet framkommit uppenbara brister i den kontroll, som utförts i fält, skall övertidstillägget utbetalas först om det efter särskild prövning anses skäligt.

För övertidstjänstgöring, som lagledare vid riksskogstaxeringen i övrigt har att utföra och som avser hela taxeringslaget, utgår gottgörelse enligt samma grunder som hittills. Lagledare äger sålunda efter fritt val antingen förskjuta arbetstiden under den tid, taxeringen (förrättningen) pågår, så att kompensationen för övertidstjänstgöringen tas ut som "intjänt tid" med bibehållen lön och bibehållna traktamenten eller utfå kompensation för övertidstjänstgöringen i form av kontant ersättning för enkel övertid. Stockholm den 23 juni 1966.

Enligt uppdrag

Erik Olsson
kamrerare

ADRESSER VID SKOGSHÖGSKOLAN

Institutionen för skogstaxering
 Skogshögskolan, Fack, 104 05 Stockholm

Expeditionstid måndagar-fredagar	kl 8.00 - 16.00
Telefon under expeditionstid	08/15 09 20
övriga tider	08/15 09 29 (bandspelare)

Professor N-E NILSSON	bost	08/755 05 93
Bitr prof G von SEGEBADEN	"	0762/248 27
Jägmästare J JAREMKO	"	08/84 30 01
Skogstekniker T HEDQVIST	"	0762/224 05

Avd. för skoglig marklära

Skogshögskolan, Fack, 104 05 Stockholm 50 och
 Skogshögskolan, 770 73 Garpenberg

Expeditionstid, se ovan	
Telefon Stockholm	08/15 09 20
Garpenberg	0225/220 90

Professor T TROEDSSON	bost	0171/760 80
	i Garpenberg	0225/230 45

Fru B JOHANSSON	bost	0762/ 122 12
-----------------	------	--------------

Fil lic U BJÖRKHEM	SHS	08/15 09 90
	bost	08/35 60 11
	i Garpenberg	0225/220 75

Fil lic J-E LUNDMARK	SHS	08/15 09 90
	bost	0760/507 26

Skogstekniker K UTBULT	SHS	08/15 09 20
------------------------	-----	-------------

Ändringar och tillägg till instruktionen för riksskogs-
taxeringen år 1973

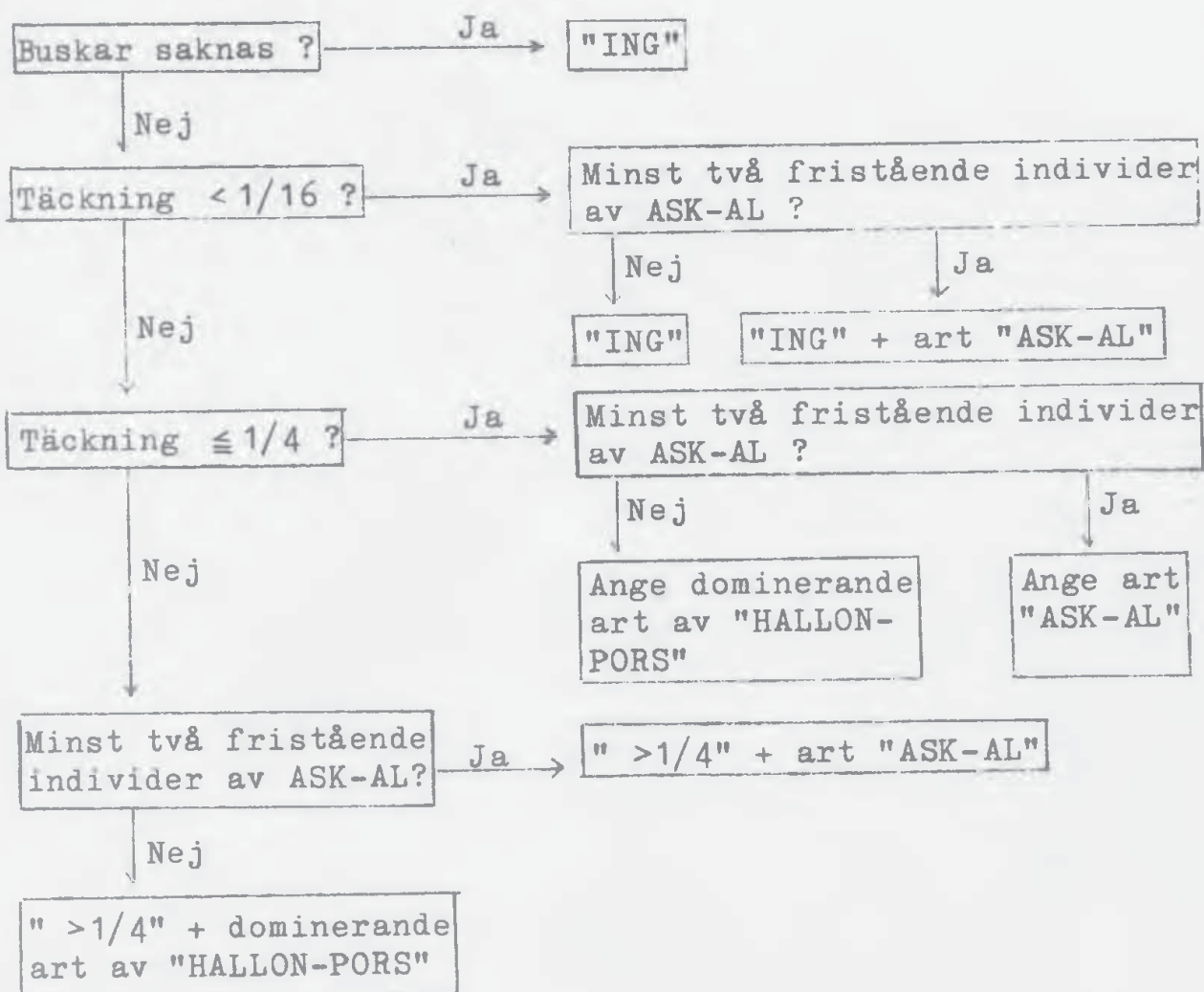
Sida

- ✓ TA 2 , från 0 till 1400 m i region 3 osv),
(sjunde
stycket
rad 2)
Ändring
- ✓ TA 3 Om startpålslaget bestämts så att det faller inom
(efter
30 m före provyta skall starten framflyttas 10 m
femte
förbi provytan, som således därigenom blir taxe-
stycket)
rad som sista yta på trakten.
Tillägg
- ✓ AR 1 Sista stycket skall i sin helhet lyda:
(sista
stycket)
Beståndsdelar skall beskrivas var för sig (se
Ändring punkt 2 delning av cirkelyta).
- ✓ AR 3 "Definitioner" ändras till Begrepp (se skiss)
(sista
stycket)
Ändring
- ✓ AR 3 P = skärningspunkt mellan gränslinjer
(sista
raden)
Tillägg
- ✓ AR 4 A 2. Delytorna utgöres av cirkelsegment + triang-
(A 2
lar (kol 6 - 13)
rubr)
Ändring
- ✓ AR 6 "Naturreservat" ändras till NRS
(Ägoslag
förteck-
ning)
Ändring

- ✓ AR 6 traktsida, påslag (se ovan) samt ev delyta ..
(fjärde
stycket)
Tillägg
- ✓ AR 10 bilaga 9 ändras till bilaga 10
(tredje
stycket)
Ändring
- ✓ AR 12 på kalmark ändras till i hkl A
(första
stycket
rad 3)
Ändring
- ✓ AR 15 Grundyta per hektar (kol 22 och 23, övre delen)
(andra
stycket)
Ändring Anges i huggningsklass C - E.
("Allmänt" stryks)
- ✓ AR 15 genom räkning av alla träd (dock ej SPEC-
(rad 18) träd), vars
- ✓ AR 16 alla nedan uppräknade arter om de saknar ...
(sista
stycket)
Ändring av dessa arter de individer som är <2 cm i
brösthöjd

✓ AR 17
(första
o andra
stycket)
Ändring

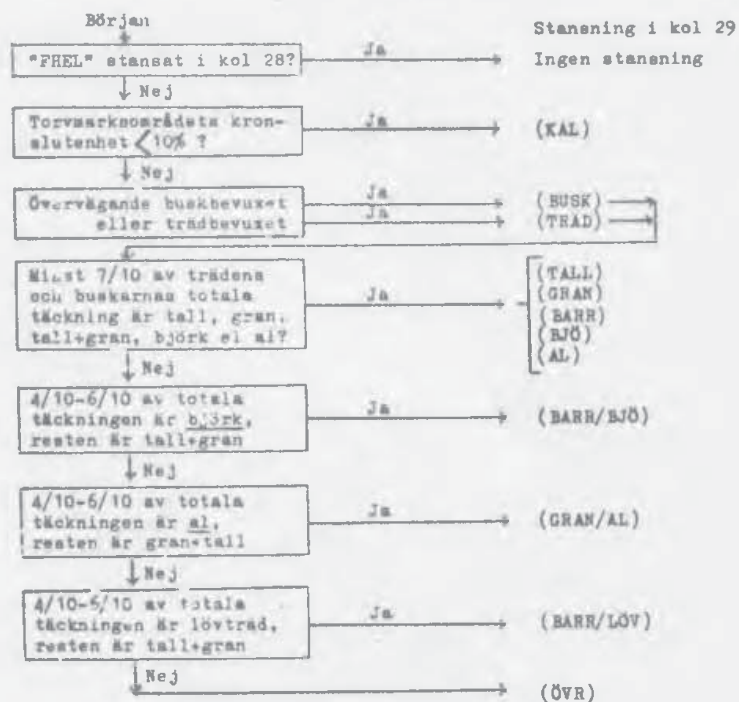
Examinationsplan för buskskiktet

- ✓ AR 17 Vid angivande av art som uppräknas ovanför
(rad 6) streckad linje sker beskrivningen
Tillägg
- ✓ AR 17 Fältskikt (kol 25-26)
(fjärde stycket) Se även separat examinationsschema
Tillägg Vegetationen

- ✓ AR 18 (åttonde stycket) Tillägg klassas "med ris" (MR). Dessutom anges dominerande ris i kol 26.
- ✓ AR 21 (andra stycket rad 7) Tillägg ordning, eventuellt med tillämpande av parvis ackumulering så att
- ✓ AR 23 (rad 9) Tillägg, Mnium-arter, Aulacomnium palustre och Polytichum commune.
- ✓ AR 25 (rad 2, 4, 7 och 9) Tillägg provytan/delytan
- ✓ AR 25-26 (Representativtetsbeskrivn) Ändring Avsnittet skall i sin helhet lyda:
Representativitet av fält- och bottenskikt (kol 28)
 Om beskrivningen av provytan är representativ för 20 m-ytan stansas "GOD". I annat fall stansas delvis avvikande "DELV AVV" eller avvikande "AVV".

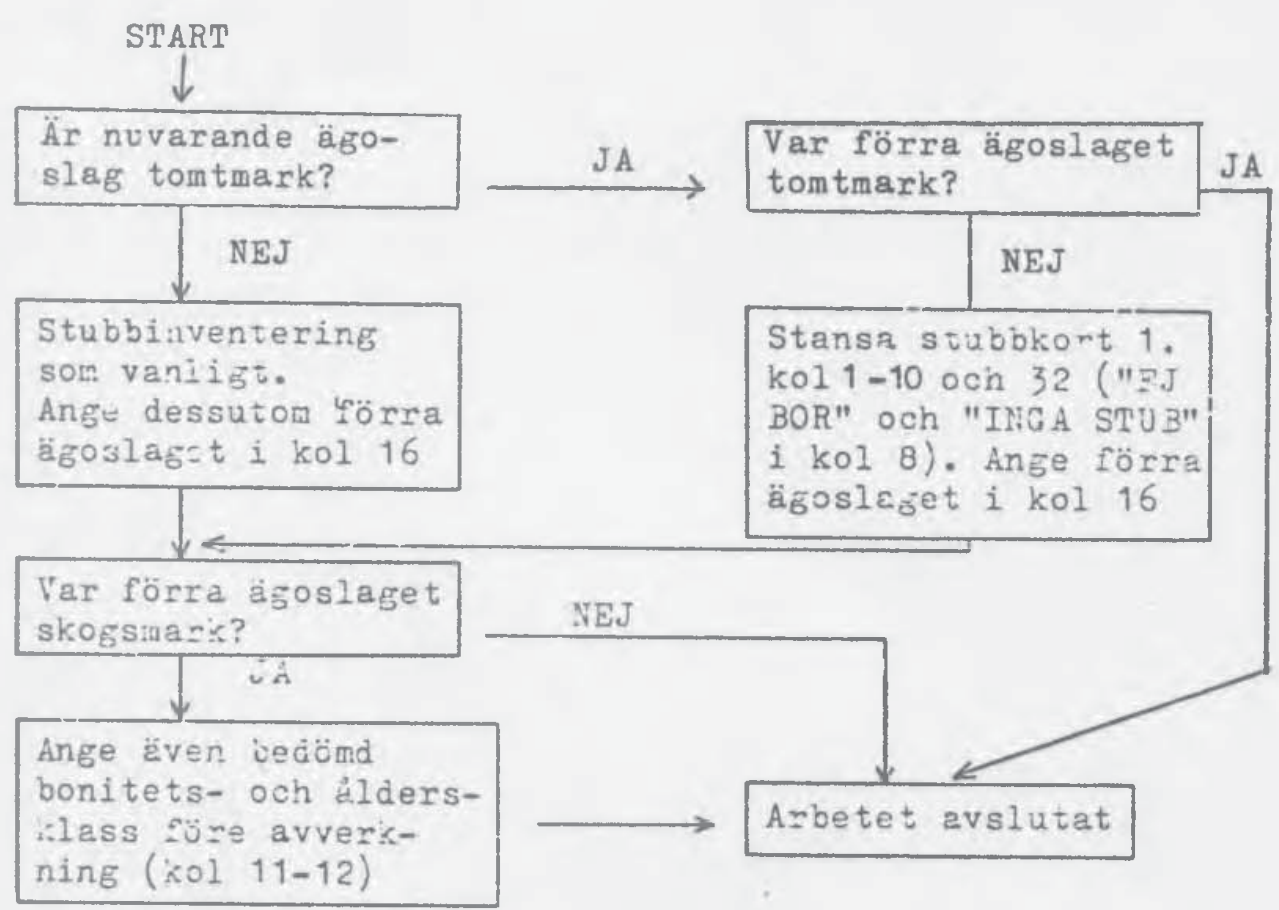
✓ AR 26 (Myrområdets träd- och buskvegetationsbeskrivn) Ändring Torvmarksområdets träd- och buskvegetation (kol 29)
 Bedömningen avser 20 m-ytan.

- ✓ SR 1 Stamräkningen utförs på varje förrådsprovvyta/del-
(rad 5) yta. Från räkning
Ändring
- ✓ SR 1 Träd med dubbelstam registreras som två träd om
(efter delningen är belägen nedanför brösthöjd.
sista stycket)
Tillägg
- ✓ SR 2 Torrträd (träd helt utan levande barr, löv eller
(rad 1) knoppar), vindfällen,
Tillägg
- ✓ PT 1 I de fall stamräkning utförs endast på en yta
(rad 11 nedifrån) med 5 m radie (hkl A - B), skall dock
Tillägg
- ✓ PT 2 Fjällbjörk stansas "GLASBJÖ" (kol 7) och "ÖVR"
(mitt på (kol 8). - Angående
sidan)
Ändring
- ✓ PT 3 bilaga 8 ändras till bilaga 9
(fjärde stycket)
Ändring
- ✓ PT 8 Avser tall och gran i diameterklass 10- t o m 19-.
(andra stycket) Ange
Ändring
- ✓ PT 10 Registrering av övrehöjdsträd, öh-träd, görs på
(rad 4) areal- och förrådsprovvytor i huggningsklass B3 - E.
Ändring
- ✓ ÅV 1 Rönn medräknas endast från 2 cm. Betr
(punkt 2 sista stycket)
Ändring
- ✓ ÅV 5 Med ledning av antalet huvudplantor på huvudplant-
(första stycket) ytan, bedöms antalet huvudplantor per hektar på
Ändring 20 m-ytan.

- ✓ ÅV 6
(rad 18
nedifrån)
Tillägg
- under vilken resp åtgärd utförts. Vad be-
träffar självföryngring avses huvudplantornas
genomsnittliga ålder. Registreringen
- ✓ ÅV 6
(sista
raden)
Ändring
- "Plantröjning" ändras till Plantröjning och
lövröjning
- ✓ ÅV 7
(mitt på
sidan)
Tillägg
- Observera att stansningen (ANN) resp (ING) inte
får kombineras med andra åtgärder. Angående
tillåtna stanskombinationer, se bilaga 15:3.
- ✓ ÅV 9
(rad 7)
Tillägg
- antal hela 1-meterssektioner
- ✓ ÅV 11
(sjätte
stycket)
Ändring
- Båda tågen stansas då i följd på kort som
ges en delytebeteckning - och även alla huvud-
plantor registreras på denna delyta. För den
andra delytan stansas endast ett återväxtkort 2
med "YT" samt x "O" och y "O" (kortnummer 1).
- ✓ ÅV 11
(sjunde
stycket
rad 1)
Ändring
- Om hkl A eller B1 finns på provytan, utan att ...
- ✓ ÅV 12
(Plant-
höjd)
Tillägg
- Höjden på varje huvudplanta anges i närmaste dm.
- ✓ ST 1
(näst
sista
stycket)
Tillägg
- aktuella påslag. (Påslagen är angivna på kortet
med inringad siffra.)
- ✓ ST 2
(fjärde
stycket)
Ändring
- Ägoslagen Vägar och järnvägar, Inägor, NRS, Söt-
vatten, Utanför län/länsdel hänförs till ägar-
gruppen "Obestämd" (OB). För andra ägoslag anges
en bestämd ägargrupp.

- ✓ ST 3 (tredje stycket) Ändring Sommaravverkning är den avverkning som sker mellan knoppskjutning och lövfällning. Den karakteriseras bl a av att årsskotten på barrträd icke är förvedade, vilket kan konstateras på kvarliggande toppar.
- ✓ ST 6 (Trädskikt före avverkningen) Ändring "Kalmark" ändras till Kalmark (slutenhet 0,0)
- ✓ ST 7 (första stycket) Strykning Stryk "Om hygget som ett hygge".
- ✓ ST 7 (tredje stycket rad 2) Tillägg Därför skall på landareal utom NRS vissa tilläggsregistreringar göras
- ✓ ST 7 Ändring av schema

- ✓ ST 8 Stubbar i dkl 5-9 cm klavas på en yta med 5 m
(efter radie. Stubbar i dkl 10 cm och däröver klavas
fjärde på hela ytan.
stycket)
Tillägg
- ✓ ST 8 Stryk "Storleken på den registreringsytans
(femte storlek".
stycket)
Strykning
- ✓ ST 8 Beträffande stubbar vid 5- eller 10-metersytans
(sjunde periferi gäller samma bestämmelser,
stycket)
Ändring
- ✓ ST 9 För samtliga stubbar anges om de befinner sig
(sjätte inom 5 m-ytan eller utanför.
stycket)
Ändring Stryk "För mindre stubbar vid stamräk-
och ningen".
strykning
- ✓ B 3:2 Stryk "Närmast kommande gallring)"
(C2-
stycket)
Strykning
- ✓ B 5:2 Stryk "Huggningsklass A - Huggning till
(tredje ett senare tillfälle".
och
fjärde
stycket)
Strykning
- ✓ B 5:2 Stryk "Det bör uppmärksammas högt upp-
(sjunde hissade kronor."
stycket)
Strykning
- ✓ B 12:4 olika slag antecknas på traktkortet.
(första
stycket
sista
raden)
Ändring

- ✓ B 18:3 mer än högst 8 - 10 arbetsdagar i följd
(femte under arbetets gång.
att-
satsen
rad 7)
Ändring

- ✓ AL 4 Viltfoderinventering utförs ej vid något lag
(Viltfo- år 1973.
derinv.
efter
sista
stycket)
Tillägg

- ✓ AL 5 Markinventering utförs endast vid fem lag i
(Markinv. mellersta och södra Sverige år 1973. Någon
efter terrängbeskrivning utförs ej.
sista
stycket)
Tillägg

Ändringar och tillägg till instruktionen för riksskogs-
taxeringen år 1973

Sida

PT 14
(nytt av-
snitt)
Tillägg

5. Borrkärnor

På samtliga provträd/öh-träd tas en borrkärna ut i brösthöjd. Kärnan skall svara mot trädets stamradie. På träd klenare än 15 cm skall borrkärnan träffa märgen. På grövre träd får märgen inte missas med mer än 2 cm, vilket kan kontrolleras med hjälp av rodoidskiva.

Borrning skall ske i provyteradiens riktning och som regel från provytecetrum. För att få borrkärnorna så raka och hela som möjligt, är det av vikt att borren, särskilt vid borringens början, förs stadigt och jämnt utan ryckningar i sidled. Borrstöd skall därför användas.

Borrkärnan bör ej vara väsentligt längre än stamradien, då detta vållar olägenhet vid bearbetningen.

Kvist i borrkärnan får ej förekomma.

Barken bör medfölja borrkärnan. Har barken lossnat, får borrkärnan insändas endast om det är säkert, att ingen årsring följt med. Sista årsringens ändyta skall då markeras med en ring.

Borrkärnor som brutits av, men som i övrigt är felfria, får insändas sedan brottets ändytor markerats med kryss.

All markering på borrkärnorna sker med anilinpenna.

Borrkärnor från starkt rötskadade träd eller hårda lövträd, från vilka fullständiga borrkärnor ej kan erhållas, insänds även.

Borrkärnorna läggs en och en i härför avsedda papphylsor. På hylsorna anges fullständig identifiering samt provträdet/öh-trädets trädslag och diameterklass.

Ang daglig rutinkontroll av borrkärnor, se bilaga 14.

B 14
(nytt
stycke,
före mark-
kort)
Tillägg

Hylsorna buntas (med gummiband) provytevis, sidvis och traktvis. Traktbunten förses med särskild etikett.

AR 17
(förteck-
ning över
buskar)
Ändring

Viden ändras till Viden+Dvärgbjörk

Anvisningar för registrering av tidsåtgång vid riks-
skogstaxeringen 1973

Under veckan 17-22 sept 1973 (vecka 38) kommer en förnyad undersökning av tidsåtgången för samtliga taxeringslag att genomföras. Syftet med undersökningen är främst att erhålla underlag för en utvärdering av den nya taxeringens utformning.

Varje lag skall registrera tidsuppgifter för alla förrådstrakter, som taxeras under vecka 38, dock för minst fem stycken. Ev. komplettering av antalet till fem sker med den (de)trakt(er), som taxeras närmast därefter.

Registrering av tidsåtgången görs av lagledaren på blanketten "Tidsuppgifter 1973".

Huvudregeln vid registreringen är att klockslaget antecknas vid början av varje moment. Vilket moment som avses markeras med kryss i den vänstra av de två kolumnerna under resp. moment (den högra kolumnen reserveras för bearbetningen). Se bifogade exempel.

Följande olika moment förekommer:

Resa: Avser resan (med buss, bil, båt etc.) från förläggningen till trakten (och tillbaka). Körsträckan redovisas i anteckningskolumnen (km).

Gång till (från) trakt: Utgör förflyttningen till fots från fordonet till trakten (och tillbaka). Gångsträckan anges i anteckningskolumnen (100-tal m).

Gång mellan Förflyttning till fots längs traktsidan. Om provytor: laget avviker från traktsidan t ex runt en sjö eller inäga förs detta till momentet "avbrott", som specificeras i anteckningskolumnen.

Provyte- Består av de tre momenten stamräkning, åter-
arbeten: växtinventering och övrigt (t ex provträds-
mätning, delning av yta samt övrig beskriv-
ning). Stamräkningen börjar i regel vid an-
komsten till ytan och anses avslutad då
sista trädet har klavats.

Rast: Här avses mat- och kafferaster samt övriga
vilopausar.

Avbrott: I denna kolumn markeras övriga moment t ex
passage av större hinder, gång runt inägor
m m. Sådana moment specificeras i anteckn.
kolumnen.

För varje provyta och stubbyta registreras dessutom följande:

Sida och

påslag: Ex. N 500

Delad yta: Kryssas

Ytslag: "

Huggnings- Anges för stubbytor med samma beteckning som
art: på stubbkort 1 (RÖJ, GAL etc.).

Antal träd: Avser summan av alla provträd och övrehöjds-
träd för hela cirkelytan.

Antal kort: Avser summan av arealkort och stamkort för
hela cirkelytan.

Förhållanden som på något sätt kan ha påverkat tidsat-
gången (t ex regnväder, fel på bussen) redovisas i an-
teckningskolumnen eller på blankettens baksida.

De ifyllda blanketterna insänds till kontoret så snart
undersökningen är genomförd.

Lag 10

Trakt 1034 Datum 15.6

Sign. S.O.

Antal blanketter 2

Klockslag (nära.min.)	Resa	Gång		Provytearbeten			Stubb- ytor	Rast	Av- brott	Sida; påslag	Del. yta	Ytslag			Huggn. art	Ant. träd	Ant. kort	Anteckningar
		t. trakt	m. ytor	Stamn.	Återväxt	Övr.						Skog	Imp.	Övr.				
Trp																		
10.14			X						X	N 1380					4	6		Korr. 150 m N
10.25																		
10.41																		
10.48			X															
10.54								X		Ö 200					2	1		
11.03																		
11.48																		
11.56																		
12.18																		
12.35																		
12.48																		
12.51																		
13.00																		
13.11																		
13.15																		
13.23																		
13.28																		
13.32																		
13.46																		
13.58																		
14.02																		
14.12																		
14.27																		
14.30																		
14.42																		
14.47																		
14.51	X																	
15.11																		
S:a min																		

Gång runt sjö
S 900, S 1200, S 1380
samt V 200 i dattet.
200 m
Ilastning
18 km
Hemkomst

RÖT

Delning

Gång runt inäga